

ΙΛΙΣΟΣ

ΕΡΕΥΝΑ-ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ-ΤΕΧΝΗ

Νομίζω ότι οι αρχές πάνω στις οποίες στηρίζεται η
Ευρώπη σήμερα, είναι εκείνες που δίδαξε η κλασι-
κή Ελλάδα.
Η Ελλάδα του 5^{ου} π. Χ. αιώνα ήταν ένα θαύμα.

Jacqueline de Romilly
της Γαλλικής Ακαδημίας (Συνέντευξη στην
«Καθημερινή» 16 - 7 - 1995)

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΤΕΥΧΟΥΣ

Από τη σοφία της αρχαίας Κίνας.	1
Ιωάννη Πολέμη: Υπομονή και ελπίδα. Ποίημα.	2
«Αν δε σαπεί το στάρι δε φυτρώνει».	3
Επίτιμητον: Εγχειρίδιο.	4
Ιωάννη Πολέμη: Πού είναι του Πλουτου το παλάτι. Ποίημα.	7
Αντώνιον Αδριανόπουλον: Πνευματικές υποθήκες.	7
Η σοφία των Λεοβισών: Η δύναμη της αγάπης. Ποίημα.	10
Ηράκλειτος: Ο βαθυστόχαστος φιλόσοφος.	11
Ιωάννη Βασιλή: Στοιχεία ανθρωπότητας και εσωτερικής γνώσεως.	13
Σοφές φράσεις από τα ομηρικά έπη.	17
Αιδώς Καλλέργη: Τα ορφικά μυστήρια.	19
Λόγοι σοφοί.	24
Παν. Α. Αναγνώστου: Ομιλία στη Θ. Ε. κατά την κοπή της πίτας.	26
Κώστα Γρηγοριάδη: Ο Ήλιος και αρμονία.	27
Το θείο Φως. Μεγάλες ψυχές που αξιώθηκαν να το γνωρίσουν.	30
Χαράλ. Μπάρακλη: Η ψυχή. Το σώμα όργανο της ψυχής.	32
Ινδία. Μία χώρα με πνευματική παράδοση.	36
Ιωάν. Κολλιόπουλον: Οι ψίθυροι της Σιωπής και το πνεύμα της Σιγής.	39
Ο Μπετόβεν Η ετών αυτοβιογραφείται.	45
Το θέμα της αυτοχειρίας: Οι απόψεις του Όυραμ Αϊβανζόφ,	45
τον Σπύρον Νάγον, του Πλάτωνα, και από τη σοφία της Ανατολής.	
Άλμπερτ Σβάϊτσερ: Άνθρωποι και ζωα.	48
Γιώργου Θεοδοζά: Παράινεσεις ενός πατέρα του καιρού μας.	50
Μια συμφωνία του Γρηγόριου Ξινόπουλου έξι χρόνια πριν πεθάνει.	54
Δημήτριον Ιωαννίδη: Στο άπειρο Σύμπαν υπάρχει μόνο ο άνθρωπος.	56
Λίδαρχες του ονομαστού αγιορείτη μοναχού Παΐσιου.	60
Πρόγραμμα ομιλιών τριμήνου Απριλίου - Μαΐου - Ιουνίου.	62
Μεταξύ μας.	64

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΕΛΕΥΘΕΡΑΣ ΣΚΕΨΕΩΣ

Βουκουρεστίου 25 Κωδ. Ταχ. 106 71, Αθήνα Τηλ. 362.0702 - 361.0961

Διανέμεται δωρεάν εις τα μέλη

Ιδρυτής + ΚΩΣΤΗΣ ΜΕΛΙΣΣΑΡΟΠΟΥΛΟΣ

Ιδιοκτησία - Έκδοση: Θεοσοφική Εταιρεία εν Ελλάδι

Συντακτική Επιτροπή: Π. Αναγνώστου, Χ. Μπάρακλης, Θ. Κατσιφής

Έτος 44ον. Ιανουάριος - Φεβρουάριος - Μάρτιος 1999, Τεύχος 235

Από τη σοφία της αρχαίας Κίνας

Ο Φάν Τσέου ρώτησε τον Κομφούτσιο τι ήταν ακριβώς η αρετή της ανθρωπότητας. Ο Φιλόσοφος είπε: «αγαπάτε τους ανθρώπους. Ο ανώτερος άνθρωπος θεωρεί όλους τους ανθρώπους που κατοικούν ανάμεσα στις τέσσερες θάλασσες σαν αδελφούς».

Στο ύψος αυτό της ανθρωπιστικής εμπνεύσεως, ο κομφουκιανισμός συναντά, σε όλο το πλάτος και το βάθος, την ηθική διδασκαλία του Χριστιανισμού:

Η θεωρία του δασκάλου μας, λέγει ο Τσένγκ Τσέου, έγκειται αποκλειστικά στο να έχει κανείς ευθύτητα στην καρδιά και να αγαπά τον πλησίον σαν τον ίδιο τον εαυτό του. Ο κανόνας της ζωής είναι η αμοιβαιότητα: **το να συμπεριφερόμαστε απέναντι των άλλων, όπως θα θέλαμε να συμπεριφέρονται εκείνοι απέναντί μας, να η διδασκαλία του ανθρώπου.**

Από τις ιδέες του φιλόσοφου Μενγκ Τσέου:

Η καλοσύνη, η δικαιοσύνη, η ευγένεια των τρόπων, η σύνεση δεν μας έρχονται από έξω, σαν ένα λυωμένο μέταλλο που χύνουμε σε μια μήτρα. **Η φύση τα έχει εναποθέσει μέσα μας**, αλλά οι περισσότεροι άνθρωποι δεν το προσέχουν.

*

Αγαπώ τη ζωή, αγαπώ επίσης τη δικαιοσύνη. Αν δεν μπορώ να φυλάξω ταυτοχρόνως και τα δύο, θα θυσιάσω τη ζωή μου και θα κρατήσω τη δικαιοσύνη.

*

Η αρετή του ανθρωπισμού είναι εκείνο που διακρίνει τον άνθρωπο από όλα τα άλλα όντα. Όταν την παρατηρούμε κατά τρόπο συγκεκριμένο, είναι η αρετή του καθηκοντος.

*

Μεγάλος άνθρωπος είναι εκείνος που δεν έχει χάσει την αθωότητα και την ειλικρίνεια της παιδικής του ηλικίας.

(Από το βιβλίο του αείμνηστου ακαδημαϊκού Γεώργιου Βλάχου
«Η πολιτική σκέψη στην Αρχαία Κίνα, Αθήνα 1979)

Υπομονή και ελπίδα

Ήρθε προχθές η Υπομονή και βάσταγε απ' το χέρι
μια κόρη γλυκοθώρητη σαν της ανγής τ' αστέρι
και στρέφοντάς την προς εμέ μούπε μόλις την είδα:

-Σου συνιστώ την κόρη μου.

-Πώς τη λένε;

-Ελπίδα.

Ιωάννη Πολέμη (Το παλιό βιβλίο, πλεκτά τραγούδια, 47)

«Αν δε σαπεί το στάρι δε φυτρώνει»

Η σοφή αυτή λαϊκή παροιμία, έχει βαθύ περιεχόμενο. Λέγει ότι αν δεν σαπίσει το στάρι δε φυτρώνει· δηλαδή αν δεν θανατώσει ο άνθρωπος τα πάθη του και τις κακίες του, δεν αναγεννάται πνευματικά, δεν μεταμορφώνεται ψυχικά.

Όταν ο άνθρωπος αλλάξει ολοκληρωτικά, όταν εγκαταλήψει τον παλιό του εαυτό, δηλαδή τον εγωισμό την αλαζονεία, την αυτοπροβολή, την αδικία και κάθε κακία, θα μεταμορφωθεί η ψυχή του σε φωτεινή ύπαρξη και θα μεταβεί, μετά το θάνατο του σώματος, στους θείους κόσμους της γαλήνης και της χαράς.

Αν δεν συμβεί αυτό τότε, μετά το θάνατο του σώματος, η ψυχή του θα επανέλθει και πάλι στη γη, σε νέα ενσάρκωση, με τις δοκιμασίες και τον πόνο κάθε ανθρώπινου βίου.

Στην είσοδο ενός μοναστηριού του Αγίου Όρους είναι γραμμένη η επιγραφή: «Αν πεθάνεις πριν πεθάνεις, δε θα πεθάνεις όταν πεθάνεις».

Ο Θεός Ιησούς που μιλούσε με παραβολές έδωσε το ίδιο μήνυμα: «Αλήθεια, αλήθεια σας λέγω, εάν ο σπόρος του σιταριού δεν πέσει εις την γην και πεθάνει, μένει αυτός μόνος· εάν όμως πεθάνει, φέρει πολύν καρπόν» (Ιωάννη, 12, 24 - 25)

(*Αμήν αμήν λέγω υμίν, εάν μη ο κόκκος του σίτου πεσών εις την γην αποθάνη, αυτός μόνος μένει· εάν δε αποθάνη, πολύν καρπόν φέρει.*)

Μετά από κάποια καλή πράξη, ή μετά από κάποια πνευματική χαρά που ενδεχομένως θα νοιώσετε, προσέχετε να μην σας πειράξει λογισμός υπερηφάνειας. Διότι όχι μόνο θα χάσετε αυτό που κερδίσατε, αλλά ο πόλεμος που θα ακολουθήσει θα είναι μεγαλύτερος. Ο εχθρός (ο δαίμονας) φθονεί και αν δεν μπορεί να εμποδίσει το καλό έργο, προσπαθεί να το αιμαρνώσει με λογισμούς υπερηφάνειας. Αν δεν διώξετε τους λογισμούς αυτούς, ο Θεός θα επιτρέψει πτώση δια να συνέλθετε.

«Γέροντας Ιερώνυμος, ο ηουχαστής της Αίγινας», Π. Μπότοης, σ. 198

ΕΠΙΚΤΗΤΟΥ

ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ

Ανθολόγηση του περίφημου έργου

ΚΕΦ. Α'

Απ' όσα υπάρχουν στη ζωή, άλλα μεν είναι στην εξουσία μας και άλλα όχι. Στην εξουσία μας είναι η γνώμη μας, οι επιθυμίες μας, η ψυχική μας διάθεση, μ' ένα λόγο όσα εξαρτώνται από δικές μας ενέργειες. Δεν είναι στην εξουσία μας, το σώμα, η περιουσία, οι γνώμες των άλλων, τα αξιώματα, μ' ένα λόγο όσα δεν είναι δικές μας ενέργειες. Μόλις λοιπόν σου γεννηθεί γάτοια θλιβερή εντύπωση, να εξετάζεις αν πρόκειται γι' αυτά που εξουσιάζουμε, ή για πράγματα που δεν είναι στη δική μας εξουσία, κι αν πρόκειται γι' αυτά που δεν είναι στη δική μας εξουσία, να έχεις πρόχειρη τη σκέψη: «Αυτό δε με αφορά».

ΚΕΦ. Β'

Ν' αποφεύγεις όσα βρίσκονται στην εξουσία μας, είναι όμως ενάντια προς τη φύση.

ΚΕΦ. Γ'

Για κάθε πράγμα που σου προξενεί ευχαρίστηση, που έχεις ανάγκη ή που αγαπάς, μην παραιτείσαι να εξετάζεις τι είναι αυτό, αρχίζοντας από τα μικροπράγματα. Αν αγαπάς μια χίτρα, λέγει: «αγαπώ μια χίτρα», και έτσι, αν πέσει και σπάσει, δεν θα ταραχθείς. Αλλά και αν λατρεύεις το παιδί σου και τη γυναίκα σου, λέγει: «αγαπώ έναν άνθρωπο», και έτσι, αν πεθάνουν, δεν θα ταραχθείς.

ΚΕΦ Ζ.

Καθώς ακριβώς σ' ένα ταξίδι, όταν το πλοίο προσπαρομοσθεί σ' ένα λιμάνι, και βγείς έξω για να προμηθευθείς νερό και περιπατώντας βρῖσεις στο δρόμο ένα βολβό ή ένα χοχλιάκι, πρέπει όμως νά' χεις στο νου σου το ναράβι και να προσέχεις πάντα, μήπως σε φωνάξει ο πλοίαρχος, όταν δε σε φωνάξει, να τ' αφήσεις όλα αυτά(...) Έτσι και στη ζωή, αν σου δοθεί αντί βολβού και χοχιλίου μια γυναicoύλα ή ένα παιδί, τίποτε δεν εμποδίζει να τα φροντίζεις.

Όταν όμως ο καπετάνιος σε φωνάζει στο καράβι, τρέξε σ' αυτό και εγκατέλειψε όλα εκείνα, χωρίς να κοιτάξεις πίσω σου.

ΚΕΦ. Η'

Μη γυρεύεις να γίνονται τα πράγματα όπως τα θέλεις εσύ, αλλά να δέχεσαι όσα γίνονται, όπως γίνονται, και θα είσαι ευτυχής.

ΚΕΦ. ΙΑ'

Να μην πεις ποτέ για οποιοδήποτε πράγμα ότι το «έχασα», αλλά ότι το «απένδωσα». Πέθανε το παιδί σου; Απενδόθη. Πέθανε η γυναίκα σου; Απενδόθη. Σου κλέψανε την περιουσία σου; Μα και αυτή απενδόθη. Όσο σου δίδεται να το έχεις, φρόντιζε το, ως κάτι ξένο, όπως οι περσωνικοί το ξενοδοχείο.

ΚΕΦ. ΙΒ'

Αν θέλεις τα παιδιά σου και η γυναίκα σου και οι φίλοι σου να ζουν αιωνίως, θα είσαι ένας ανόητος, γιατί τότε θα θέλεις να εξουσιάζεις πράγματα, που δεν είναι δικά σου, και να θεωρείς δικά σου ξένα πράγματα (...) Όποιος λοιπόν θέλει να είναι ελεύθερος, δεν πρέπει να ζητάει κάτι, που βρίσκεται στην εξουσία άλλου προσώπου, γιατί, διαφορετικά, θα περνά σαν δούλος τη ζωή του.

ΚΕΦ. ΙΖ'

Να θυμάσαι πως είσαι ηθοποιός σ' ένα δράμα, όπως το θέλει ο δημιουργός του· αν είναι σύντομο σε σύντομο, αν είναι μεγάλο σε μεγάλο.

Αν θέλεις να παριστάνεις το φτωχό, να δέχεσαι το ρόλο με αληθοφάνεια και συνέπεια· το ίδιο κι αν θέλει να παριστάνεις τον άπληρο, τον άρχοντα και τον απλό πολίτη, γιατί η δικιά σου αρμοδιότητα είναι να παίζεις καλά το πρόσωπο που σου δόθηκε· η εκλογή όμως του προσώπου δεν ανήκει σε σένα.

ΚΕΦ. ΚΓ'

Αν κάποτε στρέψης την προσοχή σου σε εξωτερικά πράγματα, για να δείξεις ότι θέλεις ν' αρέσεις σε κάποιον, έχασες τις αρχές σου. Πάντα λοιπόν να ξέρεις, ότι είναι αρκετό το να είσαι φιλόσοφος. Αν όμως θέλεις όχι μόνο να είσαι, αλλά και να φαίνεσαι φιλόσοφος, πρέπει να φαίνεσαι φιλόσοφος στον εαυτό σου και αυτό αρκεί.

ΚΕΦ. ΚΘ΄

Πέθανε το παιδί ή η γυναίκα ενός άλλου; Δεν υπάρχει κανείς, που να μην πει: «Αυτό είναι ανθρώπινο». Όταν όμως αυτό που πέθανε είναι παιδί δικό του, γρήγορα θα τον ακούσεις να λέει. «Αχ τι έπαθα ο δυστυχισμένος!» Έπρεπε όμως να θυμάται τι κάνει όταν ακούει αυτά για τους συνανθρώπους του.

ΚΕΦ. ΛΑ΄

Μάθε ότι για την ευλάβεια προς τους θεούς το κυριώτερο είναι τούτο: να έχεις ορθές αντιλήψεις γι' αυτούς, ότι υπάρχουν και κυβερνούν τα πάντα καλά και δίκαια, και ότι δικό σου καθήκον είναι να υπακούεις στα θελήματά τους, να πείθεις σ' αυτούς, να παραδέχεσαι όσα γίνονται στον κόσμο και να υποτάσσεις σ' αυτά με προθυμία, με την πεποίθηση, ότι όλα αυτά γίνονται με την πιο τέλεια ιδέα και πρόθεση, που υπάρχει. Και έτσι ούτε θα κατηγορήσεις τους θεούς, ούτε θα παραπεμφείς εναντίον τους, ότι παραμελούν εσένα.

ΚΕΦ. ΝΒ΄

Το πρώτο και αναγκαίωτατο κεφάλαιο στη φιλοσοφία είναι να εφαρμόξεις τα παραγγέλματα.

ΚΕΦ. ΝΙ΄

Σε κάθε περίπτωση έχει πρόχειρα τα λόγια:

Οδήγησέ με, Δία, και συ'ω πεπρωμένο, στον τόπο, που μου έχετε ορίσει. Θ' ακολουθήσω αδίιστατα.

Όποιος καλοθέλητα υποτάσσεται στην ανάγκη, είναι σοφός και γνωρίζει τα θεία.

*Κάτι τι αν είσαι, φίλε μου, ποτέ μη σταματήσεις:
απ' το ένα φως προς το άλλο φως,
πρέπει να οδεύεις πάντα.*

ANGELUS SILESIUS (1624 - 1677)

(«Δεκατρείς αιώνες Γερμανικής ποίησης», «Δωδώνη», σελ. 82)

Πού είναι του Πλούτου το παλάτι;

-Πές μου, πούνε του Πλούτου το παλάτι;
Χρόνια να πάω να τόβρω επιθυμώ.
-Πάρε το χέρσο τούτο μονοπάτι
κ' έχε το νου σου δίπλα σπν γκρεμό.

Και θα το βρης του Πλούτου το παλάτι·
μα η θύρα του είναι τόσο χαμηλή,
που για να τη διαβής, φτωχέ διαβάτη,
πρέπει να σκύψης χαμηλά πολύ.

Ιωάννη Πολέμη («Σπασμένα μάρμαρα» έκδ. 5η, σελ. 111)

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΕΣ ΥΠΟΘΗΚΕΣ

*Τον αείμνηστον Διδάσκαλον Αντ. Αδριανόπουλον
(Διατηρούμε τη γλώσσα τον συγγραφέα)*

Ο Αντώνιος Αδριανόπουλος έχει συγγράψει ένα αξιόλογο βιβλίο με τίτλο «τι είναι ο τεκτονισμός». Στο τέλος του βιβλίου αυτού περιέχεται μία μελέτη με τίτλο «υποθήκαι τινές εκ της βιοτικής», όπου περιέχονται πνευματικές γνώσεις και υποθήκες για ένα ορθό τρόπο ζωής. Από τη μελέτη αυτή ανθολογήσαμε τα κατωτέρω αποσπάσματα.

Η άσκησις της αρετής δεν σημαίνει άσκησιν εις την σκληραγωγίαν, την ακτημοσύνην, την νηστείαν, την αθλιότητα. Αρκεί εις τον επιθυμούντα να ισχυροποιήση την ψυχήν του, ώστε να υποφέρει και σκληραγωγίαν και πτωχείαν, αν δεν δύναται να την αποφύγη, χωρίς να παραβή τας ηθικάς αρχάς και χωρίς να χάση τον ατίμητον πλούτον της ηθικής και της ατομικής του ελευθερίας.

Δια να φυλαχθή από τούτο, δεν χρεωστεί να είναι πένης ως ο Σωκράτης, ή να κατοική εις οικίαν γυμνήν επίπλων ως ο Επίκτητος· αρκεί να προετοιμάζεται, αν η τύχη του βάλη εις ομοίαν περιστάσεις του Σωκράτους και του Επίκτητου, να προκρίνη την μεγαλοπρεπή πενίαν, παρά να αιμαυρώση το ηθικόν του, ώστε να πωλήση

την συνείδησίν του, την τιμήν του, την ανεξαρτησίαν της γνώμης του κ.λ.π., δια να ελευθερωθή από την πενίαν. Η αρετή συγχωρεί εις τον άνθρωπον όλας τας αβλαβείς ηδονάς, εάν δύναται να τας απολαύσῃ, χωρίς να βλάβῃ τινά και χωρίς να τας πληρώσῃ με την χρυσήν ελευθερίαν του.

*

Ο άνθρωπος δεν δύναται να ζήσῃ τελείαν ζωήν, αν μη γεύηται όλων των αγαθών, τα οποία η φύσις παρέχει εις το πνεῦμα, ἵνα τέρπῃται ἐν τῇ καθόλου αὐτοῦ ἐξελίξει. Εάν ηκολουθοῦμεν ἐν παντί τας υπαγορεύσεις τῆς φύσεως, θὰ εἴμεθα εὐδαίμονες.

Η ἀπάθεια τῶν Στωϊκῶν, ἡ πλήρης ἀδιαφορία πρὸς τὴν χαρὰν καὶ πρὸς τὴν λύπην εἶναι καὶ θεωρητικῶς ἀβάσιμος καὶ πρακτικῶς ἀνεφάρμοστος. Η ἐκμηδένισις τῆς χαρᾶς στερεῖ τὴν ζωήν τοῦ κυριωτέρου θελήματός της. Εὐδαιμονία τοῦ πνεύματος δὲν δύναται νὰ βοηθῇ ἀνευ χαρᾶς. Η λύπη εἶναι δοκιμασία, εἰς τὴν ὁποίαν μᾶς υποβάλλει ὁ νόμος τῆς φύσεως διὰ τὰς ἀπέναντι αὐτοῦ παραβιάσεις, ἵνα μᾶς εκπαιδεύσῃ.

Η ἔλλειψις χαρᾶς εἰς τὴν ζωήν μᾶς δὲν πρέπει νὰ μᾶς ἀπογοητεύῃ, οὐδὲ πρέπει νὰ ἐξαπτόμεν τὴν γαλήνην τοῦ πνεύματός μᾶς ἐξ αὐτῆς, ἀλλὰ μόνον νὰ μᾶς διδάσῃ τὸν τρόπον, διὰ τοῦ ὁποίου δυνάμεθα ν' ἀποκτήσωμεν τὰ μέσα τῆς διαρκούς χαρᾶς.

*

Εάν ὁ ἄνθρωπος ἐμελέτα τοὺς νόμους τῆς φύσεως καὶ προενόει ὥστε ἡ βιολογία τοῦ καὶ οἱ κοινωνικοὶ τοῦ νόμοι νὰ μὴν ἀπομακρύνωνται ἀπὸ τὴν φύσιν τοῦ, θὰ ἦτο εὐδαίμων. Ὅλα τὰ ἀνθρώπινα δεινὰ πηγάζουν ἀπὸ τὴν τρομερὰν παρανόησιν τῆς μὴ ἐξαρτήσεως τοῦ ἀνθρώπου ἀπὸ τὸν φυσικὸν νόμον, ἐνεκα τῆς ὁποίας ἐδημιούργησεν συνθήκας κοινωνικάς, ἀντικειμένας ἐντελῶς καὶ ἀπὸ τὴν φύσιν καὶ πρὸς τὴν λογικὴν ὑπόστασιν τοῦ ἀνθρώπου.

*

Η ἐλάττωσις τῆς ψυχικῆς ἐνεργείας εἶναι πάθος, εἶναι νόσος τοῦ πνεύματος καὶ δύναται νὰ παρασύρῃ πρὸς τὸν ψυχικὸν θάνατον. Η υπερτάτη δυστυχία δι' ἐν ὃν εἶναι ν' ἀπελπισθῇ ἀπὸ τὸν εαυτὸν τοῦ, νὰ χάσῃ τὴν πρὸς εαυτὸ πεποίθησιν.

Εάν στρέψῃς τοὺς ὀφθαλμούς τῆς διανοίας σου πρὸς τὸ ἐσωτερικὸ σου καὶ εἶσαι ἐιλικρινής, ἔσο βέβαιος, ὅτι θὰ φριξῇς πρὸ τοῦ θεάματος. Θὰ ἰδῇς τότε, ὅτι εἶσαι τόσο μικρὸς καὶ τόσο κακός, τόσο ἐγωιστής, ὥστε ὑπάρχει κίνδυνος νὰ σε καταλάβῃ ἡ ἀπελπισία. Ακριβῶς ὅμως τοῦτο πρέπει νὰ ἀποφύγῃς. Χαίρου τουναντίον

χαράν μεγάλην, διότι ακριβώς ανεξάλυψες την νόσον, από την οποίαν πάσχεις. Αφ' ού άπαξ έκαμεις την διάγνωσιν του κακού, εύκολος είναι η θεραπεία· αρκεί να τρέφης προς σεαυτόν σεβασμόν και αυτοπεποίθησιν. Θα ήτο ολέθριον δια σε, αν εκ της εξετάσεως του εσωτερικού σου απεζόμεζες την εντύπωσιν, ότι καλώς έχεις.

*

Αν ευρίσκεισαι προ δυσκολίας να κατανικήσης εν ελάττωμά σου, εν πάθος σου μην απελπίζεσαι. Η επιμονή σου, αν σταθερώς εμμένης εν τη οδω της αρετής, θα το κατανικήση μίαν ημέραν. Αρκεί, ότι απαρνείσαι την κακίαν, έστω και αν δεν έχεις δύναμιν να την εξουλώσεις εντελώς από την ψυχήν σου. Η μεταμόρφωσις του ανθρώπου εις φωτεινήν ύπαρξιν δεν είναι εύκολον πράγμα, ώστε να το επιτύχη τις δια μιας.

*

Συχνά θα σε καταλαμβάνει πειρασμός. Τι είναι πειρασμός; Είναι η ανάπτυξις σφοδράς επιθυμίας προς απόλαυσιν πράγματος τινός απηγορευμένου δια τον ένα ή τον άλλον λόγον. Είναι η επιθυμία υπό μορφήν ισχυροτέραν. Είναι αι κακαί έξεις και η προς αυτάς εκ συνηθείας ακαταμάχητος ώθησις. Η εμφάνισις του πειρασμού υπό μορφήν οικανδήποτε μη σε τρομάζει. Αν τρέφης προς σεαυτόν σεβασμόν και αυτοπεποίθησιν, θα δύνασαι να τον κατανικήσης αναπτύσσων την θέλησίν σου. Πολλάκις θα ευρεθής εις την ανάγκην να υποχωρήσης προ αυτού, μη έχων δύναμιν ν' αντιστής όσον πρέπει. Και τούτο μη σε φοβίζει. Σημαίνει απλώς, ότι η θέλησις σου ακόμη δεν ησκήθη αρκούντως. **δεν κατέστη ακόμη αρκετά ισχυρά** ώστε να κατανικά κάθε πάθος και κάθε πειρασμόν.

*

Η αταραξία, η γαλήνη του πνεύματος και της συνειδήσεως, η συναίσθησις της εκπληρώσεως του καθήκοντος, η έλλειψις εξωροπήσεως από της θελήσεως και της γνώμης των άλλων, η διαρκής φαιδρότης, η ανάμνησις της υψηλής πνευματικής μας καταγωγής, η αποφυγή οργής και ερεθισμού κατά των άλλων, η έλλειψις ανηπομονησίας διά την απόκτησιν οικανδήποτε πράγματος, η γαλήνια, ήρεμος προσπάθεια προς αυτοβελτίωσιν είναι μέσα προς αδιάκοπον διατήρησιν της ψυχικής υγείας και της ισορροπίας του πνεύματος.

Η διαρκής φαιδρότης, η εύθυμος ζωή προδίδουν φυσικήν υγείαν, εν συνδιασμό προς την ηθικήν ισορροπίαν.

*

Σκέπτου πάντοτε κατά τοιούτον τρόπον, ώστε αν ένας αφηνιδίως

σε ερωτήση, τι σκέπτεσαι; να του το είπης. Διότι δεν αρκεί να μη προβαίνωμεν εις πράξεις, διά τας οποίας να εντρεπώμεθα, αλλά και να μην απασχολούν και τον νουν μας σκέψεις επαίσχυντοι.

Έσο ειλικρινής προς σεαυτόν. Μη ζητεί να δικαιολογείς ενδομύχως τας κακάς σου πράξεις διά δικολαβικών επιχειρημάτων, διότι απατάς τότε σεαυτόν. Όταν ελλείπη από τον άνθρωπον η ευθύτης και η προς εαυτόν ειλικρίνεια, η ψυχική σου υπόστασις ομοιάζει με κίβδηλον νόμισμα εστερημένον πάσης εσωτερικής αξίας.

*

Εν τέλει ο σοφός δεν ζητεί μόνον να χρησιμοποιή τον βίον καλώς, αλλά και δεν διστάζει, αν χρειά καλέση, να εγκαταλείψη επίσης καλώς και αξιοπρεπώς τον βίον. Επιζητών να είναι πάντοτε συνεπής προς εαυτόν και προς τας αρχάς του εις πάσαν περίστασιν του βίου, δεν φοβείται και να αποθάνη ακόμη, ίνα μείνη συνεπής προς εαυτόν και πιστός εις το καθήκον.

Η σοφία των Δερβισίων Η δύναμη της αγάπης

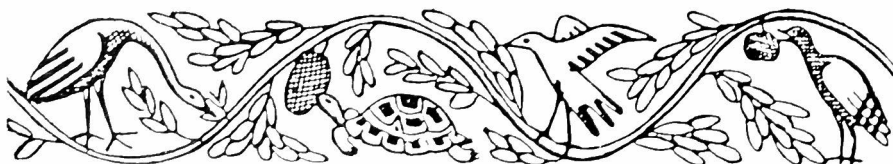
Σαν το σκορπιό, που με κακό φαρμάκι το κεντρί του, όταν τον ζώνει κίνδυνος, το μπήγει στο κορμί του, κι ο φθονερός τα μέσα του μονάχως φαρμακώνει, ενώ θαρρεί πως άλλονε στο πάθος του δαγκώνει...

Μα ξεπερνά και το σκορπιό, γιατί τον λειώνει ο φθόνος κι αν δεν υπάρχουν αφορμές και αν είναι ακόμη μόνος!

Άγριο δένδρο ο φθονερός, πικρό καρπό μας δίνει.

Όμως μ' αγάπη, αν μπολιαστή, γλυκόχυμο θα γίνει...

Από το βιβλίο: «Το κομπολόι του Δερβίση», Σωκράτη Προκοπίου,
Αθήνα 1957

ΗΡΑΚΛΕΙΤΟΣ

Ο βαθυστόχαστος φιλόσοφος

Εκείνο που διακρίνει το φιλόσοφο Ηράκλειτο (540 - 475 π.Χ.) μεταξύ των στοχαστών της παγκόσμιας φιλοσοφίας είναι η φιλολογική μορφή της διατύπωσης των δοξασιών του. Αναδείχθηκε αριστοτέχνης εις την δι' αφορισμών έκφραση βαθυτάτων νοημάτων. Οι αφορισμοί του Ηράκλειτου δεν χάνουν ποτέ την επικαιρότητά τους. Είναι όπως οι χρησμοί της Σίβυλλας. Θεωρείται ένας από τους πιο βαθυστόχαστους φιλόσοφους της αρχαιότητας και μαζί με το Δημόκριτο πρόδρομος των φυσικών επιστημών και της ατομικής εποχής μας.

Από το έργο του «Περί φύσεως» διεσώθηκαν μικρά αποσπάσματα τα οποία ανθολογήσαμε.

* * *

Η πνευματική μόρφωση είναι ένας δεύτερος ήλιος για εκείνους που την αποκτούν.

(Απόσπ. 134, Diels)

(Την παιδείαν έτερον ήλιον είναι τοις πεπαιδευμένοις).

Σοφία είναι να λέγει κανείς την αλήθεια και να ενεργεί σύμφωνα με τη φύση, αφού προηγουμένως την κατανοήσει.

(Ανθολ. Στοβαίου, Γ', 84)

(Σοφίη αληθέα λέγειν και ποιείν κατά φύσιν επαίοντας).

Τους ανθρώπους, όταν πεθάνουν, τους περιμένουν πράγματα που ούτε ελπίζουν ούτε φαντάζονται.

ΚΛΗΜΗΣ, Στρωματείς IV, 146

(Ανθρώπους μένει αποθανόντας άσφα ουν έλπονται ουδέ δοξέουσιν).

Ο χαρακτήρας του ανθρώπου δημιουργεί τη μοίρα του.

(Ανθ. Στοβ. ΡΔ, 23)

(Ήθος ανθρώπου δαίμων).

Το ίδιο πράγμα είναι ο ζωντανός κι ο πεθαμένος, ο ξύπνιος και ο κοιμισμένος, ο νέος κι ο γέρος· γιατί τα πρώτα αφού αλλάξουν κατάσταση γίνονται τα δεύτερα κι αυτά πάλι όταν αλλάξουν κατά-

στασταση γίνονται τα πρώτα.

(Απόσπ. 88 Diels)

(Τ' αυτό τ' ἐνὶ ζων και τεθνηζώς και (το) εγρηγορός και καθευδον και νέον και γηραιόν· τάδε γαρ μεταπεσόντα εκείνα ἐστί, κακείνα πάλιν μεταπεσόντα ταῦτα).

Δεν είναι το καλύτερο για τους ανθρώπους να εκπληρώνονται όσα επιθυμούν.

(Ανθολ. Στοβ. Γ, 83)

(Ανθρώποις γίνεσθαι οκόσα θέλουσιν ουκ άμεινον).

Ο πνευματικός άρχοντας στον οποίο ανήκει το μαντείο των Δελφών, ούτε ανακοινώνει (αυτά που γνωρίζει), ούτε τα αποκρύπτει, αλλά τα κάμει γνωστά εμμέσως (με διαφορετιμένο τρόπο).

(Απόσπ. 93, Diels)

(Ο άναξ, ου το μαντεión ἐστί το ἐν Δελφοίς, ούτε λέγει, ούτε κρύπτει, αλλά σημαίνει).

Για το Θεό όλα είναι ωραία, καλά και δίκαια· οι άνθρωποι όμως, άλλα μεν τα έχουν εκτιμήσει σαν δίκαια, αλλά δε σαν άδικα.

(Απόσπ. 102, Diels)

(Τω μεν Θεώ καλά πάντα και αγαθά και δίκαια, άνθρωποι δε α μεν άδικα υπειλήφασιν, α δε δίκαια).

Ο πιο σοφός άνθρωπος, όταν συγκριθεί με το Θεό, θα αποδειχθεί πίθηκος και στη σοφία και στην ωραιότητα και σ' όλα τ' άλλα.

(Απόσπ. 83, Diels)

(Ανθρώπων ο σοφώτατος προς Θεόν πίθηκος φανείται και σοφία και κάλλει και τοις άλλους πάσιν).

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΝΘΡΩΠΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΕΣΩΤΕΡΙΚΗΣ ΓΝΩΣΕΩΣ

Του αείμνηστου Ιωάννη Βασιλή

Ανθρωπισμός είναι το σύνολο των ηθικών και πνευματικών νόμων που συνιστούν την αξία που ονομάζουμε άνθρωπος. Αξία δε είναι κάθε τι που βοηθά στην απόκτηση των αγαθών εξείνων τα οποία συντελούν στη δημιουργία συνθηκών, χαράς και ευδαιμονίας του συνόλου. Ο ανθρωπισμός εσφαλμένα νομίζεται πως είναι θεσμός μεταχριστιανικός. Στοιχεία ανθρωπισμού βρίσκουμε στην προϊστορική εποχή της Ελλάδος, όπου λειτουργούσαν τα Μυστήρια (...)

Κατά τις πάνδημες (εορτές) τελετές των Μυστηρίων επετυγχάνετο εκχειρίδια μεταξύ των εμπολέμων, πράγμα που επεχείρησαν και τα χριστιανικά εμπόλεμα κράτη τελευταία, αλλά δεν το κατώρθωσαν.

Ακόμη, η φιλοξενία και η γενναιοφροσύνη είναι ακτίνες φωτός που έρχονται να σπάσουν το πυκνό σκοτάδι της απανθρωπιάς και της αγνωσίας της εποχής εξείνης.

Στα σωζόμενα του Ροδίου Κλεοβούλου, ενός από τους επτά σοφούς της αρχαίας Ελλάδος, διεσώθη η ανθρωπιστική αυτή προσαγή αυτολεξεί: «**Ο συ μισείς ετέρω μη ποιής**», που καθορίζει ποια έπρεπε να είναι η συμπεριφορά του ενός προς τον άλλον άνθρωπο.

Ο άνθρωπος οφείλει να είναι πάντοτε αγαθός, γλυκός στις εκφράσεις του, ήρεμος την ψυχή, φιλαλήθης, πράος, ευσυνείδητος και να αγαπά τον όμοιό του. Αυτός λοιπόν ο άνθρωπος μπορεί να ονομάζεται πράγματι άνθρωπος, γιατί με τα προτερήματά αυτά τιμά την ανθρώπινη μορφή.

Η αλήθεια σε τελευταία ανάλυση δεν είναι παρά μέσον εκφράσεως με το οποίον ο άνθρωπος όταν τη γνωρίσει φθάνει τον σκοπό που τον έχει καθορίσει η νομοτέλεια.

Η αρετή είναι για τον άνθρωπο τροφή ψυχική και πνευματική.

Η μελέτη της φύσεως, τα πορίσματα της παρατηρήσεως, ο πλουτισμός των γνώσεων, είναι μόνον εφόδια προσόδου που θα μας βοηθήσουν να πλησιάσουμε την αλήθεια.

Η ειλικρίνεια κατά την πνευματική συνεργασία με τους άλλους

ανθρώπους και η άδολη αγάπη προς τα πρόσωπα με τα οποία συνδέεται ο άνθρωπος, είναι εχέγγυα ανακτήσεως ψυχικού μεγαλείου.

Η ψύχραιμη εκτίμηση και το ακριβές ζύγισμα των διαφόρων περιστάσεων και περιπετειών της ζωής, φανερώνουν νουνεχή άνθρωπο, γεμάτον υπομονή, από την οποία πρέπει να προσδοκά ψυχική ελευθερία και αυτοπεποίθηση.

Η αναγνώριση των δικαιωμάτων που έχει κάθε άνθρωπος, η αναγνώριση και η απόδοση της ελευθερίας στους δικαιουμένους, τον ανυψώνουν στο κορυφωμα της ανθρώπινης τελειότητας.

Ο πόθος, η προσπάθεια, η εργασία που καταβάλλεται για την αναγέννηση και την ευτυχία του ανθρώπινου γένους, πλέκουν τον στέφανο της τιμής και της δόξας με το οποίο στεφανώνονται όσοι αγάπησαν τον άνθρωπο.

Ο πόθος να αποκτήσουν όλοι οι άνθρωποι όσα δικαιώματα έχουν από τη φύση, χαρακτηρίζει τον βαθμό της αγαθότητας και ωριμότητας της ψυχής.

Η ημερότης των αισθημάτων προδίδει καρδιά που δονείται από αγνότητα ψυχής, η οποία πάλι τρέφεται και μεγαλύνεται με το νέκταρ της αγάπης, βασικό στοιχείο μιας άγιας ζωής.

Η ένωση δια της αγάπης των ψυχικών εκείνων εγώ που συνιστούν τους κρίκους μιας πνευματικής αλύσσου εκφράζουν την αρμονία η οποία διαχέεται στο Σύμπαν ολόκληρο και την οποίαν οι άνθρωποι, με τα ατελή μέσα διατυπώσεως που διαθέτουν, την ονομάζουν θείο κόσμο.

Η αναγεννώμενη ψυχή, μεταμορφωθείσα σε αυτοσυνείδηση, αποβαίνει μοχλός με τον οποίο ξεθεμελιώνονται οι θρόνοι της αρνήσεως και στη θέση τους στήνονται βωμοί λατρείας πάνω στους οποίους καίονται τα ενώδη θυμιάματα της αρμονίας και της αγνότητας, μόνης ευπρόσδεκτης προσφοράς από τις θείες δυνάμεις της φύσεως.

Ποια η αφετηρία της ψυχής; Η ατέλεια είναι η αρχή της. Πλανάται αρχικά χωρίς να γνωρίζει τίποτε. Αλλ' η ψυχή που ανέρχεται τις βαθμίδες της Γνώσεως αρχίζει να κατανοή όσα γίνονται γύρω της και συνδέεται αδιάρρηκτα με τους νόμους, με τους οποίους η αρμονία του σύμπαντος εκφράζει την τελειότητα του πνεύματος.

Ποιος ο σκοπός της ανθρώπινης ψυχής; Η ανάβασή της σε ορίζοντες όπου θα διακρίνη καθαρά τις τελετουργίες των νόμων που μόνον με τη γνώση τους θα εκπορθήση τη θύρα της τελειότητας.

Η φάση διαρκώς μεταβάλλεται και η αναγέννησή της αρχίζει να

προσδιορίζη τους συνδυασμούς των μέσων της μετουσιώσεως του υλικού σε πνευματικό στοιχείο.

Αυτό που εικονίζει πλήρως την ανθρώπινη νεότητα είναι το Ρόδον. Προσδιορίζει συμβολικά τη γνώση της φυσικής αγνότητας και της αρετής. Εφ' όσον θα υπάρχη νεότης και έρως, θα συνεχίζεται η αιωνιότης και η αποθέωση του ανθρώπου.

Αλλά μπροστά στον κατακλυσμό των παθών, το ρόδον είναι έκφραση ατελής, σάλπισμα για τους κωφούς, ηχώ για τους αναισθητούς.

Η ανθρώπινη μορφή περικλείει μέσα της όλα τα στοιχεία που θα βοηθούσαν τη μεταμόρφωσή της σε θεία υπόσταση, αλλά προ του πύργου της Βαβέλ το παν συγχέεται και παρανοείται, το παν εκλαμβάνεται ως μηδέν, το παν χρησιμοποιείται για ηδονή και ακολασία.

Η αγνότης είναι θηρίο· το κάλλος γάγγραινα· η τελειότης, μισανθρωπία· η αγνότης του αισθήματος κατάρρα το φως, σκότος και το σκότος φως· η δουλεία ελευθερία και η ελευθερία, τύραννος· η αγνότης κόλαση και η κόλαση σοφία και ανθρωπισμός· το χάος των παθών επιστήμη και σοφία, η δε σοφία και επιστήμη αξία φρενοκομείου. Η καλοσύνη και η σεμνότης, βλακεία· η αναισθησία και το θράσος ευφυΐα και δυναμισμός.

Το ρόδον μέσα σ' αυτήν την ανθρωπότητα είναι χαμέρπεια, αγριετία, εμπαιγμός και αίσχος. Το ρόδον με το οποίο το σύμπαν συμβολίζει την τελειότητα είναι, η εσχάτη περιφρόνηση, είναι η ατίμωση της ανθρώπινης μορφής, είναι ό,τι συμβολίζει την αγριότητα των ανθρωπίνων παθών.

Αλλά και άλλο σπουδαίο σύμβολο, το μυροβόλο μήλο, που εικονίζει την ανάσταση του όντος της γης, μόνο στην καρδιά του γνώστου της φύσεως και του πνεύματός της αντηχεί σαν σάλπισμα εξέγερσεως και απαλλαγής από τις ποταπότητες και τις συνθήκες της δούλης εποχής μας, που μπορούμε να την χαρακτηρίσουμε σαν εποχή άγνοιας, τυφλότητας, κακίας και αναισθησίας.

Η ψυχή του ανθρώπου περιβάλλει όλον τον οργανισμό. Του δίνει ζωή. Έδρα της έχει την καρδιά η οποία είναι το πιο ευαίσθητο όργανο του σώματος. Όταν η ψυχή έχει σαν κέντρο την καρδιά, η διάνοια λειτουργεί ελεύθερα και εκδηλώνει δυνάμεις ανάλογα με την ωριμότητά της, την εκπαίδευσή της, τη θέλησή της. Η ψυχή, σαν οντότητα ξεχωριστή, μεταχειρίζεται τη διάνοια και επωφελείται από τις γνώσεις της ή παθαίνεται από τις ατελειές της. Οπότε, για να καταστή ελεύθερη και να την καθυποτάξει στις δικές της ψυχικές

σκέψεις, που είναι απόρροια σειράς ενσαρκώσεων, πρέπει να αναπτύξει τη γνώση και τη θέλησή τους ώστε να δεσπόζει και να κυριαρχήσει πάνω στη διάνοια.

Η ψυχή, λόγω των πολλαπλών ενσαρκώσεων, απέκτησε πολύτιμη εμπειρία· αυτή είναι μεγαλύτερη εκείνης που υπάρχει στη διάνοια η οποία αριθμεί ζωή μόνον ολίγων χρόνων. Η εμπειρία αυτή διδάσκει ποιο είναι το ωφέλιμο, ποιο είναι το αληθινό και ποιο το ψεύτικο, ποιο το καλό και ποιο το κακό.

Αυτή είναι η καθαρή γνώση, που οδηγεί στην τέχνη της μυσταγωγίας, η οποία πάλι μεταφέρει το κέντρο της ψυχής από την καρδιά στην διάνοια, οπότε και μόνο μπορούμε να την χαρακτηρίσουμε σαν φωτεινή, ικανή να γνωρίσει όλη τη ζωή της ψυχής και να ρυθμίσει την μέλλουσα πορεία της αρμονικά με τις σκέψεις και την δύναμη που λέγεται Υπέρτατο Διαγνωστικό.

Αλήθεια είναι η γνώση όλων των ουσιών και των νόμων των ουσιών της φύσεως, που συνθέτουν τις μορφές και τις συνειδήσεις του απείρου.

Κατ' άλλους Μύστας, η αλήθεια είναι εγώ, το οποίον αντιπροσωπεύουν οι μεγάλες του σύμπαντος συνειδήσεις που την κατέχουν λόγω της απείρου των γνώσεως. Οι ίδιοι Μύστες την προσσωποποιούν σαν θεά γιατί αυτή ενέχει τα στοιχεία της κινήσεως και της δράσεως, από τις οποίες και παράγεται.

Κατά τους αρχαίους Έλληνες, η λέξη θεός έχει τη ρίζα της από το ρήμα θέω (τρέχω και κινούμαι). Όταν δε ο Ιησούς έλεγε πως εγώ είμαι η αλήθεια, εννοούσε πως ήταν θεός με απέραντη γνώση και όχι πως δεν έδωσε τον ορισμό της αλήθειας, λόγω αδυναμίας, όπως το ερμηνεύουν μεριζοί επιστήμονες.

Νόμος καλείται εκείνο το δρών στοιχείο, που δεν μεταβάλλεται από άλλη ανώτερη δύναμη.

Όλοι λοιπόν οι νόμοι της φύσεως είναι αποτέλεσμα της δράσης μορφής που σφύγγεται από ουσίες.

Η συνείδηση και το πνεύμα είναι απόρροια των πρωτίστων ουσιών της φύσεως, εκδηλώνει δε ιδιότητες και νόμους, διότι αποτελεί μορφισμόν είναι. Οι ιδιότητες του πνεύματος είναι το συναισθηματικό, το γνωστικό και το βούλητικό. Νόμος του δε η παραγωγικότης, η αιωνιότης και η τελειοποίησή του. Και τούτο περιζλείει μέσα του τους νόμους της κινήσεως, της ζωής και της ενέργειας.

(Από το βιβλίο του «Το σημειωτάριο ενός Μύστου», Αθήνα 1959, σελ. 56 - 61)

ΣΟΦΕΣ ΦΡΑΣΕΙΣ ΑΠΟ ΤΑ ΟΜΗΡΙΚΑ ΕΠΗ

Τα ομηρικά έπη Ιλιάδα και Οδύσσεια είναι πλούσιο μεταλλείο και ανεξάντλητη πηγή από κάθε είδος παροιμιακές φράσεις και γνωμικά. Συχνά τα φέρνουν και σήμερα στο νου μας περιστατικά της ζωής, γιατί φυλάγουν πάντα τη ζωντάνια τους, είτε για την ομορφιά τους είτε για τ' αθάνατα νοήματα που κλείνουν. Παραθέτουμε εδώ διάφορους σοφούς στίχους από αυτά.

Ύπνο και Θανάτω διδυμάουσιν.

(Ιλιάς Η, 672)

(Ο ύπνος και ο θάνατος είναι δίδυμα αδέρφια)

*

Τλητόν γαρ Μοίραι θεμόν θέσαν ανθρώποισιν.

(Ιλιάς Ω, 4)

(Οι Μοίρες έδωσαν στους ανθρώπους ψυχή υπομονετική)

*

...ένθα δ' έπειτα

πείσεται, άσσα οι Αΐσα κατά Κλώθες τε βαρείαι
γεινομένω νήσαντο λίνω, ότε μιν τέκε μήτηρ.

(Οδύσ. Η. 196 - 198)

(...εκεί θαύρει τα στερνά του παθήματα, όσα του έγγραφε η βαριά του μοίρα από τότε που η μάνα του τον έφερε στον κόσμο)

*

Μοίρ' ολοή, την ου τις αλεύεται ος κε γένηται (Οδύσ. Ω. 29)

(Από τη μοίρα του κανέννας δεν ξεφεύγει)

*

Στρεπταί μεν τε φρένες εσθλών

(Ιλιάς Ο. 203)

(Και η γνώμη των φρονίμων μπορεί να μεταβληθεί)

*

Γαστέρος ένεκα λυγρός,

ουλομένης, η πολλά κακ' ανθρώποισι δίδωσιν.

(Οδύσ. Ρ. 373 - 374)

(Η φοβερή κοιλιά, η καταστρεπτική, πολλά κακά προξενεί στους ανθρώπους)

*

Οικωφελή, η τε τρέφει αγλαά τέκνα

(Η νοικοκυροσύνη ανατρέφει θαυμάσια παιδιά)

*

Θαρσαλέως γαρ ανήρ εν πάσιν αμείνων
έργοισιν τελέθει.

(Οδύσ. Η, 51 - 52)

(Ο θαρρετός άνθρωπος σε κάθε πράξη πιο καλά προοδώνει)

*

Αιδώς δ' ουκ αγαθή κεχρημένω ανδρί παρείναι

(Οδύσ. Ρ, 347)

(Δεν είναι καλό να ντρέπεται ο άνθρωπος εκείνος που έχει ανά-
γκη)

*

Οποιόν κ' έπησθα έπος, τοιόν κ' επακούσας

(Ιλιάς Υ, 250)

(Ό, τι λόγο θέλεις να πεις, τέτοιοι και θ' ακούσεις)

*

Ουδέ τι σε χρη
αλλοτρίων φθονέειν

(Οδύσ. Σ, 17)

(Δεν πρέπει να ζηλεύει κανένας τα ξένα πράγματα)

*

Αντί κασιγνήτου ξείνος θ' ικέτης τε τέτυκται.

(Οδύσ. Θ, 546)

(Ο ξένος κι ο ικέτης είναι σαν αδελφός στον άνθρωπο)

*

Ω πόποι, οίον δη νυ θεούς βροτοί αιτιόωνται.
εξ ημέων γαρ φασι κακ' έμμεναι· οι δε και αυτοί
σφήσιν ατασθαλίησιν υπέρ μόρον άλγε' έχουσι.

(Οδυσ. 32 - 34)

(Λόγια του Δία):

**Τι κρίμα, να τα βάζουν οι άνθρωποι με τους θεούς. Γιατί ισχυρί-
ζονται ότι από εμάς τους βρίσκουν οι δυστυχείς τους, ενώ αυτοί οι
ίδιοι με τις αδικίες τους περνούν δυστυχίες, χωρίς να τους φταίει
η μοίρα τους.**

*

Χαλεπή δε θεού έπι μήνις

(Ιλιάς Ε, 178)

(Βαρεία είναι η οργή του Θεού, σαν πέφτει)

(Η τιμωρία (πλήρωση) των κακών πράξεων)

*

Ον μεν σχέτλια έργα θεοί μάκαρες φιλέουσιν,
αλλά δίκην τίουσιν και αίσιμα έργ' ανθρώπων

(Οδύσ. Ξ, 83 - 84)

(Οι μακάριοι θεοί δεν αγαπούν τις άδικες πράξεις, αλλά τιμούν
τη δικαιοσύνη και τα δίκαια έργα των ανθρώπων)

*

Ενθ' η τοι Μίνωα ίδον, Διός αγγλαόν υιόν
χρύσεον σκήπτρον έχοντα, θεμιστεύοντα νέκυσιν...

(Οδυσ. Λ, 568 - 569)

(Είδα λοιπόν εκεί τον Μίνωα, του Δία λαμπρό γιο, που κρατού
σε σκήπτρο χρυσό και εδίκαζε τους νεκρούς)

(Διήγηση του Οδυσσέα, απ' ότι είδε κατά το ταξίδι του στον Άδη)

ΤΑ ΟΡΦΙΚΑ ΜΥΣΤΗΡΙΑ

Της αείμνηστης Διδώς Καλλέργη

Ιδρυτής των Ορφικών Μυστηρίων φέρεται ο Ορφεύς, αρχαιότα-
τος Έλληνας ποιητής, μουσικός, φιλόσοφος και ήρωας.

Γεννημένος από την Μούσα Καλλιόπη και τον βασιλέα της
Θράκης Οίαγρο ή από την Μούσα Καλλιόπη και τον Απόλλωνα,
όπως συνήθιζαν στην αρχαιότητα να μυθεύουν από θεούς την κατα-
γωγή των ηρώων και των μεγάλων μυσταγωγών τους, θεωρήθηκε
και ως ιδρυτής πολλών θρησκευτικών, φιλοσοφικών δογμάτων και
τελετών.

Πατρίδα του κατά τον θρύλο φέρεται να ήταν η αμέσως προς τα
βόρεια του Ολύμπου μέχρι των Πιερίων, περιοχή της σημερινής
νότιας Μακεδονίας, που στην αρχαιότητα λεγόταν Θράκη. Μεταξύ
του Δίου και του Ολύμπου στα νότια της σημερινής Κατερίνης έδει-
χναν τον τάφο του ως τα τελευταία χρόνια της αρχαιότητας (...)

Για τον Ορφέα λέγονται διάφορα και ότι αφού περιηγήθηκε τα
γνωστά τότε μέρη όπου λειτουργούσαν Μυστήρια όπως και στην
Αίγυπτο, παρέλαβε από αυτά ήθικες και θρησκευτικές γνώσεις.

μνηθείς και αυτά τα μυστήρια των αρχαίων Αιγυπτίων ιερέων. Τα ίδια περίπου που λέγονται και για τον φιλόσοφο και μυσταγωγό Πυθαγόρα (...)

Ο Ορφεύς επήρε μέρος στην Αργοναυτική Εκστρατεία και με την αρμονία της λύρας του αποκοίμησε τον φοβερό Δράκοντα τον φύλακα του χρυσόμαλλου Δέρατος.

Η Ορφική παράδοση άρχισε πάλι την ακμή της κατά την εβδόμη και έκτη προ Χριστού εκατονταετηρίδα με τους «Ορφικούς», θρησκευτική μυστηριακή οργάνωση, ανστηρή και πειθαρχημένη, ωσάν δηλαδή μοναχικό τάγμα αλλά έγγαμο.

Ο ασκητισμός της Ορφικής οργάνωσης ήταν της φύσεως του Ελληνικού ασκητισμού, που υπήρχε από τα πανάρχαια ακόμα χρόνια, προ πάντων στους Σελλούς, κοντά στο μαντείο της Δωδώνης, καθώς μνημονεύει ο Όμηρος. Ήταν δε σχετικά λίγο ανάλογος με τον πολύ μεταγενέστερο χριστιανικό.

Τα Ορφικά Μυστήρια τα τελούσαν επισήμως στις Αθήνας. Προ της μνήσεως επιβαλλόταν ο καθαρισμός του σώματος συμβολικός κατά ένα μέρος του εξαγνισμού της ψυχής και ακολουθούσαν εξιλαστήριες θυσίες, εξαγνισμοί και χρησμοί. Τελούσαν έπειτα τις Ορφικές λιτανείες και τις εορτές, αλλά κυρίως προεξείχαν οι θρησκευτικές και φιλοσοφικές διδασκαλίες και οι εσωτερικές τελετουργίες τους (...)

Οι μνούνενοι στα Ορφικά Μυστήρια διδάσκονταν τα Ορφικά ποιήματα και στις μνήσεις κατά βαθμούς, την ιδιαίτερη Ορφική παράδοση και την τελετουργική.

Τα ποιήματα ήταν κατ' αρχάς τα περισσότερα χαραγμένα επάνω σε πλάκες, απαράλλακτα όπως κι' ο Μωϋσής είχε γράψει τις εντολές στο όρος Σινά επάνω στις πλάκες.

Στη μακρυνή αρχαιότητα κάθε γραμμένο επάνω σε λίθινη πλάκα εθεωρείτο ως πολύ ιερό. Έτσι και τα Ορφικά ιερά ρητά, εντολές, θρησκευτικές παραδόσεις και αρχές ήσαν γραμμένες σε λίθινες μυστικές πλάκες, που οι πιστοί ωρκίζονταν να μη αποκαλύψουν σε κανένα το ιερό περιεχόμενό τους.

Ωστόσο η ποίηση και η μυστική θρησκευτικές στις αρχές, είχαν μεγάλη αποστολή και σπουδαιότητα κατά την αρχαιότητα, ως επίσης και στους Ορφικούς, γιατί είχαν συντελέσει στη διαπαιδαγώγηση και στη ρύθμιση του χαρακτήρα και των ηθών των ανθρώπων της εποχής εκείνης.

Στα ιστορικά χρόνια μάλιστα οι φιλόσοφοι και οι ποιητές σενετέλεσαν πολύ στη φιλοσοφική διάπλαση των μύθων, αλλά και στη

θρησκειντική εξύψωση και τη συνείδηση του λαού σε ουσιαστικά και αληθινά θρησκειντικά αισθήματα (...)

Η Ορφική οργάνωση στην ακμή Μυστηρίων της είχε αναλάβει την ηθική πρωτοβουλία για τη θρησκειντική - φιλοσοφική ερμηνεία και διδασκαλία της κοσμογονίας, της πνευματογονίας και Θεογονίας, γενικά δε για τα όσα αφορούσαν την μυστηριώδη φύση του κόσμου. Και αυτό γίνεται φανερό από τα περισωθέντα και αποδιδόμενα στον Ορφέα τρία μεγάλα ποιήματα, τα Αργοναυτικά, τους Ύμνους και τα Λιθικά, που όπως ήταν επόμενο, είχαν τροποποιηθεί και συμπληρωθεί σε ορισμένα σημεία τους κατά τον έκτο π.Χ. αιώνα.

Στα Αργοναυτικά ο Ορφεύς διηγείται στον ιερατικό Αθηναίο ποιητή Μουσαίο, τις περιπέτειες των Αργοναυτών στην εκστρατεία τους.

Σ' αυτή λοιπόν τη μυθική παράδοση φανερώνεται ο τρόπος της πνευματικής εκστρατείας των μεμνημένων της κάθε μυστηριακής οργάνωσης, για την απόκτηση του ποθητού σ' αυτούς χρυσόμαλλου Δέρατος, παρ' όλα όσα αντίθετα και αν λέγονται για την ερμηνεία της από τους διαφόρους συγγραφείς.

Γιατί το χρυσόμαλλο Λέρας είναι το πολυτιμότερο αγαθό, που μπορεί να αποκτήσουν οι μεμνημένοι στα Μυστήρια, αυτό που τους εξασφαλίζει μετά τον ανθρώπινο θάνατό τους την ψυχοπνευματική τους μακαριότητα. Αυτό που πρέπει να είναι το ίδιο συμβολικά με εκείνο το περίβλημα, το από τον «Πρόκλο εις Τίμαιον Α.» αναφερόμενο, ότι περιβάλλει τη λογική ψυχή: «και όχημα αιθέριον ανάλογον τω ουρανώ». Καθώς επίσης και το αναφερόμενο στα «Μυστήρια» του Ιαμβλίκου: «Αυτή δηλαδή η ίδια (η φωτός αγωγή) όπου το περικυκλώνον την ψυχή αιθερικό και λαμπροφώτεινο όχημα φωτίζει με θείο φως...» (...)

Οι Ορφικοί Ύμνοι αφιερωμένοι στους Ολυμπίους Θεούς και σε άλλες θεότητες αντιπροσωπευτικές φυσικών και πνευματικών δυνάμεων, είναι υποθέσεις τελετουργικές, θεωρούμενοι όμως ως έργο των Νεοπλατωνικών της Αλεξανδρινής Σχολής και όχι των αρχαίων Ορφικών Ύμνολόγων. Ωστόσο οι περισσότεροι απ' αυτούς είναι φανερό ότι κρύβουν σε πολλά σημεία τους, τις βαθύτερες μυστηριακές έννοιες της παραδόσεως του Μυσταγωγού και της σοφίας του, για τη γνώση της μυστικής σημασίας του κάθε Θεού και των φυσικών και πνευματικών δυνάμεων του κόσμου.

Τα δε **Λιθικά**, τα οποία ο βυζαντινός ποιητής Ιωάννης Τζέτζης αποδίδει στον ίδιο τον Ορφέα, και ο Κ. Κουρτίδης στο βιβλίο του

«Τα αρχαία Ελληνικά Μυστήρια» έγραψε γι' αυτά: «Τα Λιθικά είναι έπος θεουργικόν, κρίνεται δε ως άριστον των Ορφικών ποιημάτων», σε πολύ προσεκτική μελέτη τους, μας προσφέρουν ένα καταπληκτικό συμπέρασμα. Ότι δηλαδή αυτά είναι μία **ιερή υποθήκη** της μυστικής παραδόσεως στους βαθμούς μνήσεως των Μυστηρίων του Ορφέως. Με λίγα λόγια τα Λιθικά είναι βαθμοί και τελετές μνήσεων στην Ορφική Θεολογία - Μυσταγωγία(...)

Ένα από τα ουσιωδέστερα επίσης δόγματα της Ορφικής θεολογίας, ήταν η παραδοχή της μετενσαρκώσεως των ψυχών. Για τη μετενσάρκωση πίστευαν δηλαδή, ότι η ψυχή με βαθμιαίες δοκιμασίες και καθαρμούς και την απόκτηση πνευματικών δυνάμεων μέσα σε διάφορες σωματικές μετακινήσεις, έφθανε τελικά στην οριστική απολύτρωσή της και την πνευματική τελειότητά της.

Το Ορφικό αυτό δόγμα ήταν και Πυθαγόρειο, όπως άλλωστε γινόταν και με τις άλλες θρησκευτικές και φιλοσοφικές θεωρίες και παραδόσεις τους.

«Ότι παλαιός ο λόγος, Ορφικός τε γαρ και Πυθαγόρειος, ο πάλιν άγων τας ψυχάς εις το σώμα και πάλιν από του σώματος ανάγων και τούτο κύκλω πολλάκις».

Σε όλα τα αρχαία Ελληνικά Μυστήρια, αν και υπήρξε όπως είναι φανερό, επαφή και αλληλεπίδραση μεταξύ τους, όμως είχαν και διαφορές στη λειτουργική και τελετουργική δράση τους ως θρησκευτικές και μυστηριακές οργανώσεις, καθώς και στη τοπική εξάπλωσή τους.

Τα Ελευσίνια Μυστήρια λειτούργησαν περισσότερο στην ηπειρωτική Ελλάδα και κυρίως στην Αττική και Πελοπόννησο. Τα Καβείρια στα βόρεια νησιά του Αιγαίου και στη Βοιωτία. Τα δε Ορφικά στη Θράκη, στη Θεσσαλία, στην Αττική και στην κάτω Ιταλία, όπως και τα Πυθαγόρεια.

Στον έκτο π. Χ. αιώνα, περίοδο μεγάλων κοινωνικών, πολιτικών και ιδεολογικών κινήματων, η Ελληνική φιλοσοφία και οι μυστηριακές οργανώσεις, σφράγισαν για πάντα με τη σφραγίδα της ανωτερότητας τον κόσμο του ορθολογιστικού πνεύματος των Ελλήνων.

Από τις οργανώσεις αυτές άλλες ήταν καθαρά θρησκευτικές όπως η Διονυσολατρεία, και άλλες ηθικοθρησκευτικές όπως ήταν ο Ορφισμός και ο Πυθαγορισμός. Με διδασκαλία όμως και εσωτερική λειτουργία και οι δύο, για τη ψυχοπνευματική σωτηρία των ανθρώπων βασικά όμοια, αλλά με μυθική περισσότερο η πρώτη και φιλοσοφική η δεύτερη ερμηνεία του κόσμου και των όντων του.

Ο Ορφισμός επομένως που αντιπροσωπεύει περισσότερο τον

μυθικό τρόπο της κοσμοερμηνείας, από τον λογικό και μάλιστα φιλοσοφικό - μαθηματικό τρόπο του Πυθαγορισμού, θα πρέπει να υπήρξε κατά κάποιο στάδιο παλαιότερος στην αφετηρία του, αν και σύγχρονος επίσημα στη λειτουργία του με τον δεύτερο.

Στις τελετές των Ορφικών, αλλά και γενικά στις τελετές των Μυστηρίων η άγρευτη προσοχή για να μη εισέρχονται αμύητοι ή βέβηλοι ήταν πολύ αυστηρή, όπως μας πληροφορεί ο Ορφικός στίχος:

*«Φθέγξομαι οἷς θέμις ἐστί· θύρας δ' ἐπίθεσθε
βεβήλοις πάσιν οἰοῦν».*

Συνέβαινε δηλαδή απαράλλακτα όπως όταν άρχιζε η λειτουργία των πιστών στον Χριστιανισμό, που οι κατηχούμενοι στα πρωτοχριστιανικά χρόνια διατάσσονταν να απέλθουν μόλις άρχιζε αυτή, αλλά και όπως γίνεται σήμερα στην αρχή της λειτουργίας με τις φράσεις:

«Όσοι οι κατηχούμενοι απέλθετε, μη τις των κατηγουμένων, όσοι πιστοί», ενώ ο λειτουργών ιερέας σπνιστά να προσέξουν άγρευπνα τις θύρες: «Τας θύρας, τας θύρας εν σοφία πρόσχωμεν!»

Άλλοιωμένα και φθαρμένα τα αρχαία Μυστήρια από την άδικη και πρόωγη παρακμή της Ελλάδος, εσαρώθησαν περισσότερο από τους Χριστιανούς και το θέσπισμα του Θεοδοσίου, αλλά και πολύ πριν είχαν ρυπανθή από τις κωμωδίες του Αριστοφάνη.

Ο Πρόκλος αντιθέτως ασχολήθηκε να ερμηνεύσει και υποστηρίξει την αρχαία θρησκεία, καθώς κι άλλοι διδάσκαλοι και φιλόσοφοι της Αλεξανδρινής Σχολής.

Έγραψαν, δημοσίευσαν και σχολίασαν την ιερή συμβολική σημασία των Ελληνικών Μυστηρίων, αμνόμενοι κατά του κατημερινώς αυξανόμενου Χριστιανισμού. Στην πάλη όμως αυτή του Νεοπλατωνισμού με τον Χριστιανισμό στην Αλεξάνδρεια, οφείλουμε την αποκάλυψη πολλών μυστηριακών λεπτομερειών.

Με τα όσα εκθέσαμε σ' αυτή τη μελέτη για την πνευματική και κοσμοερμηνευτική προέλευση των αρχαίων Μυστηρίων, προσπαθήσαμε να μεταφέρουμε τη βαθύτερη συμβολική σημασία και την επίδρασή τους στη διαμόρφωση του ανθρώπινου χαρακτήρα και του πνευματικού πολιτισμού των αρχαίων κοινωνιών. Είναι άλλωστε φανερό και η επίδραση που άσκησαν τα αρχαία Μυστήρια στην εσωτερική δομή του Χριστιανισμού, της νέας θρησκείας που ήλθε να αντικαταστήσει την αρχαία ελληνική σε μια εποχή παρακμής της, εξ αιτίας του διευθαρωμένου ιερατείου της και από τον έλλντο και αλαξονικό ρωμαϊκό ιμπεριαλισμό. Γιατί το ανθρώπινο πνεύμα δεν

έπαινε ποτέ να ερευνά το μυστήριο του κόσμου και των όντων του, αναζητώντας τη λύτρωση και την τελειοποίησή του.

(Από το βιβλίο της «Τα αρχαία μυστήρια», Αθήνα 1976)

ΛΟΓΟΙ ΣΟΦΟΙ

Γνώρισα την αγάπη,
σ' έζησα πια, ζωή.

Κωστής Παλαμάς (Πεξοί δρόμοι, Αθήνα 1929, σελ. 161)

*

«... όσα υπέφερεν ως τώρα ήταν σωστό να τα υποφέρη! κ' εκείνα τα δεινά που θα τον περιμένουν, πάλι θα του πρόψουν! Τα πάντα είναι γραμμένα»

Ζαχαρίας Παπαντωνίου (Διηγήματα, «Εστία», σελ. 44)

*

Να δημιουργείς (...) Αζόμα και όταν σ' έχει κυζλώσει ο θάνατος· αζόμα και όταν έχει αζουμπήσει το χέρι στον ώμο σου· να δημιουργείς.

Σωτηρία άλλη δεν υπάρχει. Το μόνο βέβαιο, το μόνο σωστό, το μόνο λυτρωτικό είναι η δημιουργία.

Κωνσταντίνος Τσάτσος (Αφωρισμοί και διαλογισμοί, 4η σειρά, σελ. 17)

*

Η προσευχή του δικαίου έχει μεγάλη δύναμη εις τα αποτελέσματά της.

Ιακώβου, ε, 16

(πολύ ισχύει δήσις δικαίων ενεργουμένη)

*

Μας αναστατώνει το γεγονός του θανάτου· λησμονούμε όμως ότι είναι τόσο φυσιολογικό, όσο μια γέννηση.

Άγγελος Τερζάκης («Στοχασμοί», Ν. Εστία, ΝΑ, Χριστούγεννα 1980)

*

Αξιώσέ με, ω Πουιτή Διδάσκαλε, να ζάνω τη ζωή μου ένα πράγμα αληθινό κι απλό, όμοιο με μια καίλαμένα φλογέρα, που να την γεμίζεις Σὺ με την αρμονία της μουσικής Σου.

Ραμπιντσανάθ Ταγκόρ (Αυριζά αφιερώματα 7,)

Ὅ,τι ἔχεις μέσα σου αγαθά, δεινά, μιαν αμαρτία,
κάποιο σαράκι της ψυχῆς, κάποια αρωρώστια της σάρκας,
ξομολογήσου τα. Στο φως!...

Κωστής Παλαμιάς (Βωμοί, β' εκδ., Το Ανέβασμα στο βράχο, 54)

*

Αυτός δε (ο Σωκράτης) ἔμεινε ὀρθὸς μέχρι που εσχάραξε ἡ αὐγή
καὶ ἀνέτειλε ὁ ἥλιος. Ἐπειτα, ἀφού προσευχήθηκε στὸν ἥλιο ἀπο-
μακρύνθηκε.

ΠΛΑΤΩΝΑ (Συμπόσιον, 220 C)

*

Καὶ τι μπορεῖ νὰ σταθεῖ ψηλότερ' ἀπὸ τὴ σκέψη αὐτὴ τοῦ μεγάλου
Flaubert: «Σαν ἀσπὸς νὰ ξεῖς καὶ νὰ στοχάζεσαι σαν ἡμίθεος».

Κωστής Παλαμιάς (Πεξοὶ δρόμοι, σελ. 160)

*

Πῶς θὰ κατορθώσω νὰ μὴν εἶμαι «τοῦ κόσμου τούτου»· νὰ τον
βλέπω σα μιὰ ξένη ἱστορία· κι ὁμῶς νὰ φροντίζω με ζήλο τὸν κόσμο
τούτο, ἐκτελώνοντας τὸ χρέος μου;

Κωνσταντῖνος Τσάτσος (Αφωρισμοὶ καὶ διαλογισμοί, 4η σειρά, σελ. 17)

*

Απὸ τὶς φιλονικίες με τοὺς ἄλλοις κάνουμε ρητορική· ἀπὸ τὶς
φιλονικίες με τὸν εαυτὸ μας ποίηση.

ΥΕΑΤΣ («Ν. Ἐστία», 1970, III, σ. 1519)

Ἡ διαίσθηση τῶν Ποιητῶν:

Ἠψυχῇ, ταξιδεύτρα μεσ' στ' Ἀπειρο,
σταλαμίδα νεροῦ μήπως μοιάζει,
που ἀνεβαίνει στα νέφη ἀπ' τα πέλαγα,
κι ἀπ' τα νέφη στους κάμπους σταλάζει;

Γεώργιον Δροσίνη («Γ. Δροσίνης», Αθήνα 1960, σελ. 71).

Η ΚΟΠΗ ΤΗΣ ΠΙΤΑΣ ΣΤΗ ΘΕΟΣΟΦΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΣΤΙΣ 2 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 1999

Η ΟΜΙΛΙΑ ΤΟΥ ΠΡΟΕΔΡΟΥ
ΠΑΝΑΓ.Δ. ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΥ

Αγαπητοί μας αδελφές και αδελφοί.

Στη σημερινή μας γιορτή, εύχομαι προς όλους σας ΥΓΕΙΑ, ΑΓΑΠΗ ΚΑΙ ΦΩΣ και όχι μόνον σε μας αλλά και σε όλους τους ανθρώπους της γης να βασιλεύει η ΑΓΑΠΗ και η ΣΟΦΙΑ.

Η θεία ΣΟΦΙΑ να είναι οδηγός εις τας πράξεις μας και το ανέσπερον ΦΩΣ να φωτίζει τις διάνοιές μας για να είναι ανάλογα φωτεινές και αι πράξεις μας. η συμπεριφορά μας και η ΑΡΜΟΝΙΑ στη ζωή μας να δημιουργεί ανάλογη πνευματική δεκτικότητα με ανάλογα αποτελέσματα. Ιδιαίτερα αισθάνομαι την υποχρέωση να υπογραμμίσω ότι: για τους θεόσοφους έχει μεγάλη σημασία το ήθος και ο ενάρτεος και ηθικός βίος. ΘΕΟΣΟΦΙΑ χωρίς εξαγνισμό, χωρίς ήθος, δεν υπάρχει. Θεόσοφοι με κακίες "διδάσκοντες" αποτελούν άσκοπη και βλαβερή παραφωνία και ευτελισμό της ΣΟΦΙΑΣ των θείων όντων.

Προβαλλόμενες θεοσοφικές και φιλοσοφικές θεωρίες και διδασκαλίες ακόμη και εντυπωσιακές, χωρίς ήθος, χωρίς πραγματική εσωτερική ΑΓΑΠΗ, ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ και ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ, γίνονται παραπλανητικές, συσκοτίζουν το μυαλό και ρυπαίνουν την ψυχή.

Ο Αδελφός μας ΣΠ. ΝΑΓΟΣ μύστης του αιώνα μας έγραφε σχετικώς: «Ο έχων εν τη ψυχή του αγάπην φωτίζεται. Όπου υπάρχει αγάπη από εκεί εκπορεύεται και το φως. Όπου διαφημίζεται ως υπάρχον φως και δεν εξωτερικεύεται από εκεί ΑΓΑΠΗ προς την ανθρωπότητα, προς την πρόοδον αυτής, εκεί δεν υπάρχει πράγματι φως, αλλά εστιά παραπλανώσα τον ανθρώπινον νουν.

Το αίσθημα της διαιρέσεως και διακρίσεως μεταξύ των αδελφών και ο περιορισμός της εκδηλώσεως του καθήκοντος και της αγάπης αυτών, είναι εκδηλώσεις όχι μυστών της ΣΟΦΙΑΣ ΤΩΝ ΘΕΙΩΝ ΟΝΤΩΝ, αλλά ανθρώπων των οποίων αι ψυχαι και διάνοιαι πλέουν σε βαθύ σκότος και τα έργα των είναι σκοτεινά: συσκοτίζουν τη διάνοια και διαταράσσουν την αρμονία των συνανθρώπων των, παρεμποδίζοντάς τους να προάγονται, μεταμορφούμενοι από τας διδασκαλίας της ΘΕΙΑΣ ΣΟΦΙΑΣ».

Εκ μέρους των αδελφών - μελών του Δ.Σ. σας παρακαλώ να δεχθείτε την αδελφική μας ΑΓΑΠΗ.

Ο ΗΛΙΟΣ ΚΑΙ ΑΡΜΟΝΙΑ

Του Κ. Γοργογιάννη

Η σημερινή μας ομιλία αφορά τον Ήλιο. Ασφαλώς είναι το θέμα τεράστιας σημασίας και εμβέλειας και για να είμαι ειλικρινής, αισθάνομαι πολύ αδύναμος να ασχοληθώ με αυτό, αλλά θα ζάμω μια προσπάθεια υπό την προϋπόθεση ότι θα τύχω της δικής σας κατανόησης.

Τι είναι λοιπόν ο Ήλιος; Όλοι γνωρίζουμε ότι είναι ένα πυρακτωμένο ουράνιο σώμα το οποίο φωτίζει, θερμαίνει και γενικά δίνει ζωή στον πλανήτη μας. Δίχως τον Ήλιο είναι γνωστό ότι η ζωή δεν υπάρχει στον πλανήτη μας, άρα είναι αυτή ταύτη η ζωή για όλα τα είδη που υπάρχουν επί της γης. Πολλές θρησκείες τον έχουν σαν έμβλημά τους ακόμη και πολλά σωματεία και οργανώσεις. Θα πρέπει όμως να ερωτήσουμε κατά πόσον αυτές οι θρησκείες ή τα σωματεία ακολουθούν το παράδειγμά του. Διότι όπως είπαμε πιο πάνω, ο Ήλιος φωτίζει και δίνει ζωή. Άραγε όλες οι θρησκείες και οι οργανώσεις που τον έχουν σαν έμβλημα, φωτίζουν κατά τον ίδιο τρόπο αυτούς που τους ακολουθούν ή αντίθετα αντί φως τους προσφέρουν σκοτάδι;

Ο ήλιος είναι η ουράνια οντότης με την μεγαλύτερα δικαιοσύνη και συγκατάβαση, φωτίζει και χαρίζει ζωή σε δικαίους και αδίκους, δίδοντας ένα παράδειγμα αμεροληψίας και ελευθερίας για τις πράξεις των ανθρώπων οι οποίοι κάθε άλλο παρά δίκαιοι και σωστοί είναι κατά πλειονότητα. Ο ήλιος είναι αυτός που προσφέρει την αρμονία, η έλλειψη της οποίας θα ήταν καταστροφική για την ανθρωπότητα. Τα πάντα λειτουργούν με μαθηματική ακρίβεια στη φύση, επειδή ακριβώς υπάρχει η συνεχής προσφορά του ήλιου. Φανταστείτε προς στιγμήν την έλλειψή του. Αμέσως θα επέλθει σκοτάδι και η ζωή στον αέρα, στη γη και τη θάλασσα θα γεζρωθεί.

Παρ' όλα αυτά, λίγοι δίνουν την πρόποσα αγάπη και σημασία στον ήλιο, πολλές φορές μάλιστα δυσανασχετούν εναντίον του, άσχετα εάν οι ίδιοι είναι υπαίτιοι για την κακή επίδραση του ήλιου σ' αυτούς.

Πόσο θα άλλαζε η ζωή των ανθρώπων επί της γης, εάν ακολουθούσαν το παράδειγμα του Ηλίου. Η χαρά και η ευτυχία θα πλημμύριζε τις καρδιές των ανθρώπων και όλα θα ήσαν φωτεινά και ζωηρά δίχως στενοχώριες, αρρώστιες και πολέμους. Τίποτε δεν θα μπορούσε να διαταράξει την ισονομία και όπως ο Ήλιος έτσι θα λει-

τουργούσαν όλα, με δικαιοσύνη και καλή θέληση εκ μέρους όλων για το καλό της ολότητας.

Οι αρχηγοί των κρατών, των πνευματικών ιδρυμάτων και οργανώσεων θα πρέπει να ακολουθούν το παράδειγμα του Ηλίου, ο οποίος προσφέρει τα πάντα δίχως αντάλλαγμα.

Εκείνο που είναι βέβαιο, είναι ότι οι μύστες και οι πραγματικοί διδάσκαλοι ακολουθούν πράγματι το παράδειγμα του Ηλίου οι οποίοι αγωνίζονται και προσφέρουν φως στις σκοτεινές διάνοιες δίχως αντάλλαγμα.

Η ζωή τους είναι μια συνεχής προσφορά, είτε τον λόγον είτε με γραπτά κείμενα είτε δια των πράξεων.

Φυσικά, αυτό που μετρά περισσότερο, είναι οι πράξεις, διότι στα λόγια είμαστε όλοι ακαταμάχητοι. η δυσκολία είναι τα έργα και ο ηθικός τρόπος ζωής. Υπάρχουν φυσικά οι ανθρώπινες αδυναμίες που δικαιολογούν ορισμένες παρασπονδίες από τον σωστό δρόμο. Εκεί λοιπόν είναι που μετρά η προσφορά των μυστών και διδασκάλων, οι οποίοι ολόκληρη ζωή αγωνίζονται να προσφέρουν στους συνανθρώπους των φως και αλήθειες, ώστε όλοι οι άνθρωποι να επωφεληθούν από τις γνώσεις των μυστών και αποκτήσουν την ζωογόνο πνευματική δύναμη, ώστε και οι ίδιοι να γίνουν καλύτεροι, αλλά να προσπαθήσουν να μεταδώσουν στις νεώτερες γενιές αυτά που έμαθαν από τους παλαιότερους.

Σαν παράδειγμα της σπουδαιότητας του ήλιου είναι ο σπόρος, ο οποίος πέφτει στη γη και μετά από ένα χρονικό διάστημα μετατρέπεται σε ολόκληρο φυτό με λουλούδια και καρπούς προς όφελος της ανθρωπότητας.

Δίχως τον ήλιο, ο σπόρος δεν θα μπορούσε να αναπτυχθεί και να μετατραπεί σε ωφέλιμο προϊόν, αλλά ούτε η θάλασσα θα είχε τη ζωντάνια με εκατομμύρια ζωικές υπάρξεις. Είναι γνωστό ότι οι πνευματικές δυνάμεις αντλούνται από το Δένδρο της ζωής, αλλά από τον ήλιο αντλούμε τις δυνάμεις του φυσικού επιπέδου.

Καλό είναι να μάθουμε τον τρόπο εργασίας σύμφωνα με το φως του ήλιου κάτω από ορισμένες συνθήκες, ώστε να παίρνουμε τα θεραπευτικά στοιχεία που περιέχει. Τα φύκια της θάλασσας και ορισμένα βότανα, θεραπεύουν διότι περιέχουν δύναμη από τον Ήλιο. Η καλύτερη ώρα να αντλούμε δύναμη και ζωή από τον Ήλιο είναι να τον κοιτάζουμε για λίγο πριν ακριβώς ανατείλει τελείως.

Οι άνθρωποι πρέπει να έχουν και το φως του Ήλιου, να το απορροφούν, να το επεξεργάζονται μέσα τους και να το μεταλαμπαδεύουν στους άλλους.

Η αρμονία του πλανητικού μας συστήματος οφείλεται κατά μεγάλο ποσοστό στον Ήλιο. Στην παγκόσμια αρμονία ανήκουν η εισπνοή και η εκπνοή των ανθρώπων και όχι μόνον, τα πάντα εισπνέουν και εκπνέουν, άσχετα εάν δεν μπορούμε να τα δούμε.

Δίχως εισπνοή και εκπνοή δεν υπάρχει ζωή. Τα ζώα, τα φυτά, ακόμη και οι πέτρες έχουν το δικό τους ρυθμό αναπνοής και φυσικά τα ουράνια σώματα. Το σύμπαν καθώς και ο πλανήτης μας αναπνέουν, ο πλανήτης μας συστελλεται και διαστελλεται.

Κατά την εισπνοή και εκπνοή μπορούμε να εισχωρήσουμε μέσα στην αρμονία της φύσεως και του σύμπαντος και να γνωρίσουμε αλήθειες που ποτέ μας δεν φανταστήκαμε, αρξεί φυσικά να ασκηθούμε καταλλήλως.

Και ο Χριστός παρομοιάζεται με τον Ήλιο και ειδικά με τον πνευματικό Ήλιο, ο οποίος έδωσε και δίδει πνευματική ζωή. Ο Χριστός και ο Ήλιος ακολουθούν παράλληλη διαδρομή. Ο Ηλιακός Θεός παριστάνεται με το κεφάλι στο Βορρά, τα πόδια στο Νότο και τα χέρια ανοιγμένα και τεντωμένα προς την Ανατολή και τη Δύση.

Η παρόσταση αυτή δείχνει τον άνθρωπο του σύμπαντος και της Ορφικής Θεολογίας. Στην Κελτική θρησκεία η μεγαλύτερη νύχτα του χρόνου φορτίζεται με φαντασμαγορικές φωτιές για την γέννηση του παιδιού Baal του θεού Ηλίου.

Ακόμη και σήμερα αντίζυζουμε την νύχτα των Χριστουγέννων το ίδιο φαινόμενο, που δεν είναι τίποτε άλλο από επανάληψη της αρχαίας λατρείας η οποία συγχωνεύθηκε με τη ζωή του Χριστού, ο οποίος προσέφερε τον Ηλιακό Λόγο στην Ανθρωπότητα.

Από μυθολογικής απόψεως, μια από τις πρωταρχικές θεότητες του Ελληνικού Πανθέου είναι ο Ήλιος. Ο Ήλιος ετανίσθη με τον Απόλλωνα και τον Φοίβο. Γενεολογικώς είναι υιός του Τιτάνος Υπερίωνος, ο οποίος εβάδιζεν πάνω στη Γη.

Όταν ο Ζeus έγινε κοσμοκράτωρ, κατετρόπωσε τους Τιτάνες, έδειξε όμως μεγάλη ευμένεια προς τον Ήλιο και του έδωσε το αξίωμα να φωτίζει τον Κόσμο, του ώρισε δε κατοικία τον Ουρανό και οίκο μεγαλοπρεπή, ο οποίος ατετελείτο από χρυσό και πολυτίμους λίθους.

Όταν έλθη η ώρα του Ήλιου να βγη από το σπίτι του για να φωτίση τον κόσμο, την φροντίδα λαμβάνουν οι ώρες για να ετοιμάσουν το άρμα του για την ουράνια διαδρομή.

Η αρχαιότερη παρομοίωσις για τον Ήλιο είναι ο ακοίμητος οφθαλμός, που επιβλέπει τα πάντα επί της Γης, εικόνα που συναντούμε σε όλους τους Αρχαίους λαούς. Δια τους Έλληνες είναι ο

οφθαλμός του Ουρανού ή του αιθέρος. Είναι ο επόπτης των πάντων ο οποίος παρατηρεί τις πράξεις των θεών και των ανθρώπων.

Ο Πλάτων στο περί Πολιτείας του έργο, αναφέρει ότι ο Ήλιος όχι μόνον καθιστά τα αντιζείμενα δια της οράσεως ορατά αλλά παρέχει εις αυτά και την γέννησιν, και την αύξησιν και των τροφών. Ο Ιάμβλιχος καλεί τον Ήλιο εικόνα της Θείας νοήσεως ή Σοφία.

Αστρολογικώς και αλχημικώς, αναφέρεται ότι μόνος του ο κύκλος του Ηλίου άνευ κέντρου συμβολίζει δια τους σοφούς πρώτη ύλη των Σοφών, εικόνα η οποία δια τον αμύητον είναι το Μηδέν, ενώ δια τους φιλοσόφους είναι το Παν.

Δεν θα ήθελα να επεκταθώ περισσότερο για τον Ήλιο διότι μπορούμε να μιλάμε επί ώρες, το μόνον που έχω να πω, είναι ότι, ένα καθημερινό ευχαριστώ προς τον Ζωοδότη Ήλιο είναι το ελάχιστο που μπορούμε να κάνουμε, για ό,τι μας προσφέρει επί σειρά αιώνων.

(Ομιλία στη στοά «ΑΛΚΥΩΝ»)

Το Θείο Φως

Ύψιστα πνευματικά επιτεύγματα

Ο Άγιος Αμβρόσιος της Όπτινα (1812 - 1891) είναι μία μεγάλη μορφή της Ρωσικής Εκκλησίας. Χαρακτηρίστηκε «ο μέγας φωστήρ της Ρωσίας». Ο Λέων Τολστόϊ που τον είχε επισκεφθεί τρεις φορές είχε γράψει μεταξύ των άλλων: «Ο πατήρ Αμβρόσιος είναι ένας πραγματικός άγιος (...) Όταν σπνομιλείς μ' έναν τέτοιο άνθρωπο, συναισθάνεσαι πόσο κοντά σου βρίσκεται ο Θεός». Το 1900 εξεδόθη στη Μόσχα το βιβλίο «Βιογραφία του εν Θεού κοιμηθέντος στάρετς της Όπτινα ιερομόναχου Αμβροσίου». Σήμερα (Αθήνα 1994) κυκλοφορεί νέα έκδοση βασισμένη στην πρώτη, με τίτλο «Όσιος Αμβρόσιος της Όπτινα».

Από το βιβλίο αυτό αντιγράψουμε μία συγκλονιστική μαρτυρία.

Ο «Ιλιός»

«Κάποια φορά παρήγγειλε σε δύο συζύγους ότι την άλλη ημέρα

πρωϊ - πρωϊ τους περιμένει στο κελί του. Επαρόζειτο να συζητηθεί κάποιο σοβαρό θέμα· γι' αυτό τους έδειξε την ιδιαίτερη αυτή εύνοια. Έτσι και έγινε. Όταν εκείνοι μπήκαν στο κελί του, ήταν καθισμένος στο κρεβάτι του φορώντας ένα λευκό ζωστικό - εσωτερικό ράσο - και κρατώντας στα χέρια του το κομποσκοίνι.

Αλλά, Θεέ μου! τι υπερκόσμιο θέαμα που αντίκτυσαν τα μάτια τους! Τι ουρανόμορφη αλλοίωση που πήρε το πρόσωπο του π. Αμβροσίου! Μεταμορφώθηκε, **φωτίστηκε** με το φως της Χάριτος και στολίστηκε με κάποια ανέκφραστη ωραιότητα! Και όλα τα αντικείμενα του κελιού παρουσιάζονταν όμορφα, χαριτωμένα, γελαστά, λες και πανηγύριζαν.

Φαντάζεται κανείς τι αισθάνθηκαν οι δύο επισκέπτες (...)

Μόλις συνήλθαν από την πρώτη κατάπληξη, σιωπηλά, σκυφτά και ευλαβικά προχώρησαν να πάρουν την ευλογία.

Ο σάρεφτ χωρίς να διακόψει τη σιωπή του, τους ευλόγησε σπαν-ροειδώς. Εκείνοι σήκωσαν τα μάτια τους για να αντικρύσουν πάλι το εξαίσιο θέαμα και να το εντυπώσουν στην ψυχή τους. Ο άγιος Γέροντας με το ένδοξο πρόσωπο φαινόταν βυθισμένος σε ιερά κατάνυξη. Πού να τολμήσουν να ταράξουν την ουράνια αυτή κατάνυξη! Συγκλονισμένοι προχώρησαν προς την πόρτα και βγήκαν από το κελί του χωρίς να πουν λέξη.

Παρόμοιο θέαμα ευτύχησε να αντικρύσει και π. Βενέδικτος. Ήταν η ώρα που εσήμαινε το τέλος της πρωϊνής Ακολουθίας. Ο μοναχός αυτός, όπως και τις άλλες φορές, πλησίασε να πάρει ευλογία. Αυτή τη φορά όμως αιφνιδιάστηκε. Το πρόσωπο του π. Αμβροσίου ήταν πλημμυρισμένο από θείο φως!·»

Η μαρτυρία από τη μεταμόρφωση του Ιησού Χριστού.

Ύστερα από έξι ημέρες, παίρνει ο Ιησούς τον Πέτρο, τον Ιάκωβο και τον Ιωάννη, και τους ανεβάζει σ' ένα ψηλό βουνό ιδιαίτε-
 τέρως. Και μεταμορφώθηκε μπροστά τους και έλαμψε το πρόσωπό του όπως ο ήλιος, τα δε ενδύματά του έγιναν άσπρα σαν το φως.

Η ΨΥΧΗ

ΤΟ ΣΩΜΑ ΟΡΓΑΝΟ ΤΗΣ ΨΥΧΗΣ

Του Χαράλ. Μπάρακλη

Κάθε ζωντανό - κινούμενο πλάσμα, εκτός του υλικού οργανισμού του, έχει μέσα του και ένα ουσιαστικότερο στοιχείο που λέγεται ψυχή. Ο οργανισμός υπόκειται σε φθορά και έχουμε το φαινόμενο του θανάτου, ενώ η ψυχή με το θάνατο δεν μεταβάλλεται, αλλά αποχωρίζεται απλώς από το σώμα και συνεχίζει να ζει. Αυτός είναι και ο ορισμός του θανάτου κατά τον Πλάτωνα: **«Ο θάνατος, λέει, δεν είναι τίποτε άλλο, παρά χωρισμός δύο πραγμάτων, του ενός από το άλλο, δηλαδή της ψυχής από το σώμα¹»**. Και εξηγεί περισσότερο: **«Όταν επέρχεται ο θάνατος στον άνθρωπο, το μεν θνητό μέρος αυτού, καθώς φαίνεται, πεθαίνει, το δε αθάνατο, η ψυχή, απομακρύνεται σώα και άφθαρτη²»**.

Η λέξη ψυχή προέρχεται από το ρήμα ψύχω, που θα πει φανώ, πνέω. Σημαίνει, λοιπόν, την πνοή, συνεκδοχικά δε τη ζωή. Η ψυχή κατά τον Πλάτωνα έχει δική της ζίνηση και ζωή την οποία μεταδίδει και στο σώμα. Το σώμα δηλαδή είναι το κινούμενο, ενώ το κινούν είναι η ψυχή. Στο έργο του «Φαίδων», ο Πλάτων, παρουσιάζει τον εξής διάλογο ανάμεσα στον Σωκράτη με τον μαθητή του Κέβη:

«- Απάντησε (είπε ο Σωκράτης), τι αίναι εκείνο, που όταν υπάρξει μέσα στο σώμα, θα είναι ζωντανό;

-Αυτό είναι η ψυχή.

-Η ψυχή, λοιπόν, οποιοδήποτε σώμα καταλάβει, πάντοτε έρχεται προς αυτό και του δίνει τη ζωή;

- Βεβαίως έρχεται και του δίνει τη ζωή³»

Και σε άλλα του έργα ο Πλάτων αναφέρεται στην ψυχή. Στους «Ορους» λέει **«Ψυχή είναι αυτό που κινείται από μόνο του· είναι η αιτία της ζίνησης των ζωντανών πλασμάτων⁴»**. Στον «Φαίδρο» επανέρχεται: **«Κάθε ψυχή είναι αθάνατη γιατί το αφ' εαυτού κινούμενο είναι αθάνατο⁵»**. Στην «Πολιτεία» διαπραγματεύεται το θέμα περί ψυχής και καταλήγει: **«Αφού, λοιπόν, η ψυχή δεν καταστρέφεται από κανένα κακό, ούτε δικό της, ούτε ξένο, είναι φανερό πως αυτό αναγκαστικά, είναι ένα ον αιώνιο⁶»**.

Ο νεοπλατωνικός φιλόσοφος Πρόκλος, εκ των τελευταίων αντιπροσώπων της Αρχαίας Ελληνικής Φιλοσοφίας, σ' ένα του έργα λέει: **«Κάθε ψυχή έχει από μόνη της ζωή⁷»** και ακόμα **«κάθε ψυχή δε**

χάνεται και δε φθερείται⁸».

Όλες οι απόψεις συγκλίνουν στην αποδοχή ότι η ψυχή είναι άφθαρτη, αθάνατη και έχει από μόνη της κίνηση και ζωή, την οποία μεταδίδει στο σώμα και ότι μετά το θάνατο του σώματος συνεχίζει να ζει. Ο θάνατος, δηλαδή, είναι του σώματος μόνο.

Η σοφία του λαού με διάφορες ηθικές εκφράσεις μαρτυρεί την πεποίθησή της στην ύπαρξη της ψυχής. Όπως: «Αμα χάσεις την ψυχή σου, τι αξία έχουν τ' άλλα», «άμα χάσεις την ψυχή σου, έχασες τον κόσμο όλο» κ. ά.

Ότι εκτός από το σώμα, υπάρχει και η ψυχή, αναφέρονται πλείστα περιστατικά, ή όνειρα που επαληθεύτηκαν, και τα οποία όσοι δεν μπορούν να τους δώσουν την πραγματική τους ερμηνεία, τα τοποθετούν στη σφαίρα του λεγόμενου «υπερφυσικού».

Μεταφέρουμε ένα τέτοιο περιστατικό από το βιβλίο του Παναγή Λεκατσά «Η ψυχή⁹»

«Γνώριμη είναι η ιστορία των δυο Αρκαίων (θέμα αμέτρητων όμοιων ιστοριών) που την παραδίνει ο Κικέρων. Ήρθαν στα Μέγαρα και μείνανε, σε φιλικό του σπίτι ο ένας τους και σε ξενώνα ο άλλος. Τη νύχτα ο δεύτερος παρουσιάστηκε του συνταξιδιώτη του, να τον μηνύσει, πως ο ξενοδόχος τον τοιμάζεται να τον σκοτώσει και να τρέξει να τότε βοηθήσει. Ξυπνά ταραγμένος αυτός, μα, νιώθοντας πως ήταν όνειρο, ησυχάζει και ξανακοιμάται. Ωστόσο, ο σύντομός του, τον παρουσιάζεται ύστερα από λίγο ξανά, για να τον πει πως ο ξενοδόχος τον σκότωσε κι' έκρινε το κουφάρι του σε μιαν άμαξα με κοπριά, για να το βγάλει από την πολιτεία και να το πετάξει και τον παρακαλούσε να βοηθεί στην πύλη του κάστρου το πρωί και να πιάσει την άμαξα, για να παιδευτεί και ο φονιάς του.

Αναστατωμένος από το νέο του όνειρο έκαμε εκείνος όπως τον ορμήνηψε ο φίλος του και, μέσα στην άμαξα που πήγε να βρεί, βρέθηκε το κουφάρι του σκοτωμένου¹⁰».

Η ψυχή είναι προωρισμένη σε συνεχή εξέλιξη και η εξέλιξη αυτή πραγματοποιείται, εδώ στη γη, μέσω των οργανισμών. Κάθε οργανισμός της οντολογικής κλίμακας επιτρέπει στην ψυχή ορισμένη εκδήλωση δυνάμεων. Πέραν αυτού απαιτείται άλλος τελειότερος, για να φθάσει στον άνθρωπο, στον οποίο εκδηλώνει πνευματικές ικανότητες.

Ο σκοπός του σώματος είναι να δίνει στην ψυχή το μέσον, ώστε να έρχεται σε επικοινωνία, μέσω των αισθητηρίων, με τον κόσμο που την περιβάλλει, να δέχεται τις ποικίλες επιδράσεις του και να εκδηλώνει τις σκέψεις της, τον λόγο, τα συναισθήματά της. Είναι

δηλαδή το σώμα το μέσον ενέργειας και εξέλιξης της ψυχής. Μέσω του σώματος αποκτάται η γνώση και δέχεται η ψυχή τις υπερκόσμιες θείες επιδράσεις και ιδιαίτερα του Ήλιου.

Το αρχαίο ελληνικό πνεύμα με σαφήνεια διευκρινίσει τη σκοπιμότητα του σώματος. Ο Πλούταρχος δίνει τον ακριβή ρόλο του: *«Το σώμα είναι όργανο της ψυχής»¹¹*. Ο ρήτορας Ισοκράτης διευκρινίζει: *«Η φύση μάς δημιούργησε με σώμα και ψυχή. Της μεν ψυχής έργο είναι να σκέπτεται και να αποφασίζει, τον δε σώματος να εκτελεί τις αποφάσεις της ψυχής»¹²*. Ο Αριστοτέλης συμπληρώνει: *«Η τέχνη χρησιμοποιεί τα όργανα και η ψυχή το σώμα»¹³* και ακόμα *«η αίσθηση συμβαίνει στην ψυχή δια μέσου του σώματος»¹⁴*.

Γίνεται φανερό ότι, εφ' όσον το σώμα έχει ένα τόσο σπουδαίο ρόλο, πρέπει ο άνθρωπος να το περιβάλλει με ιδιαίτερη φροντίδα, ώστε να λειτουργεί φυσιολογικά για να μπορεί να υπηρετεί την ψυχή κατά τον καλύτερο τρόπο. Γι' αυτό πρέπει να ξει βίο αγνό και φυσικό για να χαίρει σταθερής υγείας.

Υπήρξαν απίχως φιλόσοφοι, που κήρυξαν ότι το σώμα είναι ο δεσμός της ψυχής και για την απολύτρωσή της υιοθετήθηκε σύστημα με το οποίο επιζητείτο ο βασανισμός του με παντοίους τρόπους, ακόμα και με τη στέρηση και απαγόρευση των φυσιολογικών λειτουργιών, όπως είναι ο έρωτας. Μόνο σκοτεινές διάνοιες μπορούν να φθάσουν σε τέτοιες αντιφυσικές σιγήσεις, που αντιστρατεύονται τους φυσικούς νόμους και εμποδίζουν την ψυχή να εκδηλώσει τις δυνάμεις που βρίσκονται μέσα της και να απολαύσει τα αγαθά της ζωής θέλητρα που δίνουν τις επίγειες χαρές, δηλαδή τα φτερά της ψυχής.

Ο Άγιος Φραγκίσκος της Ασίζης, που βασάνισε πολύ το σώμα του, στο τέλος της ζωής του, μεταξύ ζωής και θανάτου, ακούστηκε να λέει: *«Αδέρφι γαϊδουράκι μου, σαραβαλιασμένο μου χορμί, σε τυράννησα πολύ, συχώρεσέ με»¹⁵*.

Σε κρίσιμα πατέρων της εκκλησίας υπάρχουν μαρτυρίες, που δεν υιοθετείται η άποψη βασανισμού του σώματος για τη σωτηρία της ψυχής. Στο «Γερωνικό» ή κατά παλαιότερη ονομασία «Αποφθέγματα πατέρων» περιέχεται μία αναφορά, που έρχεται σε αντίθετη θέση με το δρόμο που ακολούθησε και ακολουθεί ένα πλήθος ανθρώπων και δίνει στο σημαντικό αυτό θέμα την ορθή του τοποθέτηση. Λέγει ένας πατέρας της εκκλησίας: *«Εμείς δε διδασχτήκαμε να σκοτώνουμε το σώμα, αλλά να σκοτώνουμε τα πάθη»¹⁶*. Και ο Ιωάννης ο Σιναΐτης στο ονομαστό βιβλίο του «Κλίμαξ», αναφέρει: *«Για την απόκτηση της τέλει αγάπης και πλούσιων χαρισμάτων*

(...) πολλοί βασανίζουν και καταπονούν άδικα το σώμα τους. Ελησμώνησαν οι ταλαίπωροι ότι όχι οι κόποι, αλλά κυρίως η ταπείνωση είναι η μητέρα όλων αυτών¹⁷».

Η φιλοσοφία του Κορμούκιου ταυτίζεται με των αρχαίων Ελλήνων για την αξία και σκοπιμότητα του σώματος. Σε σχετική μελέτη για την αρχαία Κίνα και τον μεγάλο φιλόσοφο υπάρχει η αξιολογή αναφορά: «Το σώμα πλάστηκε για να υπηρετήσει την ψυχή¹⁸».

1. «Ο θάνατος τυγχάνει ων, ως εμοί δοκεί, ουδέν άλλο ή δυοίν πραγματίοις διάλυσις, της ψυχής και του σώματος απ' αλλήλοιν» (Γοργίας, 524 B).

2. «Επιόντος άρα θανάτου επί τον άνθρωπον, το μεν θνητόν, ως έοικεν, αυτού αποθνήσκει, το δ' αθάνατον, σων και αδιάφθορον, οίχεται απιόν» (Φαίδων, 106 E).

3. «Αποκρίνου δη, η δ' ος, ω αν τι εγγένηται σώματι, ζων έσται;

-Ωι αν ψυχή, έφη...

-Η ψυχή άρα ό,τι αν αυτή κα άσχη, αεί ήκει επ' εκείνο φέρουσα ζωήν; -Ηκει, μέντοι, έφη» (Φαίδων, 105 C - D).

4. «Ψυχή το αυτό κινούν' αιτία κινήσεως ζωτικής ζωών» (411.E)

5. «Ψυχή πάσα αθάνατος. Το γαρ αυτοκίνητον αθάνατον».

6. «Ουκοίν' οπότε μηδ' υφ' ενός απόλλυται κακοί, μήτε οικείου μήτε αλλοτρίον, δήλον ότι ανάγκη αυτό αεί ον εναι» (611.A)

7. «Πάσα ψυχή αυτοζώως εστίν» (E. R. Dodds, Proclus, The elements of Theologie, Oxford 1963, αποσπ. 189)

8. «Πάσα ψυχή ανώλεθρος έστι και άφθαρτος» (Ο. π., απόσπ. 187).

9. Εκδ. «Εκδοτικόν Ινστιτούτον Αθηνών», Αθήνα 1957, σελ. 55

10. Cic. de Divin. I, 27,

11. «Ψυχής γαρ όργανον το σώμα» (Ηθικά, 163E)

12. «Την φύσιν ημών εκ τε του σώματος συγγείσθαι και της ψυχής... της μεν γαρ έργον είναι βουλευσασθαι... του δε σώματος υπηρετήσαι τοις υπό της ψυχής γνωσθείοιν». (Περί Αντιδόσεως, 180).

13. «Την μεν τέχνην χρήσθαι τοις οργάνοις, την δε ψυχήν τω σώματι». (Περί Ψυχής, 507 b, 29 - 31)

14. «Η δ' αίσθησις ότι διά σώματος γίγνεται τη ψυχής» (Μικρά Φυσικά, 436 b, 6)

15. Ν. Καζαντζάκη, «Ο φτωχούλης του Θεού», 6η έκδ., Αθήνα 1973, σελ. 367.

16. «...λέγει αυτό ο Αββάς Ποιμήν' ημείς ονκ' εδιδάχθημεν σωματο-

κτόνοι, αλλά παθοκτόνοι» (ρπγ')

17. «Δι' απάθειαν ακροτάτην και πλούτον χαρισμάτων (...) πολλοί τα εαντών σώματα ειπή κατατρίβουσιν, λαθόντες οι τάλανες ως ου πόνοι, αλλά μάλλον ταπεινώσις των τοιούτων μήτηρ καθέστηκεν». (ΚΑ, 25)

18. «Κομφούκιος ή τέχνη του κοινωνικού βίου», μεταφρ. από τα γαλλικά Ι. Αθανασιάδου, Αθήνα 1852, σελ. σελ. 87.

ΙΝΔΙΑ, ΜΙΑ ΧΩΡΑ ΜΕ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΠΑΡΑΔΟΣΗ

Του Παράμαχάσα Γιογκανάντα

Από το βιβλίο του «Η Αυτοβιογραφία ενός Γιόγκι»

Ο ισορροπιστικός νόμος του Κάρμα (Αιτιατού), όπως εκτίθεται στις γραφές των Ινδών, είναι δράση και αντίδραση, αιτία και συνέπεια, σπορά και συγκομιδή. Κατά το διάστημα της φυσιολογικής του υπάρξεως, κάθε άνθρωπος, με τις σκέψεις και τα έργα του, δημιουργεί τη Μοίρα του, αυτό δηλαδή που αργότερα θα ονομασθή «πεπρωμένο» (...)

Όταν εννοήσει κανείς ότι το Κάρμα (Αιτιατόν) είναι ένας νόμος δικαιοσύνης, τον οποίον προσζάλεσαν οι αδικίες της ζωής, θα αισθανθεί ότι μειούται η δυσφορία και η διαμαρτυρία της διανοίας του εναντίον του Θεού και των ανθρώπων.

σ. 343

Μέσα στην καθημερινή ζήτηση και ζωή, ο γιόγκι που είναι πιστός στις υποχρεώσεις του και εκτελεί με ευσυνειδησία τα καθήκοντά του, χωρίς υστεροβουλία, ιδιοτέλεια, ή προσωπικό όφελος, ακολουθεί τον ορθό δρόμο προς το Πνευματικό Φως.

σ. 413

Μόλις πέρασα τον ασχητόν αυτόν, με έκπληξη έπεσαν τα μάτια μου επάνω στον Βαβαζί. Ήταν γονατισμένος εμπρός σε έναν αναχωρητή...

- Αγαπημένε Γκουρού, είπα, και έτρεξα κοντά του τι κάνετε εδώ;
- Πλένω τα πόδια του μοναχού, και έπειτα θα πάω να καθαρίσω τα πιάτα και τα καζάνια, μου απήντησε και συγχρόνως μου χαμογέ-

λασε μ' ένα χαμόγελο παιδικό.

Κατάλαβα ότι μου σινιστούσε να μην επικρίνω κανέναν, αλλά να βλέπω σε κάθε άνθρωπο, ανώτερο ή κατώτερο, την εικόνα του Θεού. Και ο μέγας γκουρού επρόσθεσε:

- Όταν υπηρετώ άξεστους μοναχούς, διδάσκομαι κ' εγώ την μεγίστην αρετή που ευχαριστεί τον Ύψιστο - **την ταπεινοσύνη**.

σ. 418

Η ινδική Βίβλος περιέχει θαυμαστές παραινήσεις που σινιστούν ως καθήκον την δράση και την ενέργεια **υπέρ του συνόλου**. Η σκέψη και οι εντατικές εκδηλώσεις είναι επίσης μορφές δράσεως και ενεργείας με σκοπό την βοήθεια του πλησίου. Η αδράνεια θεωρείται πως είναι εναντίον των νόμων της Φύσεως.

σ. 75

Οι καλοί τρόποι, χωρίς ειλικρίνεια, είναι σα μια ωραία γυναίκα πεθαμένη. Η ειλικρίνεια πάλι χωρίς ευπρέπεια και καλούς τρόπους, μοιάζει με χειρουργικό μαχαίρι, αποτελεσματικό, αλλά δυσάρεστο. Η ευθύτης με αβροσύνη είναι θαυμαστή και καρποφόρα.

σ. 170

Ήταν εκπληκτικό να βλέπει κανείς ένα διδάσκαλο, που είχε τόσο δύναμη θελήσεως και τέτοιο επιβάλλον, να είναι συγχρόνως, μέσα του, τόσο γαλήνιος και πράος. Ήταν ακριβώς η προσωποποίηση του «Ανθρώπου του Θεού», όπως περιγράφεται στα ιερά βιβλία: «Απαιότερος από άνθος όταν επρόκειτο για καλοσύνη· ισχυρότερος από κεραυνό όταν επρόκειτο περί πεποιθήσεων και αρχών».

σ. 189

Κάθε κακό στους ανθρώπους προέρχεται από κάποια παραβίαση των κοσμικών νόμων. Οι γραφές τονίζουν πως οι άνθρωποι οφείλουν να συμμορφώνονται προς τους νόμους της φύσεως(...) Ο άνθρωπος πρέπει να προσεύχεται κατά τον εξής τρόπο: «Κύριε, πιστεύω σε Σένα και γνωρίζω ότι μπορείς να με βοηθήσεις· θα κάνω όμως κι εγώ ό,τι μου είναι δυνατόν για να επανορθώσω ό,τι κακό έχω κάνει».

σ. 227

Του Αδάμ ή του ανδρός το κύριο χαρακτηριστικό ήτο η λογική κρίση, ενώ στην Εύα προεξήρχε το αίσθημα (...) Λογική κρίση και αίσθημα, **συνδιασμένα**, είναι μία σύμπραξη που φέρνει υπερτάτη, ουρανία χαρά, εφ' όσον βεβαίως η διάνοια δεν εξαπιατάται και δεν παρασύρεται από την επίδραση που μπορεί να ασκήσει μία ζωώδης τάση.

(σελ. 235)

Το ίδιο δέχεται και ο Καζαντζάκης:

Ποιος είναι ο τέλειος άνθρωπος; Αυτός που ομίγει αρμονικά την καρδιά και το νου. (Ο φτωχούλης τον Θεού).

Το ιδεώδες που ακολουθούν οι πλείστοι των σβάμι είναι η εξυπηρέτηση της ανθρωπότητας με πνεύμα αλτρουϊστικό, χωρίς εγωισμό και χωρίς ιδιοτέλεια, η κατάργηση παντός δεσμού και πάσης φιλοδοξίας και η διάθεση της δράσεως και της ενεργείας του σβάμι, προς πάσα κατεύθυνση, μόνο δι' έργα ανθρωπιστικά και μορφωτικά εις τας Ινδίας και ενδεχομένως εις ξένας χώρας. Ένας σβάμι οφείλει να αγνοεί κάθε προκατάληψη ή πρόληψη κοινωνική, σχετικώς με τάξεις, φυλές, θρησκευήματα, φύλον χρώμα ή άλλες διακρίσεις, και να ακολουθεί τα παραγγέλματα της ανθρωπίνης αδελφοσύνης.

σ. 248

Οι ινδικές Άγιες Γραφές τονίζουν ότι αυτοί που εκ σινηθείας λένε την αλήθεια, αναπτύσσουν μια δύναμη η οποία πραγματοποιεί τα όσα λένουν. Τα λόγια που προέρχονται από την καρδιά τους πραγματοποιούνται.

σ. 310

Ο μέγας διδάσκαλος έλεγε στους μαθητάς του: «Μη λησμονείτε ότι εις ουδένα ανήκετε και ότι ουδείς σας ανήκει. Σκεφθήτε ότι μία ημέρα θα εγκαταλείψετε αιφνιδίως τα πάντα του κόσμου αυτού.

σ. 424

Για τον Ιησού Χριστό ο Γκάντι έγραψε: « Είμαι βέβαιος ότι εάν εξούσε τώρα, εδώ, μεταξύ των ανθρώπων, θα ευλογούσε τις ζωές πολλών, οι οποίες ίσως να μην έχουν καν ακούσει το όνομά Του. Ακριβώς όπως είναι γραμμένο: « Ου πας ο λέγων μοι Κύριε, Κύριε, εισέλϋσεται εις την βασιλείαν των Ουρανών, αλλ' ο ποιών το θέλημα του Πατρός μου του εν Ουρανοίς (Ματθαίον ζ, 21)

σ. 565

Οι ψίθυροι της Σιωπής και το πνεύμα της Σιγής

Του ΙΩ. ΞΕΝ. ΚΟΛΛΙΟΠΟΥΛΟΥ

Ο μεγάλος μας Καζαντζάκης (και όσο ο χρόνος περνά, τόσο νοι-
ώθουμε πότερα το μέγεθος της προσφοράς του) στο βαθυστόχαστο
έργο του, που κλείνει σε λίγες γραμμές όλο το φιλοσοφικό στοχα-
σμό του, στην «Ασκητική», μας μιλάει για τον ανώτερο βαθμό της
άσκησης που λέγεται Σιγή (...)

Όχι γιατί το περιεχόμενο είναι η ακρότατη άφραστη απελπισία,
ή η ακρότατη άφραστη χαρά και ελπίδα. Μήτε γιατί είναι η ακρό-
τατη γνώση, που δεν καταδέχεται να μιλήσει, ή η ακρότατη άγνοια,
που δεν μπορεί.

Με λίγες λέξεις, εκφράζει το ανέκφραστο βαθύ νόημα της σιγής.
«Σιγή θα πει: Καθένας, αφού τελέψει τη θητεία του σε όλους τους
άθλους, φθάνει πια στην ανώτατη κορυφή της προσπάθειας - πέρα
από κάθε άθλο, δεν αγωνίζεται, δε φωνάζει, ωρμιάζει ολάκερος
σιωπηλά, ακατάλυτα, αώνια με το Σύμπαντο - ».

Ιδιαίτερα οι **μυστικοί** ένοιωσαν βαθεία μέσα τους το πνεύμα της
σιγής, το ίδιο το πνεύμα της παντοδύναμης ανέκφραστης θεότητας.

«Ελθέ ο μόνος προς μόνον, ότι μόνος ειμί καθάπερ οράς».

Ελθέ ο χωρίσας και ποιήσας με μόνον επί της γης...» γράφει ο
Συμεών, ο νέος θεολόγος, και αισθάνεται ότι ο Θεός είναι ολομόνα-
χος, και ότι η μοναξιά του είναι όμοια με την μοναξιά ενός ανθρώ-
που που είν' έρημος.

«Πνεύμα θεού επεφέρετο επάνω του ύδατος», ολομόναχο και
έρημο πριν από την δημιουργία, στο χάος.

«Φρην ιερή και αθέσφατος έπλετο μούνον», είναι ο συγγλони-
στικός στίχος του Εμπεδοκλή.

Από την στιγμήν όμως που έπλασε τον κόσμο, «τον ουρανό και
την γην», δεν είναι πιο μονάχος ο Μέγας Πλάστης του Σύμπαντος,
είναι μαζί του, οι ψυχές αυτών που ταξιδεύουν σε φωτεινότερους
κόσμους, είναι οι άγγελοι, είναι οι αόρατοι κόσμοι των ψυχών, όλη
η άυλη υπόσταση του Σύμπαντος.

Η ευαισθησία όμως της ψυχής των μυστικών και των ποιητών τον
θέλει μονάχο.

Ο μεγάλος ποιητής **Ρίλκε** εκφράζει συμπεπικνωμένη όλη αυτή
την ευαισθησία σ' ένα έξοχο ποιήμα του:

«Γείτονα Θεέ μου, αν μες τη νύχτα την απέλειωτη σ' ενοχλώ καμιά φορά με τους σκληρούς μου χτύπους, το κάνω γιατί σπάνια την ανάσα σου ακούγοντας, είχα τρομάξη, και ξέρω: είσαι ολομόναχος στην κάμαρα!

Κι αν κάτι χρειαζέσαι, κανείς δεν είναι να τρέξω να σου φέρω νερό.

Εγώ αφουγκράζομαι αδιάκοπα.

Δώσε μου ένα μικρό σημάδι μόνο.

Είμαι τόσο κοντά σου...

Ένας φτενός μεσότοιχος μονάχα ανάμεσά μας βρίσκεται κατά τύχη. Και θάψανε ένα κάλεσμα απ' το δικό σου ή το δικό μου στόμα, για να πέσει ο μεσότοιχος χωρίς κρότο και χωρίς ταραχή» (...)

Ο Ιωάννης, με μια συμβολική παραστατική εικόνα μας προτρέπει ν' ανοίξουμε την πόρτα της ψυχής μας για μια μυστική επικοινωνία με τον Θεό. Στην «**Αποκάλυψη**» εμφανίζεται ο Θεός έξω από την «πόρτα» του καθενός μας:

«Ιδοὺ ἔστηκα ἐπὶ τὴν θύραν καὶ κρούω, εἰάν τις ἀκούσῃ τῆς φωνῆς μου καὶ ἀνοίξῃ τὴν θύραν, εἰσελεύσομαι πρὸς αὐτόν καὶ δειπνήσω μετ' αὐτοῦ καὶ αὐτὸς μετ' ἐμοῦ».

Για να ακούσωμε όμως τον κτύπο του Θεού στις ψυχές μας την πόρτα, πρέπει να παύσουν οι θόρυβοι και η οχλοβοή, να μείνουμε στη γόνιμη Σιωπή μίας ώρας αληθινού στοχασμού, ή σ' ένα βαθύ **διαλογισμό**.

Τότε θα αισθανθούμε την μυστική επικοινωνία, που εκφράζει και ο Ιωάννης της Κλίμακος με μια βαθυστόχαστη φράση:

«Ο σιωπής φίλος προσεγγίζει Θεόν (...)

Ο Κώστας Λεονταρίτης, σε μια ενδιαφέρουσα φιλοσοφική και μυσταγωγική έρευνα για το Χριστό, με τον τίτλον: «Ο ύπατος Ιεροφάντης» γράφει (σελ. 255).

«Τον Ορφέα τον εφόνευσαν αι μαινάδες, τον Διόνυσον οι Τιτάνες, και εις όλα τα Μυστήρια, εις την μύησιν του βαθμού τούτου λαμβάνουν μέρος οι «αχρείοι εταίροι» οι οποίοι φονεύουν τον Διδάσκαλον. Αυτόν τον ρόλον εξετέλεσαν οι αρχιερείς και οι Φαρισαίοι οι οποίοι επίεζαν τον Χριστόν να φανερώση την ταυτότητά του. Ο Ιησούς όμως ετήρει την «σιγήν» του «Μύστου» και μόνον όταν τον εκάλεσε ενόρκως ο αρχιερείς «εξορκίζω σε κατά Θεού του ζώντος ίνα ημίν εύπης ει συ ει ο Χριστός ο υιός του Θεού;» Λέγει αυτώ ο Ιησούς «Συ εύπας» (Ματθ. 26' 64).

Όταν δηλαδή ο Θεάνθρωπος εκλήθη από τον αρχηγόν του ιερα-

τείον να βεβαιώσει ή να αρνηθή την ιδιότητά του δεν ήταν δυνατόν να σιωπά και απήντησε σαν μεμνημένος. **«Εσύ το εφάνέρωσες»!**

Είναι γενική αρχή στους μνημένους στα μυσταγωγικά τάγματα ποτέ να μην δίδουν καταφατική απάντησι, αλλά να απαντούν πάντοτε μ' ένα τρόπο συνθηματικό.

Ο Χριστός σ' όλους προηγουμένως σινισπούσε «σιωπή». «Ότε δε ήλθεν ο Ιησούς εις τα μέρη της Καισαρείας της Φιλίππου, ηρώτα τους μαθητάς αυτού λέγων: Τίνα με λέγουσιν οι άνθρωποι ότι είμαι εγώ ο Υιός του ανθρώπου;

Οι δε είπον, άλλοι μεν Ιωάννην τον Βαπτιστήν, άλλοι δε Ηλίαν και άλλοι Ιερεμίαν ή ένα των προφητών.

Λέγει προς αυτούς, αλλά σεις τίνα με λέγετε ότι είμαι; Και αποκριθείς ο Σίμων Πέτρος είπε, Σν είσαι ο Χριστός, ο Υιός του Θεού του ζώντος. Και αποκριθείς ο Ιησούς είπε προς αυτόν:

Μακάριος είσαι Σίμων, υιέ του Ιωνά, διότι σάρξ και αίμα δεν σοι απεκάλυψε τούτο αλλά ο Πατήρ μου ο εν τοις ουρανοίς (Ματθ. ις' 13 - 17) (...)

Και παρήγγειλεν αυστηρώς εις αυτούς να μη λέγουσι εις μηδενί περι αυτού (Λουκ. κ' 30).

Η σιγή και η εχεμύθεια φανερώνουν τον αληθινό Μύστη και αποτελούν την βάση και την πηγή κάθε εσωτερικής διδασκαλίας.

Άλλωστε η λέξις «μύστης» εκ του μύω (μυ-mytus - άφωνος) που σημαίνει κλείνω το στόμα ή τα μάτια, έχει τις ρίζες της στ' αρχαία μυστήρια.

Μύστης εσήμαινε ή τον μνημένο στην εσωτερική διδασκαλία, που ήταν υποχρεωμένος να τηρή σιγή και απόλυτη εχεμύθεια ή εκείνον που δεν είχε ακόμη ανοίξη τα μάτια για να δη όσα εγίνοντο στα Μυστήρια.

Ο Σουΐδας λέγει «μυστήρια» εκλήθησαν παρά τους ακούοντας μύειν το στόμα και μηδενί ταύτα εξηγείσθαι». Ο δε Ησύχιος από τους Νεοπλατωνικούς έδωσε μια πιο ενρύτερη σημασία στη λέξι, που γι' αυτόν εσήμαινε εκείνον που είχε ξεκόψει κάθε επαφή με τον κόσμο των αισθήσεων για να δεχθή τον θείο Φωτισμό.

«Μύσται, λέγει ο Ησύχιος, εκ του μύω, μύοντες γάρ τας αισθήσεις και έξω των σαρκικών φροντίδων γενόμενοι οίτω τας θείας αναλάμψεις εδέχοντο»(...)

Ο Καλκόττ γράφει «ότι εάν στρέψουμε τα μάτια μας προς την αρχαιότητα, θα βρούμε ότι οι αρχαίοι Αιγύπτιοι τόσο πολύ ενδιαφέροντο για την σιγή και την μυστικότητα στα μυστήριά τους ώστε μπροστά από την είσοδο των Μυστηρίων είχαν τοποθετήσει τον

Θεόν Αρποκράτην».

Ο Απουλήϊος, που είχε μυηθί στις Ίσιδος τα Μυστήρια, λέγει ότι με κανένα τρόπο, ποτέ δεν θα αποκαλύψη σε αμύητο, όσα του εμπιστευτήσαν.

Όταν ερώτησαν τον Αριστοτέλη τι θεωρεί πιο δύσκολο να τηρήσει ένας άνθρωπος απήντησε: την εχεμύθεια και την σιγή. «Μονάχα η σιγή είναι μεγάλη, όλα τ' άλλα είναι αδυναμία» μας λέγει ένας Γάλλος ποιητής.

Ο δε Μωρίς Μαίτερλινκ στο «Θησαυρό των ταπεινών» γράφει επιγραμματικά: «Οι ψυχές ζυγίζονται στη σιγή όπως το χρυσάφι και το ασήμι ζυγίζονται στο καθαρίο νερό, και τα λόγια που προφέρουμε δεν έχουν νόημα παρά χάρι στη σιωπή που έχουν λουσθή».

Την σιωπή αυτή που η έκφρασίς της είναι πιο εύγλωπτη απ' τα λόγια, την συναντάμε στους δραματικούς ν' αποκτά μια τραγική ένταση.

Ο αθάνατος Αισχύλος, στον «Προμηθέα Δεσμώτη», έδωσε στη σιωπή την δυνατότητα να εκφράση το βαθύ πόνο, το αβάσταχτο μαρτύριο της περήφανης ψυχής ενός ημιθέου.

Στους χλευασμούς του Κράτους και της βίας, στ' άγρια χτυπήματά τους απαντά ο Προμηθέας μ' απόλυτη σιγή, με υπεράνθρωπη καρτερία, με σφιγμένα τα δόντια, με κλειστό το στόμα. Μόνο όταν οι βασανιστές του φύγουν και χαθούν και μένει μονάχος απέναντι στη φύσι και στον εαυτό του, θα ανοίξη το στόμα του. Και τότε τα λόγια του θα μας φανερώσουν τον ανέκφραστο πόνο του που τον έπαιγε στην υπομονή και στη σιωπή.

«Ω άγιε αιθέρα, κι ω γοργές πτερωτές αύρες, πηγές των ποταμών και των θαλάσσιων κυμάτων, χαμογέλασμα αρίθμητο κι' όλωνών μάννα, ω Γη! και συ, που όλα τα πάντα βλέπεις, Ήλιε! δήτε μ' εγώ, Θεός από τους Θεούς τι πάσχω».

Η σιωπή που προηγήθηκε από το ξέσπασμα, δίνει στο δραματικό του μονόλογο μια υψηλή τραγική ένταση.

Μόνο με την σιωπή εκφράζουν οι δραματιστοί τον βαθύ πόνο, τον βαθύ έρωτα. Στον «Οιδίποδα τύραννο» η Ιοκάστη, όταν της αποκαλύπτεται η φριχτή αλήθεια, ότι ο άνδρας και το παιδί της είναι ένα και το αυτό πρόσωπο, δέχεται την αποξάλυψη με σφιγμένα χείλη. Και δεν τ' ανοίγει πια γιατί τα σφραγίζει με το θάνατο.

Απαγχονίζεται.

Η σιωπή της γίνεται αιώνια. Ο θάνατος εκφράζει την πιο οριστική επιστροφή μας στην αιώνια Σιωπή.

Γι' αυτό πάντα ο άνθρωπος σωπαίνει στις κορυφαίες στιγμές του: αντίκρου στον θάνατο και στον μεγάλο πόνο, στον βαθύ έρωτα και στην αληθινή προσευχή.

Η σιωπή είναι η πιο μεγάλη αλήθεια. Γι' αυτό μας είναι τόσο δύσκολο να την εκφράσουμε την σιωπή, να ανιχνεύσουμε και να αποκαλύψουμε το πνεύμα της σιγής με τον λόγο.

Ο αείμνηστος καθηγητής της Θεολογίας και συνεργάτης του Ιλισού Νικ. Λούβαρις «μίλησε» με ιδιαίτερη εκφραστικότητα για τη σιωπή.

Τον έθρεψε το πνεύμα της σιγής και από τα βάθη του είναι του, του εσωτερικού του κόσμου, ακούγονται οι ψίθυροι της σιωπής. Ας τους αφουγκραστούμε:

«Μόνον μέσα εις την ερημίαν, γράφει ο Λούβαρις, μέσα εις την σιγήν, την οποίαν δεν διαταράττουν αι κραυγαί του παροδίζου και του εποινσιώδους, είναι δυνατόν ο άνθρωπος ν' ακούη την μουσικήν του αιωνίου όπως οι ψαράδες του δραματικού Χάουπτμαν, ακούουν τας μυστικάς φωνάς, που αδυνατούν πλέον να ληομονήσουν, μέσα εις την σιγήν του Ωκεανού.

Η επιστροφή εις τον κόσμον εκείνον της εσωτερικότητος οδηγεί εις την επανεύρεσιν της ουσίας μας, εις την καθαγίασιν της ζωής και την ύψωσιν αυτής υπεράνω του κοινού και του βεβήλου».

Για τον λόγο αυτό οι μινούμενοι στ' αρχαία μυστήρια περνούσαν από την δοκιμασία της σιγής, της γόνιμης πνευματικής σιγής. Μάθαιναν να σωπαίνουν και ν' αυτοσυγκεντρώνονται, που ήταν πραγματικά μία έξοχη πνευματική πειθαρχία.

Ο καθηγητής Γεώργιος Σακελλαρίου (που ταξίδευσε για φωτινότερους κόσμους) στην περί «Πυθαγόρα» μελέτη του (σελ. 86) γράφει:

«Οι επιλεγόμενοι, νεόφυτοι, ακουσματικοί (εξωτερικοί) και οι Πυθαγόριοι (εσωτερικοί) εγίνοντο δεκτοί το πρώτον ως μαθητευόμενοι, σπνηθίζοντες ίνα υπακούωσι μετ' αγάτης σιωπώντες».

Σ' αυτούς που έπαιρναν τον βαθμό του μαθητού, ο Πυθαγόρας προσέτιπτε **σιωπήν πενταετή** και έτσι τους εδοξίμαζε στην εγκράτειαν της γλώσσης που την θεωρούσε μαζί με την εχεμύθεια «χαλεπωτέρα των άλλων εγκρατευμάτων».

Για να μπορέσουν δε να επιτύχουν στην δύσκολη αυτή πειθαρχία της σιωπής, τους βοηθούσε ιδιαίτερα η καθημερινή παρατήρηση ενός αγάλματος που έδειχνε μία γυναίκα με πέπλο να φέρνει το δάκτυλό της πάνω από το στόμα και που εσυμβόλζε τη μούσα της σιωπής (κάτι ανάλογο με τον θεόν Αρποκράτη των Αιγυπτίων).

Με την σιωπή λοιπόν ασκούσαν τη βούλησί τους, την αυτοκυριαρχία και τον αυτοέλεγχο που τόσο τα παραμελούμε στην καθημερινή μας ζωή. Συγκρατούσανε την οργή και τα νεύρα τους και απέφευγαν τις προστριβές. Σήμερα δεν χρειάζεται κανείς να είναι Πυθαγόρειος ή να ανήκει σε φιλοσοφικά τάγματα, για να κατανοήσει το γόνιμο πνεύμα της σιγής.

Μονάχος «ενώπιος ενωπίω», μέσα σε στιγμές σιωπής και διαλογισμού μπορεί να «ωριμάζει» πνευματικά και ψυχικά. Μέσα στην βαθειά, απόλυτη αυτοσυγκέντρωση μπορεί να ευρίσκη την ίδια την ουσία και το νόημα της υπάρξεώς του.

Τότε ο λόγος του, θα διασπάση «της σιωπής το τείχος» σαν βέλος που το εξακοντίζει και το σπάει η υπερέντασις της αγρυπνίας, της ψυχικής εγρηγόρσεως και του πύρινου στοχασμού. «Λέγε σιγής κρείττονα ή σιγὴν ἔχε» ἔλεγαν οι αρχαίοι. Ο λόγος αξίζει όταν είναι μονάχα ο ώριμος καρπός, όχι της ανθρώπινης σιωπής μα της άλλης, της άχρονης της απεριόριστης, της σιωπής, του απείρου και της αιωνιότητος (...)

Πρέπει όμως να μεθητεύσουμε στον κόσμο της ανέκφραστης πνευματικής σιωπής, να βυθιστούμε στα σκοτεινά άδυτα της ψυχής μας, για να συλλάβουμε την αρχή και το νόημα της ζωής. Μέσα στο πνεύμα της σιγής θα βρούμε κατι από το πνεύμα του κόσμου, κάτι από το ίδιο το πνεύμα της θεότητας.

Τότε θα ακούσουμε την φωνή των μεγάλων μυστών και ποιός ξέρει ίσως και αυτή την ίδια τη... φωνή του Θεού.

«Ιδού ἔστηκα ἐπὶ τὴν θύραν καὶ κρούω, εἰάν τις ἀκούσῃ τῆς φωνῆς μου καὶ ἀνοίξῃ τὴν θύραν, εἰσελεύσομαι πρὸς αὐτόν καὶ δειπνήσω μετ' αὐτοῦ καὶ αὐτός μετ' ἐμοῦ».

Ιδού γὰρ ἡ Βασιλεία τοῦ Θεοῦ ἐντός υμῶν ἐστίν».

Όσον περισσότερο ένας άνθρωπος είναι υπέροχος, τόσο περισσότερο βρίσκεται υπό την επίδρασιν των δαιμόνων και πρέπει πάντοτε να προσέχη να μην πάρη κακό δρόμο η θελησή του.

ΓΚΑΙΤΕ (Συνομιλία Έκκερμαν με τον Γκαίτε, μετάφρ. Ν. Καζαντζάκη, Αθήνα 1913, σελ. 117)

Ο Μπετόβεν 11 ετών αυτοβιογραφείται

«Από το τέταρτο έτος της ηλικίας μου, η μουσική ήταν η κυριότερη από τις νεανικές ασχολίες μου. Εξοικειώθηκα τόσο πρόωρα με τη γλυκιά μουσα, η οποία δονούσε στην ψυχή μου τις αγνές αρμονίες της, που σύντομα την αγάπησα και νομίζω ότι και εγώ της έγινα αγαπητός. Και να που τώρα έφθασα στο ενδέκατο έτος της ηλικίας μου. Από τότε, σε ώρες έμπνευσης, η μουσα συχνά μου ψιθύριζε «προσπάθησε να αποτυπώσεις γραπτά τις αρμονίες που έχεις στην ψυχή σου».

Έντεκα χρόνων, σκεπτόμουν: πώς να πάρω το ύψος ενός συνθέτη; Και τι θα έλεγαν οι άνθρωποι της τέχνης; Αισθανόμουν σχεδόν φοβισμένος. Όμως ήταν γραμμένο από τη μοίρα μου, υπάκουσα και έγραψα».

(Από το βιβλίο «Μπετόβεν μίλει από την αλληλογραφία του», Αμάο.

Αμαραντίδη, «Νεφέλη», σελ. 22).

ΤΟ ΘΕΜΑ ΤΗΣ ΑΥΤΟΧΕΙΡΙΑΣ

Του Ουρααν Αϊβανχώφ

Υποθέστε ότι οι άνθρωποι συμπεριφέρονται πολύ άσχημα απέναντί σας: σε όλη σας τη ζωή, ότι και να κάνετε, παρόι την ευγένειά σας, την πραότητα σας, την καλοσύνη σας, οι αδικίες πέφτουν βροχή επάνω σας... Τότε, στο τέλος, βρίσκετε πως αυτό είναι τόσο απάνθρωπο ώστε θέλετε σχεδόν να αφαιρέσετε τη ζωή σας και μάλιστα επαναστατείτε ακόμα και εναντίον του Ουρανού.

Υπάρχει όμως ένα σημείο ακόμη που δεν έχετε καταλάβει καλά, γι' αυτό ο Ουρανός εξακολουθεί να σας δίνει αυτές τις δοκιμασίες, τις ιδίες. Υποθέστε πως σε μιαν άλλη ενσάρκωση φανήζατε σκληρός απέναντι σε ορισμένα όντα. Γιά να σας αποδείξουν πόσο τους κάνατε να υποφέρουν, τώρα, αυτά τα ίδια όντα, σας κάνουν το ίδιο πράγμα και δεν καταλαβαίνετε ότι φταίτε εσείς.

Αν δεν ήταν έτσι, όλος ο κόσμος θα έπρεπε να σας αγαπά, να σας βοηθά, να σας σέβεται, αυτό είναι νόμος. Λοιπόν, αν και οι αδικίες απέναντί σας, σας φαίνονται τόσο χτυπητές, οφείλτε να βγάλετε από το μυαλό σας αυτή την ιδέα της αδικίας. Γιατί, στην πραγ-

ματιζότητα, αυτή η αδικία, που είναι ορατή και πραγματική, είναι μια αόρατη δικαιοσύνη. Για τον έναν ή τον άλλο λόγο σας αξίζει αυτό που σας συμβαίνει: ή πληρώνετε ένα χρέος ή οφείλετε να μάθετε μιαν αλήθεια που δεν γνωρίζετε ή οφείλετε να δυναμώσετε για να γίνετε μιά ιδιοφυΐα, ένας γίγαντας, ένας κολοσσός.

Αυτό που εμποδίζει τους ανθρώπους να εξελιχθούν είναι το ότι σκέφτονται πως οι δυσκολίες ή οι δυστυχίες που τους συμβαίνουν είναι το αποτέλεσμα μιας αδικίας: το πεπρωμένο τους είναι άδικο, ακόμη και ο Κύριος είναι άδικος. Θα άξιζαν καλύτερα. Και πώς μπορούν να ξέρουν αν άξιζαν καλύτερα; Δεν γνωρίζουν τον εαυτό τους, δεν γνωρίζουν ούτε το παρελθόν τους, ούτε το παρόν τους (και πολύ περισσότερο το μέλλον τους!). Πώς λοιπόν μπορούν να εκφράσουν γνώμη;

Ακόμη και αν σε μιά δίκη οι δικαστές καταδικάσουν έναν αθώο - πόσες φορές στην ιστορία δεν έγιναν δικαστικά σφάλματα! - πίσω από αυτή την αδικία, στην πραγματικότητα, υπάρχει μια δικαιοσύνη. Αυτό μπορεί να συμβεί και με τους αγίους, τους Μύστες, τους μεγάλους Δασκάλους: τους χρέμασαν, τους έκαψαν, τους σταύρωσαν. Φαινομενικά αυτό ήταν άδικο, αλλά στην πραγματικότητα όχι. Αυτές οι δοκιμασίες τους στάλθηκαν ή γιά να πληρώσουν ένα χρέος, ή για να τους δώσουν να καταλάβουν ορισμένες αλήθειες που δεν θα είχαν καταλάβει χωρίς αυτές, ή ακόμα για να γίνουν δυνατοί, ισχυροί, ακατανίκητοι.

Μερικοί νομίζουν ότι θα γλιτώσουν από τις δυσκολίες αυτοκτονώντας. Στην πραγματικότητα είναι ακόμη χειρότερα μετά, γιατί δεν έχει κανείς το δικαίωμα να λιποταχτήσει πριν από το τέλος, **διαφορετικά πρέπει μετά να πληρώσει δυο φορές, τρεις φορές πιο ακριβά**, γιατί επάνω δεν υπάρχει θέση γι' αυτόν που θέλει να φύγει και δεν τον δέχονται: πρέπει να υποφέρει τόσο όσο του έμενε να ζήσει ακόμη στη γη.

Η συμπεριφορά αυτού που αυτοκτονεί είναι πάρα πολύ αξιοκατάκριτη. Πρώτ' απ' όλα είναι αμαθής, γιατί δεν γνωρίζει το λόγο των δοκιμασιών που πρέπει να υποστεί (...). Είναι αδύνατος, γιατί δεν αντέχει στις δυσκολίες. Λοιπόν, να: η άγνοια και η αδυναμία. Και ο αόρατος κόσμος είναι δυσαρεστημένος γιατί εγκατέλειψε τη θέση του.

Οι περισσότεροι άνθρωποι νομίζουν πως ήρθαν στη γη για να ζουν στις ηδονές, στην ευτυχία, στον πλούτο και στις επιτυχίες. **Ε όχι, ήρθαν στη γη για να πληρώσουν τα χρέη τους, να μάθουν και να δυναμώσουν.** Γι' αυτό ο Ουρανός δεν εκτιμά αυτόν που αποφα-

σιζει να αυτοκτονήσει, γιατί βάζει τον εαυτό του πάνω από τους Κυρίους όλων των πεπρωμένων και οι πόνοι που θα υποστεί μετά είναι απεργίγραπτοι. Να, σας εξηγώ τις αλήθειες της εσωτερικής επι-
στήμης.

(Ελπαντα, τόμος XXIV, σελ. 37 - 39)

Απόσπασμα ομιλίας του πυθαγόρειου φιλόσοφου και Μύστου Σπύρου Νάγρου σε φιλοσοφικό εργαστήριο στις 9 - 11 - 1911

«Οι εγκαταλείποντες την ανθρωπίνην ζωήν εκουσίως δια να αποφύγουν μικράς δοκιμασίας αυτής, εάν εγνώριζαν τι ακριβώς τους αναμένει, θα προτιμούσαν να παραμείνουν εις την ανθρωπίνην ζωήν με εκατονταπλασίας δοκιμασίας εκείνης η οποία τους έζαψε να την βαρυνθούν».

(Περί της σημασίας των μνημοσύνων).

Οι απόψεις του Πλάτωνα

Εκείνος που αυτοκτονεί, κόβει αυθαίρετα (με τη βία), το δρόμο που του έχει χαράξει η Μοίρα.

(Νόμοι, 873C)

Για όσους είναι καλύτερα να πεθάνουν, είναι ασέβεια προς το Θεόν και ευεργετούν οι ίδιοι τους εαυτούς τους, αλλά αντίθετα πρέπει να περιμένουν άλλον ευεργέτη. Δεν πρέπει ν' αφαιρούμε μόνοι τη ζωή μας, προτού μας στείλει ο Θεός το μήνυμά του με τη μορφή μας ανάγκης.

(Φαίδων, 62, A - C).

Η σοφία της Ανατολής

Είναι δειλία, ω «ρήφαστι», σαιν δεν σε σπρώχνει τρέλα,
να πας στην άλλη τη ζωή, ποιη σου φωτίζουν «έλα».
Κόβεις το δρόμο της ζωής, χωρίς να προχωρήσεις,
Μα θάρθεις πίσω, για ποιη, να τότε ξαναρχίσεις.

«Το κομπολόι του Δερβίση», Σωκράτη Προκοπίου, Αθήνα 1943.

(Ρήφαστις: Εκείνος που κατά την ώρα της μάχης, εγκαταλείπει τα όπλα και τρέπεται εις φυγή).

Άνθρωποι και ζώα

Τον μεγάλο ανθρωπιστή, ιατρού και φιλοσόφου ΑΛΜΕΡΤ ΣΒΑΪΤΣΕΡ

Η φιλοσοφία της Δύσεως παρουσιάζει ένα κενό τραγικό σε μια εκδήλωσι ζωής, που αφήνει τον άνθρωπο εκτεθειμένο και τον εμφανίζει θεωρητικά ακάλυπτο στην ενεργό στάση, που θα έπρεπε να είχε απέναντι στην άλλη κατηγορία «κατοίκων» του πλανήτη μας - στα ζώα. Γιατί η φιλοσοφία μας, εντελώς αρνητική στον τομέα αυτό, θεωρεί την πρακτική έκφραση συμπαθείας απέναντι στα ζώα ως συναισθηματισμό άσχετο με την ηθική ή αποδίδει στην συμπάθεια αυτή δευτερεύουσα σημασία. Και η απογοήτευση από το γεγονός γίνεται ακόμη πιο έντονη με την διαπίστωση ότι στην κινεζική και στην ινδική σκέψη η ευθύνη του ανθρώπου προς τα πλάσματα της Φύσεως παίζει πολύ μεγαλύτερο ρόλο από ό,τι στον τρόπο σκέψης της Δύσεως.

Ο Κινέζικος φιλόσοφος Μένγκ Τσε (370 π.Χ.), οπαδός της σχολής του Κομφούτσιου, έγραφε με βαθειά αγάπη για τα ζώα. Ο Λιέν Τσε, της σχολής του Λάο Τσε (6ος αιών π.Χ.), εξέφρασε την πεποίθησή του ότι η καρδιά και ο νους των ζώων δεν διαφέρουν, όσο πιστεύεται, από τις ανάλογες ιδιότητες του ανθρώπου.

Η συμπάθεια προς τα ζώα αποτελεί επίσης βασικό κεφάλαιο στο «Βιβλίο της Αμοιβής και του Κολασμού» - κινεζικής συλλογής 112 ηθικών αξιωμάτων, χρονολογούμενης από την πανάρχαια δυναστεία των Σούνγκ (1227 π. Χ.). Ανάμεσα στις ηθικές αυτές αρχές - πολλές αποτελούν ακόμη κανόνες ζωής και στην σημερινή Κίνα - εκφράζεται η σκέψη ότι ο «Ουρανός» (Θεός) είναι αυτός που δίνει ζωή σ' όλα τα πλάσματα.

Έτσι, για να υπάρξει αρμονία έναντι του «Ουρανού», ο άνθρωπος οφείλει να φέρεται με καλοσύνη προς τα ζώα. Βασική εξ' άλλων αρχή των Ταοϊστών μοναχών ανάγει σε καθήκον την καλοσύνη προς κάθε ζωντανό πλάσμα και φθάνει ως το σημείο να απαγορεύει το χύσιμο βραστού νερού στο χώμα, για να μη καούν έντομα ή κακοπάθουν σκουλήκια.

Για την ινδική, πάλι, σκέψη, η αρχή της ενότητας κάθε υπάρξεως - ανθρώπινης, ζωικής και φυτικής - αποτελεί γεγονός. Η βραχμανική πίστη προβλέπει ότι κάθε ψυχή προέρχεται από την Παγκόσμια Ψυχή (Βράχμα) και σ' αυτήν επιστρέφει. Και τις σχέσεις του ανθρώπου προς τα ζώα ορίζουν οι βασικές εντολές «ου φονεύσεις» και «ου βλάψεις».

Ύστερα από το σύντομο αυτό βλέμα στις φιλοσοφικοθρησκευτικές πεποιθήσεις των αρχαίων σινοϊνδικών πολιτισμών, εύλογος ανακύπτει η απορία γιατί η αγάπη προς τα ζώα δεν περιλήφθη στις εντολές της Χριστιανικής Θρησκείας - ιδιαίτερα, αφού ο ιουδαϊκός Νόμος περιείχε σχετικές οδηγίες μερίμνης για τα ζώα.

Η μόνη εξήγηση θα πρέπει ίσως, να αναζητηθεί στο γεγονός ότι οι πρώτοι Χριστιανοί ζούσαν με την αναμνηή της συντελείας του Κόσμου, την οποία πίστευαν ως επερχομένην ραγδαίως. Έβλεπαν έτσι να πλησιάζει η ημέρα, που όλα τα πλάσματα της Γης, άνθρωποι και ζώα, θα απαιλλάσσονταν από τις οδύνες και το άγχος της ζωής...

Επειδή όμως το τέλος του φυσικού Κόσμου, με τους πόνους και τις αθλιότητές του, επιστεύετο ότι βρίσκεται τόσο κοντά, ελάχιστη σκέψη αφιερώθηκε για την προστασία των ζώων, το ίδιο όπως σχεδόν κανένα μέτρο δεν ελήφθη για την κατάργηση της δουλείας. Μόνο με την δικαιολογία αυτή γίνεται κατανοητό πως το μεγάλο χριστιανικό μήνυμα της Αγάτης δεν αναφέρεται ειδικά και στα ζώα μ' όλο που θα πρέπει να περιληφθούν κι' αυτά στην γενική ιδέα.

Ο σημερινός άνθρωπος, παρά το γεγονός ότι η φιλοσοφική του σκέψη δεν τον οδηγεί προς την κατεύθυνση της αγάτης για τα ζώα, έχει φθάσει σε σημείο εξέλιξεως, που η προσοχή του στρέφεται προς τις σχέσεις και την ευθύνη του απέναντι σε κάθε ζωντανό πλάσμα και τοποθετεί το αίτημα της αγάτης προς τα ζώα στην ίδια βαθμίδα με την αγάπη προς τα ανθρώπινα πλάσματα.

Κάθε άνδρας και κάθε γυναίκα, που σκέπτονται απλά και φυσιολογικά, έχουν χρέος πλέον να εκφράσουν με τρόπο ενεργό την αγάπη τους αυτή όχι μόνο για λογαριασμό του ανθρωπίνου Γένους, αλλά και για λογαριασμό κάθε ζωής υπάρξεως. Εμείς, που δεν αναμένουμε τον λυτρωμό του Κόσμου από τα δεινά του σε σύντομο χρονικό διάστημα, είμεθα υποχρεωμένοι, από την εντολή της Αγάτης, που περιέχεται στο νου και την καρδιά μας και διεκζητήθη από τον Ιησού, ν' αφήσωμε ελεύθερο το χαλινάρι στη φυσική μας συμπάθεια προς τα ζώα. Και σαν άνθρωποι, που αυτοάποκαλούμεθα πολιτισμένοι, έχομε ηθικό χρέος να βοηθήμε τους τετράποδας «συννοδιπόρους της ζωής» και να τους απαιλλάσσουμε, όσο μπορούμε, από τον πόνο και τον φόβο.

Η αρχή της αγάτης για κάθε πλάσμα, αυτή είναι η δύσκολη προσπάθεια που αντιμετωπίζει σήμερα η εποχή μας.

ΠΑΡΑΙΝΕΣΕΙΣ ΕΝΟΣ ΠΑΤΕΡΑ ΤΟΥ ΚΑΙΡΟΥ ΜΑΣ

Του ΓΙΩΡΓΟΥ ΘΕΟΤΟΚΑ

Παρουσιάζουμε αποσπάσματα από ένα δοκίμιο του αείμνηστου λογοτέχνη που δημοσιεύτηκε στο περιοδικό «Νέα Εστία», (59, 1956, σελ. 497 - 501).

Ο Γιώργος Θεοτοκάς (1906 - 1966), υπήρξε ένας παιδαγωγός και μια από τις τιμιότερες μορφές των ελληνικών γραμμάτων, νηφάλιας και ταυτόχρονα θαρραλέας.

Ο «Ιλιός»

Αγαπημένο μου παιδί,

Ξαφνικά αντρώθηκες, στο σώμα, αν όχι ακόμα στο χαρακτήρα. Ψήλωσες, μέστωσες, η φυσιογνωμία σου στερεώθηκε κι είσαι γεμάτος από μια δύναμη καινούρια, που δεν ξέρεις τί να την κάμης. Οι κινήσεις σου έχουνε χάρη και λυγεράδα, αλλά και μια σιγουριά που τους έλειπε πριν από λίγο καιρό, όταν ήσουν ακόμα ένας ντροπαλός, αδέξιος μαθητής που δεν κατάφερνε να βολέψη τα χέρια και τα πόδια του. Το πρόσωπό σου, έφεξε και σοβάρεψε· η ματιά σου πήρε κάποιο βάθος. Σου συμβαίνει κάτι απίστευτο, που μοιάζει με θαύμα, σαν εκείνα τα μεγεμένα πρωϊνά, στις ακρογιαλιές του Αιγαίου, όπου νομίζει κανείς πως ο κόσμος, άδολος και ολόδροσος, ξαναρχίζει: κοντεύεις να γίνεις είκοσι χρονώ.

Παρατήρησες, άραγε, κι εσύ, ότι η σχέση μας άλλαξε, ανεπαίσθητα, τον τελευταίο καιρό; Θυμάσαι τους μεγάλους χειμωνιάτικους περιπάτους μας στον Υμηττό, στην Πεντέλη· τις καλοκαιρινές περιπλανήσεις μας στα νησιά· τις πολύωρες συντροφικές μας κουβέντες, τα ατέλειωτα ερωτήματά σου, που μου ξανάρχονται τώρα στο νου, ανακατωμένα με μια γέυση από θυμάρι, από αρμύρα, από τρελούς ανέμους. Ήθελές, αμέσως, να μάθης το κάθε τι, κυρίως από μένα. Μονάχα οι δικές μου πληροφορίες ήταν έγκυρες, μονάχα οι δικές μου απόψεις σε απασχολούσαν τόσο πολύ. Διψούσες για τα λόγια μου, για την πείρα μου, για την υποθετική σοφία μου. Με ρωτούσες ολοένα για θέματα της ιστορίας ή της πολιτικής, για ιδεολογίες, για βιβλία και για τέχνη, για γνωστούς ανθρώπους, για πράγματα που είδα πριν γεννηθής, για το μυστήριο της ζωής. Λαχταρούσες να σου πω τι είναι πνεύμα και τι είναι ύλη, τι είναι η γυναίκα και τι ο έρω-

τας, αν υπάρχει η Αλήθεια και ποιος ο λόγος που βρίσκεται ο άνθρωπος στη Γη (...)

Σε λίγο καιρό, το μεγάλο πρόβλημά σου θα είναι τούτο: πώς θα τα καταφέρεις να σταθής γερά στα πόδια σου, να νιώσης πως δεν έχεις πια την ανάγκη κανενός, πως είσαι κύριος των τυχών σου. Θα πρέπει να διαμορφώσεις μια ζωή που θα είναι όλη δική σου και όχι εξάρτημα της δικής μου· να μη σου χρειάζεται να σε στηρίζω· να αισθανθείς ότι είσαι εσύ με τα σωστά σου, χειραφετημένος, αδέσμευτος εσύ, τα έργα σου κι η ζωή σου - και στη μαγική λέξη «ζωή» σ' αφήνω να δώσεις όποιο περιεχόμενο είσαι ικανός να δημιουργήσης (...)

Σου προτείνω μια στάση μέσα στον κόσμο, που θα ήταν ίσως δυνατό να την ονομάση κανείς ηθική της γνησιότητας. Έχεις ανάγκη, στη ζωή σου, από μίαν αξία ανώτερη από τις άλλες, μίαν αξία - γνώμονα, μίαν αξία - πυξίδα, στην οποία να αναφέρεται κάθε σου εκδήλωση, απόφαση, κρίση, πράξη. **Η αξία αυτή, η πιο ωραία σου λέξη, σου προτείνω να είναι η γνησιότητα.**

Να είσαι γνήσιος, αληθινός, αέριος, ίσιος, σε ό,τι αισθάνεσαι, λες και πράττεις, στον έρωτα, στη φιλία, στην κοινωνική σου δράση - απέναντι σε φίλους κι εχθρούς και πρώτα πρώτα, απέναντι στον εαυτό σου. Να βαθμολογής τους ανθρώπους ανάλογα με την ειλικρινιά τους. Να περιφρονής ό,τι είναι υποκρισία, κρυψίνοια, διπροσωπία, πανουργία - να τα μιλήσης όλα αυτά και να τα απορρίψεις, μια και καλή. Να μην παίζεις με τη ζωή, τα αισθήματα, την πίστη ενός άλλου ανθρώπου· να μην καταδέχεσαι να απατήσης. Να νιώθεις πως, απατώντας, κλέβοντας στο παιχνίδι της ζωής, θίγεις κυρίως εσένα, ρίχνεις την προσωπιζότητά σου και δεν είσαι πια ικανός να εκτιμήσης τον εαυτό σου. Να σέβεσαι τον άλλον, να προσπαθής να τον καταλάβης· **να τον βοηθάς, αν αυτό περνά από το χέρι σου.**

Συχνά, η ζωή μας έχει ν' αντιμετωπίση δύσκολα διλήμματα που, μονάχα με πολλήν αμοιβαία κατανόηση και βοήθεια, μπορούμε να τα λύσουμε και να τα ξεπεράσουμε. Να μην απαρνιέσαι τα δικαιώματά σου στη ζωή, μα να μην ξεχνάς και τα δικαιώματα του άλλου που βρέθηκε μπλεγμένος μαζί σου. Θα δης, με τόν καιρό, ότι πάντα έχουν κι οι δικές του πράξεις κάποια ψυχολογική δικαίωση. Κι ακόμα, θα σου έλεγα να μη διστάζεις ποτέ να παραδέχεσαι, εκ των προτέρων, ότι κάθε άνθρωπος που σου τυχαίνει στο δρόμο σου είναι τίμιος και ειλικρινής σαν κι εσένα, εκτός μονάχα αν σου δοθούν συγκεκριμένες αποδείξεις για το αντίθετο. Να εμπιστεύε-

σαι, να είσαι γενναιόδωρος στα αισθήματά σου, **να μη λυπάσαι να χαρίζεις το περίσσεμα της καρδιά σου σ' όποιον το χρειάζεται.** Αν σε γελάσουν, αν σε απογοητεύσουν, φύγε και προσπάθησε να μην το συλλογίζεσαι πια. Γύρισε το φύλλο, ξανάρχισε από την αρχή. **Ποτέ μην απελπίζεσαι.** Ο κόσμος είναι μεγάλος, η ζωή αστείρευτη κι ο άνθρωπος, κατά βάθος, καλός. Κάποιος, κάπου αλλού, σε προσμένει για να σε πιστέψει σαν θεό.

Άλλοτε, τα αγόρια και τα κορίτσια ντρεπόντανε για το σώμα τους. Το ένιωθαν σαν κάτι που δεν είναι καθαρό, που αποτελεί το κατώτερο, το υλικό και χυδαίο τμήμα της ανθρώπινης ύπαρξης, που καλύτερα να το αγνοή κανείς, όσο το δυνατό περισσότερο, και να μην το θυμίζει και στους άλλους - κι ακόμα, σαν κάτι που δεν τους ανήκε εντελώς, που δεν είχαν το δικαίωμα να το μεταχειριστούν χωρίς την έγκριση τους περιβάλλοντός τους. Τώρα το σώμα ελευθερώθηκε και δεν τους τρομάζει πια. Απλώθηκε ξεσκεπάστο στο φως του ήλιου· δεν κρύβει τα μυστικά του και δεν πανικοβάλλεται για τους πόθους του και τις ανάγκες του. Η ιδιαίτερη ζωή του φαίνεται σαν κάτι απλό και ομαλό, που έχει τα ίδια δικαιώματα με όποιαν άλλη ακδηλώση του βίου.

Τούτο είναι μια υγιής άποψη, υπό τον όρο, νομίζω, να μη βλέπτη η νιότη το κορμί της σαν ένα πράγμα φτηνό, χωρίς αξία, καλό για κάθε στραπάτσο και για όλες τις συναλλαγές. Να συναισθανθή πως το σώμα είναι ωραίο πλάσμα, με τη δική του αυτονομία, με την περηφάνεια του και την ποίησή του. Τώρα που το πλάσμα αυτό δεν παραδέχεται πια φραγμούς εξωτερικούς, που δεν υποτάσσεται σε τυραννικούς καταναγκασμούς του περιβάλλοντος, πρέπει να βρη ένα ρυθμό ζωής, τον οποίο να του επιβάλει η ίδια η συνείδηση της αξίας του και της ομορφιάς του, ο σεβασμός του ανθρώπου προς τον άνθρωπο και προς τον εαυτό του, η ανάγκη της γνησιότητας και της ανθρώπινης αξιοπρέπειας, κι εδώ όπως παντού.

Τα ίδια θα σου έλεγα και για την εργασία σου. Να είσαι ειλικρινής και ίσιος σε κάθε δουλειά που θα αναλάβης· να την τιμάς πρώτα πρώτα εσύ ο ίδιος· να πασχίζεις να την κάνεις σωστά και όσο μπορείς καλύτερα, με φροντίδα και με μεράκι. Προπαντός, να μην προφασιστής ποτέ, με τα έργα σου, πως είσαι αλλιώτικος - δυνατότερος, σοφώτερος, ανώτερος, πιο σημαντικός ή πιο αξιωματικός - από αυτό που ξέρεις μέσα σου ότι είσαι στ' αλήθεια. Να είσαι αυτό που είσαι· τίποτα περισσότερο και τίποτα λιγότερο. Αυτό που είσαι - αυτό που είναι κάθε αέριος άνθρωπος κάτω από τον ήλιο - δεν είναι αξιοκαταφρόνητο, αν εκδηλωθή με αγάπη και ευσυνειδησία.

Είναι αρκετό για να γεμίση μια ζωή, να της δώση ένα νόημα, έναν περιορισμό. Ενώ, με τα τεχνάσματα, δε θα καταφέρης σπουδαία πράγματα και ό,τι καλό κι αληθινό έχεις μέσα σου, θα το χαλάσης. Η δουλειά σου θα ηχήση ψεύτικα κι εκείνοι που ξέρουν θα το καταλάβουν αμέσως. Μπορεί, εξωτερικά, να επιτύχης.

Δεν είναι δα λίγοι αυτοί που σταδιοδρομούν, τριγύρω μας, με τις κατεργαριές, και κερδίζουν, όχι μόνο χρήματα, μα και τίτλους περισπούδαστους, αξιώματα λαμπερά, τιμητικές διακρίσεις, προβαδίσματα και όλων των ειδών τις ψευτοδόξες. Δε σου είναι αδύνατο, αν ριχτής με τα μούτρα, να τα καταφέρης καλύτερα από πολλούς. Μα δεν θα έχης πείσει εκείνους που θα ήθελες περισσότερο να κερδίσης. Ούτε, βέβαια, τον εαυτό σου· και τούτο είναι το χειρότερο.

Καλύτερα να σου λείπουν τέτοιες επιτυχίες, παιδί μου. Άκουσέ με· ένας άξιος μαραγκός που κατέχει καλά την δουλειά του και πιστεύει σ' αυτήν είναι πολύ πιο ολοκληρωμένος και αξιοσέβαστος από έναν κούφο πρύτανη ή έναν κακό πρωθυπουργό.

Παρασύρθηκα όμως από τα λόγια μου και μου φαίνεται πως ξανάρχισα να συμβουλευώ. Φοβούμαι πάλι καμιάν αντίδρασή μου. Σου τό' πα και πριν· δε ζητώ να σου επιβάλω έτοιμες απόψεις για τον κόσμο, αλλά μονάχα να σε βοηθήσω να ξεκινήσεις. Ύστερα, τράβα το δρόμο σου και σβήσε με, σιγά - σιγά, από τους λογισμούς σου, καθώς το θέλει η ζωή.

Μετενσάρκωση:

Ότι παλαιός, ο λόγος, Ορφικός τε γαρ και
Πυθαγόρειος, ο πάλιν άγωντας ψυχάς εις
το σώμα και πάλιν από του σώματος ανάγων
και τούτο κύκλω πολλάκις.

Ορφικόν (απόσπ. 29)

Μια συμφορά του Γρηγόριου Ξενοπούλου έξι χρόνια πριν πεθάνει

Η εγκαρτέρηση ενός πνευματικού ανθρώπου

Αντιγράφουμε μια επιστολή του μεγάλου λογογράφου Γρηγόριου Ξενοπούλου ((1867 - 1951) προς το περιοδικό «Νέα Εστία», όπου εξιστορεί τη μεγάλη δοκιμασία που υπέστη, όταν κάηκε το ιστορικό σπίτι τον στην οδό Ευριπίδου με όλα τα χειρόγρατά του και τα βιβλία του.

Αγαπητή μου «Νέα Εστία».

Οι αναγνώστες σου θα έμαθάν πως είμαι κι' εγώ εν' από τ' αναρίθμητα θύματα της δεκεμβριανής τραγωδίας. Αναγκάστηκα να εγκαταλείψω το σπίτι της οδού Ευριπίδου, όπου κατοικούσα σαράντα τόσα χρόνια, και να καταφύγω, μόνο μ' ό,τι φορούσα εκείνη τη στιγμή, στην κατοικία μιας καλής μας φίλης και πατριώτισσας, της δ. Ασπασίας Σουμάκη - οδός Σουλίου 2, μεταξύ Σόλωνος και Ζαλόγγου - όπου φιλοξενοίμαι και περιθάλπουμε ως σήμερα. Από τους δικούς μου, μόνο η αδελφή μου Χαρίτλεια Δ. Ξενοπούλου μπόρεσε να μ' ακολουθήσει. Οι άλλοι σσκορπίστηκαν εδώ κι εκεί.

Λίγες ημέρες αφού το εγκαταλείψαμε - ήταν η 16 του Δεκέμβρη - το σπίτι της οδού Ευριπίδου λεηλατήθηκε και κάηκε. Απ' όσα δικά μου είχε μέσα, δεν μπόρεσα να διασώσω ούτε ένα κουρφέλι, ούτε ένα χαρτάκι. Φυσικά, μαζί με όσα δεν μπόρεσαν να κουβαλήσουν ή δεν καταδέχτηκαν να πάρουν οι άρπαγες, έγιναν στάχτη και τα βιβλία, και τα χειρόγραφα. Αλλά δεν θα μιλήσω παρά μόνο για εκείνα που σχετίζονται με σένα.

Μου είχες παραγγείλει, αγαπητή μου «Νέα Εστία», εν' άρθρο περί Κάλβου για το τεύχος που θ' αφιέρωνες στον Ζακυνθινό αυτόν ποιητή. Έξαμα τη σχετική μελέτη - και πόσα περιέργα πράγματα, άγνωστα ή ξεχασμένα, βρήκα! - κι είχα αρχίσει να το γράφω, όταν πέθανε ο πολύζηλυστος Τέλλος Άγρας. Μου ζήτησες τότε εν' άρθρο και γι' αυτόν, που έπρεπε μάλιστα να προηγηθεί. Άφησα λοιπόν στη μέση τον Κάλβο - θα τον τελειώνα γιατί - και καταπιόσθηκα με τον Τέλλο Άγρα. Τα θλιβερά, τα τραγικά «γεγονότα» με ανάγκασαν να διακόψω κάθε εργασία. Τα δυο άρθρα, μισοτελειωμένα, περιέμε-

ναν στο συρτάρι μου καλύτερες μέρες - και προ πάντων καλύτερες νύχτες, με ηλεκτρικό φως, ησυχία, γαλήνη, όρεξη κι έμπνευση, ως που κάηκαν κι' αυτά, μαζί με όλα. Για τον Κάλβο δεν πιστεύω να γράψω πια ποτέ· για τον Τέλλο Άγρα, ίσως, αργότερα. Πάντως, τα τεύχη που θ' αφιερώσης σ' αυτούς, δεν θάχουν κι' άρθρα δικά μου.

Λίγο πρωτιότερα, κατόπι μαζριάς μελέτης, είχα τελειώσει ένα μεγάλο άρθρο, επίσης για σένα, με τον τίτλο: «Από τη ζωή μου - ο φίλος μου Μαρίνος Σιγούρος». Αυτό, γραμμένο με κόπο κι' αγάπη, κατά καλή τύχη, σώθηκε, καθώς και το πρώτο αντίτυπο του νέου μου βιβλίου «Αθανασία κι' άλλα 24 διηγήματα», που μου το είχε στείλει ο εκδότης, για να το ιδώ και να το χαρώ πριν κυκλοφορήση. Και το μεν βιβλίο μου κυκλοφορεί σε λίγο, αλλά το άρθρο μου περί Σιγούρου θέλει ακόμα επεξεργασία, που δεν ξέρω πότε θα μπορέσω να την κάμω.

Σιγά - σιγά, από δυο - τρία τώρα χρόνια έγραφα κι' ένα δοκίμιο με τον τίτλο «Νικόλας Κατράμης, αρχιεπίσκοπος Ζακύνθου». Λογάριαζα να σου το δώσω να το δημοσιεύσης σε συνέχειες, και κατόπι να το βγάλω σε βιβλίο. Ήταν οι παιδικές κι' εφηβικές μου αναμνήσεις από τον ωραίο και καλαίσθητο εκείνο Δεσπότη, που τον θεωρούσα σαν προσωποποίηση και σύμβολο του Ζακυνθινού πολιτισμού στην ακμή του, και που λάβανα έτσι αφορμή ν' αναπαραστήσω όλον τον χαμένο αυτόν πολιτισμό - την ωραία και καλαίσθητη Ζάκυνθο γύρω από το 1880. Το είχα φτάσει ως τη μέση, χαμιά εκατοστή χειρόγραφα. Κάηκαν κι' αυτά. Δεν θα τα ξαναγράψω...

Και τώρα; Α, δεν ξέρω τίποτα! Μια που επέζησα, ζητιανεύω για τη δύσκολη και πολυέξοδη συντήρησή μου - γέρος άνθρωπος, βαρύς χειμώνας - αλλοιώτικα θάταν σά ν' αυτοκτονούσα, πράγμα που δεν μου επιτρέπεται. Για τους φίλους μου, το ότι επέζησα είναι αρεστό. Για μένα, όχι. Κι' ίσως, αν ήμουν μόνος, αυτό θα γινόταν. Αλλά που να μ' αφήση ο Σιγούρος, που μ' άρπαξε απ' το χέρι και μ' έτρεχε, μ' έτρεχε, για να γλυτώσω, να ζήσω και να φορτώνουμε τώρα τον κόσμο...

Από το άσπλό μου, 31 Ιανουαρίου 1945

ΓΡΗΓ. ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ

της Ακαδημίας Αθηνών

(«Ν. Εστία», τόμος ΑΣΤ, 1966, 936 - 937)

ΣΤΟ ΑΠΕΙΡΟ ΣΥΜΠΛΗΡ ΔΙΑΝΟΕΙΤΑΙ ΜΟΝΟ Ο ΑΝΘΡΩΠΟΣ;

Του αείμνηστου ΔΗΜ. ΑΛ. ΙΩΑΝΝΙΔΗ

Είναι κι' αυτό ένα ερώτημα, που εκφράζει μια από τις τόσες πολλές ανησυχίες του ανθρώπου, για να γνωρίση τον Κόσμο μέσα στον οποίο ζη. Η ερώτησις έχει αποκτήσει τώρα επικαιρότητα με την εντατική εξερεύνησι του διαστήματος, που άρχισε έξαφνα πριν λίγα χρόνια.

Μα την αλήθεια όμως και η προβολή ακόμη του ζητήματος αιτού δείχνει, πως να το πούμε, γεωκεντρισμό, ανθρωποκεντρισμό... Ας είναι όμως... Το ερώτημα προβάλλεται από κάθε άνθρωπο που σκέπτεται, από την επιστήμη, από τη φιλοσοφία.

Ας πάρουμε λοιπόν το ζήτημα, όσο ημπορούμε συγκεκριμένα, αρχίζοντας από τον πλανήτη μας, που είμεθα παιδιά του και μας επιτρέπεται να ξέρουμε γι' αυτόν κάπως περισσότερα απ' ό,τι είναι δυνατόν να γνωρίζουμε για μακρινώτερους κόσμους.

Στον πλανήτη μας, καθώς πολύ καλά το βλέπουμε, φορέας της νοήσεως και της διανοήσεως είναι ο άνθρωπος, η ανθρώπινη μορφή. Είναι ο άνθρωπος μια μορφή αξιόλογη, μα και σεβαστή, που στέκει στη κορυφή της οντολογικής κλίμακος της οργανωμένης φύσεως της Γης. Αιώνες γεωλογικούς εργάστηκε με το βραδύ της ρυθμό η Φύσις στον πλανήτη μας, για να προκύψη αυτή η λαμπρή μορφή, το επιστέγασμα, η «κορωνίς» της δημιουργίας, καθώς τη λένε. Η μοναδική μορφή που παρουσιάζει την καταλληλότητα να διανοητεί και να προσπαθή να γνωρίση, με το πολύτιμο αυτό εφόδιο, τον Κόσμο μέσα στον οποίον υπάρχει.

Τί είναι όμως εκείνο που διανοείται, χρησιμοποιώντας για όργανό του την ανθρώπινη μορφή, που έχει τελειότερο εγκέφαλο και νευρικό σύστημα λεπτότερο, για ν' αναφέρουμε τα κυριώτερα, από τις άλλες ζωϊκές μορφές; Η ψυχή λένε οι φιλόσοφοι και την καθορίζουν τί είναι, από πού προέρχεται και που πηγαίνει, αντίθετα με την επιστήμη που δεν ανακατεύεται σε τέτοια πράγματα. Είναι και η ψυχή, που «εμψυχώνει» τον άνθρωπο, η ανθρώπινη ψυχή, ένα προϊόν εξέλιξεως, όπως είναι και η υλική του μορφή; Ναι, μας λένε οι φιλόσοφοι, γιατί και άλλες ζωϊκές μορφές, οι ατελέστερες του

ανθρώπου, είναι εμψυχωμένες, αφού κινούνται και ζουν, αφού παρουσιάζουν δηλαδή το βιολογικό φαινόμενο που λέμε ζωή μαζί με κίνησι. Ζουν αλλά και κινούνται. Στον άνθρωπο όμως η ψυχή μπορεί και να διανοήται. Γιατί είναι τελειότερη μέσα σε τελειότερο οργανισμό.

Βλέπουμε λοιπόν με τη βοήθεια της επιστήμης και της φιλοσοφίας, όπου η πρώτη βάζει κάτω τα όπλα, ότι στον πλανήτη μας υπάρχει εξέλιξις της ζωής και της ψυχής, που στην ανθρώπινη μορφή δίνει την δυνατότητα της διανοήσεως. Θα έλεγε κανείς, και πολύ σωστά, πως ο σκοπός που έχει η Φύσις στον πλανήτη μας είναι η εμφάνισις και η λειτουργία διανοήσεως.

Αυτά όμως τα θαυμάσια μόνον στον πλανήτη μας γίνονται; Έτσι προνομιακά στη μικρή Γη, που είναι «κόσμος άμιμον» καθώς λέγουν, μέσα στο άπειρο Σύμπαν;

Εδώ οι επιστήμονες χωρίζονται. Άλλοι υποστηρίζουν ότι διανόσεις μόνον στη Γη ημπορεί να υπάρξει. Και τούτο γιατί μορφή σαν του ανθρώπου μόνον στον πλανήτη μας ημπορούσε να δημιουργηθή. Αυτό δε γιατί μόνον το περιβάλλον μας ημπορούσε να προσφέρει τις καταλληλότητες της δημιουργίας της ανθρώπινης μορφής.

Γεωκεντρική, νομίζουμε, η κρίσις. Σαν να ήταν απαραίτητο σ' ολόκληρο το Σύμπαν να εκδηλώνετο η διανόησις μόνον από μορφή σαν τη μορφή του ανθρώπου και όχι διαφορετικώτερη.

Οι άλλοι πάλι, και εδώ είναι ο αντίλογος, όσοι βλέπουν το ζήτημα ευρύτερα, έχουν τη γνώμη πως ο φορέας της διανοήσεως σε άλλους κόσμους δεν είναι αναγκαίο να είναι ο ίδιος με τον ανθρώπινο. Μπορεί πολύ ωραία και καλά να είναι διαφορετικός και διαφορεμένος κάτω από τις συνθήκες του εκεί περιβάλλοντος.

Για να συνοψίσουμε λοιπόν μπορούμε να πούμε ότι μορφή ανθρώπινη μόνον στη Γη ήταν δυνατό να δημιουργηθή. Δεν είναι όμως καθόλου αναγκαίο να περιμένουμε όπως και σ' άλλα περιβάλλοντα, σ' άλλα ουράνια σώματα, διαφορετικά του ιδιού μας, δημιουργηθή μορφή σαν του ανθρώπου. Ο φορέας της διανοήσεως σε άλλα ουράνια σώματα ημπορεί και μάλιστα θα πρέπει καθώς θα δούμε, να είναι διαφορετικός.

Στην άποψι αυτή συνηγορούν:

1.- Η παγκοσμιότης την οποία έχει διατυπώσει σε πολλά ζητήματα η επιστήμη, όπως π. χ. η έλξις των υλικών μαζών (η παγκόσμιος έλξις), η ταυτότητα στα συστατικά της ύλης, η ταυτότητα δηλαδή στα χημικά στοιχεία που αποτελούν τα ουράνια σώματα (στα αυτόφωτα τουλάχιστον όπου έχει διαπιστωθή), ο τρόπος που μεταδίδονται οι

διάφορες ακτινοβολίες, η καμπυλότητα στις κινήσεις των ουρανίων σωμάτων, η σφαιρικότητα των ουρανίων μαζών, για όσες είναι διαμορφωμένες, και σε τόσα άλλα.

2. - Το γεγονός ότι η Φύσις δεν επαναλαμβάνει τα δημιουργήματά της. Δεν είναι δυνατόν δηλαδή να παρουσιάσει έστω και δύο μορφές, οργανωμένες ή μη, τις ίδιες απόλυτα. Δύο ίδια ουράνια σώματα, δυο ανθρώπους, δυο ζώα, δυο δένδρα, δυο φύλλα, δυο χρυσάλλους κ. ο. κ.

Η ΠΑΡΑΤΗΡΟΥΜΕΝΗ λοιπόν καθολικότητα στην υλική φύσι, όπως είναι στη σύστασι της ύλης και η ταυτότητα των νόμων που την κυβερνούν, δεν είναι καθόλου άτοπο και καθόλου αυθαίρετο να γενικευθή και στους σποπούς που επιδιώκει η Φύσις, της δημιουργίας δηλαδή σε κάθε σώμα ουράνιο μορφής κατ'άλληλη, φορέα ικανού, για να εκδηλωθή και να λειτουργήσει διάνοησι, από ψυχή που εξελίχθηκε στο κάθε περιβάλλον. Και τέτοιοι φορείς πρέπει να υπάρχουν αμέτρητοι στο άπειρο Σύμπαν, όπου τουλάχιστον έχει κατορθώσει η εξέλιξις να δώσει κατ'άλληλες για τούτο μορφές.

Ταυτότητα όμως στις μορφές που διανοούνται δεν μπορούμε καθόλου να περιμένουμε. Τούτο δε γιατί δεν το βλέπουμε πουθενά, καθώς είπαμε, μέσα στη Φύσι. Ακόμη όμως - αυτό δε είναι και το σπουδαιότερο - και γιατί, καθώς λένε, και από τα παλιά λέγανε, οι φιλόσοφοι, η δε επιστήμη έχει αρχίσει τώρα στα τελευταία να διαπιστώνει σε πολλά πράγματα για τον πλανήτη μας, κάθε ουράνιο σώμα δέχεται από το Σύμπαν, και ιδιαίτερα από τα κοντινά του ουράνια σώματα, επιδράσεις, τις διάφορες ακτινοβολίες, που τόσο έχουν σημασία για τη φύσι του και μάλιστα για την οργανωμένη του φύσι. Ο άνθρωπος στο σύνολό του, η ανθρώπινη μορφή, αλλά και η ψυχή του και η διάνοησι, που μπορεί να εκδηλώνει, είναι, καθώς έλεγαν οι αρχαίοι Σοφοί, παιδί της Γης και του Ουρανού. (Πόσο πετυχημένη είναι η εικόνα...). Απο τις ουσίες της Γης εξελικτικά έχει προκύψει ο άνθρωπος, σαν μία ενιαία μονάδα, με την έντονη συμμετοχή του Ουρανού, δηλαδή των πολλών και διαφόρων κοσμικών επιδράσεων, που εκείνος μας στέλλει και εμείς τις δεχόμεθα.

Σε κάθε λοιπόν ουράνιο σώμα η διάνοησι και ο φορέας της δεν μπορεί παρά να είναι παιδί της ουσίας της, με συμμετοχή των επιδράσεων του λοιπού Κόσμου. Οι διαφορετικές συνθήκες της ουσίας κάθε ουρανίου σώματος και οι διαφορετικές επιδράσεις που αυτό δέχεται, ιδιόζουσες οργανωμένες μορφές θα σχηματίσει **αναγκαία**. Στη κορυφή δε της κλίμακος, όπου έχει προχωρήσει τόσο η εξέλιξις, πρέπει να είναι η διανοομένη μορφή, διάφορη, κατ' ανάγκην

διάφορη, σε κάθε ουράνιο σώμα.

ΣΑΝ συμπέρασμα λοιπόν ημπορεί αβίαστα να βγη, αβίαστα και ελεύθερα, μακρινά από κάθε λογής προλήψεις, είτε δογματικές, είτε επιστημονικές, (γιατί πρέπει να το πούμε με θάρρος και χωρίς να το κρύβουμε πως έχουμε και εμείς τις προλήψεις μας, που δεν είναι μάλιστα ούτε λίγες, ούτε μικρές), ότι σκοπός της Φύσεως, άσχετα τόπου και χρόνου, είναι η δημιουργία διανοήσεως, η δημιουργία συνειδήσεων. Το αντίθετο θα ήταν κάτι το εξωφρενικό, κάτι το ακατανόητο. Διανόησι και συνείδησι να παρουσιάζη στο Σύμπαν, στην άπειρη Φύσι, μόνον ο κύριος άνθρωπος στο δικό μας μόνο τόσο μικρό πλανήτη.

ΚΑΙ τώρα ας προσθέσουμε ακόμη λίγα λόγια σαν επίλογο των πάρα - πάνω: Καθώς και στην αρχή είπαμε, η προβολή του ερωτήματος, αν νόησι στο Σύμπαν έχη εκδηλώσει μόνον ο άνθρωπος επάνω στη Γη, είναι πολύ ανθρωποκεντρική.

Εκτός λοιπόν από τα επιχειρήματα που χρησιμοποιήσαμε για να δώσουμε την απάντησι, η απλή μόνον σκέψι, σκέψις όμως χωρίς ανθρώπινο εγωισμό και προκαταλήψεις, ότι εκείνο που λέμε Σύμπαν, που καθώς μας λέγει σήμερα η επιστήμη της αστρονομίας, αποτελείται από εκατοντάδες δισεκατομμύρια Γαλαξίες και οι διαστάσεις του μετρούνται σε δισεκατομμύρια έτη φωτός. Πρέπει να μας κάνη διασταχτικούς στο να θέτουμε τέτοια προβλήματα. Είναι κάπως γελοίο να ρωτούμε και να αμφιβάλλουμε, αν νόησι έχη μόνον μέσα σ' αυτό το αφάνταστο άπειρον ο άνθρωπος μόνον...

(«Ιαϊσός», χειμώνας 1963, τεύχος 329)

**Ο «ΙΑΙΣΟΣ» ΕΥΧΕΤΑΙ ΟΠΩΣ:
Η ΑΝΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΘΕΙΟΥ ΙΗΣΟΥ,
ΦΕΡΕΙ ΑΝΑΣΤΑΣΗ ΚΑΙ ΘΕΙΑ ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΗ
ΣΤΙΣ ΨΥΧΕΣ ΟΛΟΥ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ**

ΔΙΔΑΧΕΣ ΤΟΥ ΟΝΟΜΑΣΤΟΥ

ΑΓΙΟΡΕΙΤΗ ΜΟΝΑΧΟΥ ΠΑΪΣΙΟΥ

Ο αγιορείτης μοναχός Παΐσιος (1924 - 1994), έγινε γνωστός στο πανελλήνιο για τις διορατικές και προορατικές του δυνάμεις.

Δεν υπήρχε επισκέπτης στο Άγιο Όρος, που δεν θα περνούσε από το κελί του. Πολλοί επήγαιναν ειδικά στο Άγιο Όρος για να τον γνωρίσουν.

Δεν ήταν φήμη. Ήταν μία ζωντανή πραγματικότητα μιας άγιας μορφής.

Σήμερα, 5 χρόνια απο το θάνατό του, έχουν εκδοθεί αρκετά βιβλία με βιογραφίες και διδασκαλίες του, εκτός εκείνων που έγραψε ο ίδιος.

Από όλα αυτά τα βιβλία, ανθολογήσαμε τα κατωτέρω αποσπάσματα.

Ο «Ιλιός»

Πώς θα φθάσει ο άνθρωπος στην πνευματική αγάπη, που να θεωρεί όλον τον κόσμο αδέρφια του;

*

Ο άνθρωπος έχει φτιαχθεί από το Θεό ελεύθερος και την ελευθερία του δεν μπορεί να του την παραβιάσει ούτε ο καλός Θεός για το καλό, ούτε και ο σατανάς για το κακό. Ο άνθρωπος όμως μόνος του, με την προαίρεσή του, κλίνει είτε προς το Θεό, είτε προς το σατανά· γι' αυτό δεν πρέπει να κατηγορεί τον σατανά, αλλά την κακή του προαίρεση.

*

Το «όχι» που θα λέτε σε κάποιον να είναι όχι και το «ναι» να είναι ναι. Να μην υποκρίνεσθε, αλλά ό,τι σκέπτεσθε να το λέτε και ας πειράξει τον άλλο· μόνο όμως να το λέτε με καλό τρόπο και να δίνετε και εξηγήσεις.

*

Όσο μια ψυχή ταπεινώνεται, τόσο πλησιάζει πιο κοντά στο Θεό· κι αν ταπεινωθεί εντελώς, ενώνεται με το Θεό.

*

Δεν υπάρχει θάνατος. Μόνο μετάβαση γίνεται, μετακίνηση δηλαδή από τη μια ζωή στην άλλη.

*

Οι πατέρες έκαναν περισσότερο αγώνα για να ζρύνουν την

αρετή τους, παρά για να την αποκτήσουν.

*

Ο Θεός δεν θέλει να ταλαιπωρείται το πλάσμα Του. Του δίνονται όμως οι πειρασμοί για την τελειοποίησή του. Όταν τελειοποιηθεί ο άνθρωπος, τότε παύουν και οι πειρασμοί.

*

Όποιος έχει ταπείνωση, δεν κάνει το δάσκαλο· μόνο ακούει. Κι όταν του ζητηθεί η γνώμη του, τότε ταπεινά την λέει.

*

Όποιος δικαιολογεί τον εαυτό του όταν σφάλει, μεταβάλλει την καρδιά του σε δαιμονικό καταφύγιο.

*

Ο Θεός δεν επιτρέπει μια δοκιμασία, αν δεν βγεί κάτι καλό (...) Μόνο αν πρόκειται να βγεί καλό, επιτρέπει στον διάβολο να μας πειράξει. Τον αφήνει ο Θεός για να παλαίψει ο άνθρωπος. Χωρίς πάλι δεν γίνεται χωριό (...) Γι' αυτό λέει κάποιος άγιος: «Έπαρον τους πειρασμούς και ουδείς ο σωζόμενος».

*

Η ησυχία είναι μεγάλη υπόθεση. Ακόμη και να μην προσεύχεται κανείς, και μόνο με την ησυχία προσεύχεται. Είναι μυστική προσευχή.

*

Η εμπιστοσύνη στο Θεό είναι μία συνεχής προσευχή με θετικά αποτελέσματα. **Η απελπισία είναι τον διαβόλου. Όταν νιώθουμε άγχος και απελπισία τότε είναι επήρεια του διαβόλου.**

*

- Γιατί, Γέροντα, ενώ κάνουμε τόσο δύσκολα το καλό, πέφτουμε τόσο εύκολα στο κακό;

- Γιατί για το καλό πρέπει πρώτα ο ίδιος ο άνθρωπος να βοηθηθεί, να αγωνισθεί, ενώ στο κακό βοηθάει ο διάβολος.

*

Ο Χριστός έχει αφαιρέσει από τον διάβολο το δικαίωμα να κάνει κακό. Μόνο αν του δώσει ο άνθρωπος δικαιώματα μπορεί να κάνει κακό (...) Ο διάβολος μπαίνει στον άνθρωπο, όταν υπάρχουν λάσπη στην καρδιά του. **Δεν πλησιάζει το καθαρό πλάσμα του Θεού.**

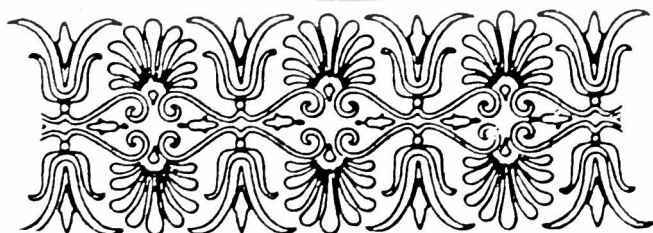
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΟΜΙΛΙΩΝ ΤΗΣ ΘΕΟΣΟΦΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ

ΑΠΡΙΛΙΟΣ - ΜΑΪΟΣ - ΙΟΥΝΙΟΣ 1999

Είσοδος ελευθέρη - Ώρα 8 μ. μ.

ΑΠΡΙΛΙΟΣ

1	Πέμπτη	ΑΠΟΛΛΩΝ,	Ηλίας Κίμος: Μαρτυρίες των Διδασκάλων περί της υπάρξεως του Θεού.
2	Παρασκευή	ΑΛΚΥΩΝ.	Κρ. Ιωαννίδου: Από τα γραπτά της Ελ. Π. Μλαβάτσκυ.
13	Τρίτη	ΗΛΙΟΣ,	Θ. Καφετζόπουλος: Μυστική Δοξασία.
15	Πέμπτη	ΑΡΤΕΜΙΣ,	Βασ. Καρκαντζός: Οι πηγές της Γνώσεως (Δ. Ιωαννίδη)
16	Παρασκευή	ΑΛΚΥΩΝ,	Κων. Γρηγοριάδη: Συνειδητό - Ασυνειδητό.
19	Δευτέρα	Κ. ΜΕΛ/ΛΟΣ,	Κρ. Ιωαννίδου: Διδασκαλίες Θεοσόφων.
20	Τρίτη	ΗΛΙΟΣ,	Μιχ. Γρηγορίου: Περί Θεοσοφίας.
22	Πέμπτη	ΑΠΟΛΛΩΝ,	Γ. Σιβρής: Η οδός προς την Μύηση (μέρος ΣΤ').
23	Παρασκευή	ΑΛΚΥΩΝ,	Θ. Κατσιφής: Η φιλοσοφία του Κρισναμούρτι.
26	Δευτέρα	Κ. ΜΕΛ/ΛΟΣ,	Π. Αναγνώστου: Αρχαιοελληνική Θεοσοφία.
27	Τρίτη	ΗΛΙΟΣ,	Θ. Καφετζόπουλος: Μυστική Δοξασία.
29	Πέμπτη	ΑΡΤΕΜΙΣ,	Χρυστ. Καμαρωτάκης: Το εσωτερικό νόημα του θανάτου (μέρος Α')
30	Παρασκευή	ΑΛΚΥΩΝ,	Θ. Κατσιφής: Η φιλοσοφία του Κρισναμούρτι.

ΜΑΪΟΣ

3 Δευτέρα	Κ. ΜΕΛ/ΛΟΣ,	Βασ. Καρζαντζός: Οι Πυθαγόρειοι και οι αριθμολογία αυτών (Δ. Ιωαννίδη)
4 Τρίτη	ΗΛΙΟΣ,	Ελ. Ζαμπούρια: Το γάρμα.
6 Πέμπτη	ΑΠΟΛΛΩΝ,	Ηρώ Ζάραγκα: Ο μύθος του σπηλαίου από την Πολιτεία του Πλάτωνα.
7 Παρασκευή		ΕΟΡΤΗ ΔΕΥΚΟΥ ΛΩΤΟΥ
10 Δευτέρα	Κ. ΜΕΛ/ΛΟΣ,	Παν. Αναγνώστου: Αρχαιοελληνική Θεοσοφία.
11 Τρίτη	ΗΛΙΟΣ,	Θ. Καφετζόπουλος: Μυστική Δοξασία.
13 Πέμπτη	ΑΡΤΕΜΙΣ,	Κρ. Ιωαννίδου: Η ζωή και το έργο του Λάο Τσε.
14 Παρασκευή	ΑΛΚΥΩΝ,	Βασ. Καρζαντζός: Ψυχή και Πνεύμα (Δ. Ιωαννίδη).
17 Δευτέρα	Κ. ΜΕΛ/ΛΟΣ,	Κων. Γρηγοριάδη: Ο άνθρωπος σαν ανεξάρτητο ον.
18 Τρίτη	ΗΛΙΟΣ,	Ηρώ Ζάραγκα: Τα στοιχεία των Προσωκρατικών στον Πλάτωνα (μέρος Β').
20 Πέμπτη,	ΑΠΟΛΛΩΝ,	Γ. Σβρόης: Περί του φωτός και του σκότους.
21 Παρασκευή	ΑΛΚΥΩΝ,	Θ. Κατσιφής: Η φιλοσοφία του Κριοναμούρτι.
24 Δευτέρα	Κ. ΜΕΛ/ΛΟΣ,	Παν. Αναγνώστου: Αρχαιοελληνική Θεοσοφία.
25 Τρίτη	ΗΛΙΟΣ,	Θ. Καφετζόπουλος: Μυστική Δοξασία.
27 Πέμπτη	ΑΡΤΕΜΙΣ,	Χριστ. Καμαρωτάκης: Το εσωτερικό νόημα του θανάτου (μέρος Β').
28 Παρασκευή	ΑΛΚΥΩΝ,	Ηρώ Ζάραγκα: Τα Ορφικά στοιχεία του Πλάτωνα.

ΙΟΥΝΙΟΣ

1 Τρίτη	ΗΛΙΟΣ,	Ανδρέας Μαρίνος: Κίτσε- Μάγιας.
3 Πέμπτη	ΑΠΟΛΛΩΝ,	Συζήτησις επί θεοσοφικού θέματος.
4 Παρασκευή	ΑΛΚΥΩΝ,	Θ. Κατσιφής: Η φιλοσοφία του Κριοναμούρτι.

Μεταξύ μας

ΤΑ ΓΡΑΦΕΙΑ ΜΑΣ

Τα Γραφεία του της Θεοσ.
Εταιρείας Βουκουρεστίου
25, α' όροφος Κωδ. 106 71,
είναι ανοικτά κάθε μέρα
από 10.30 - 1, εκτός
Σαββάτου και Κυριακής.

ΕΜΒΑΣΜΑΤΑ-ΛΩΡΕΕΣ

Παρακαλούμε όπως απο-
στέλλετε με ταχυδρομική
επιταγή προς: Περιοδικόν
" Ι Λ Ι Σ Ο Σ " , ,
ΒΟΥΚΟΥΡΕΣΤΙΟΥ 25,
106 71, Αθήνα.

Επίσης αποστέλλετε με
τραπεζική επιταγή μόνον
εις:

Θεοσοφική Εταιρεία,
Βουκουρεστίου 25, 106 71,
Αθήνα.

ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΙ ΤΟΥ ΙΛΙΣΟΥ

Ζάκυνθος: Παν. Βλαχόπουλος

Βόλος: Γ. Κουκουβίνος

Ηράκλειο: Μ. Λασηθιωτάκη

Ιωάννινα: Ελευθ. Τζομάκας

Κέρκυρα: Κάρολος Αγιούς

Λαμία: Γ. Μουτάφης

Λάρισα: Ισ. Φελλούς

Ναύπλιο: Χαρ. Μπάρακλης

Πάτρα: Αθ. Κοντοσάκης

Ρόδος: Αντ. Βεργωτής

Σύρος: Π. Ζαραφωνίτης

Χαλκίδα: Δημ. Δημαρέλος

Χανιά: Εμμ. Νοδαράκης

Κύπρος:

Αθαν. Παπαδόπουλος

Λ. Γρ. Αυξεντίου 29

Μέγαρο Δίπα 456

Τ. Τ. 6021, Λάρνακα

Τηλ. 04654511 (Οικίας)

Στοιχειοθεσία Εκτύπωση & βιβλιοδεσία:

ΤυποΚίνηση Α. Αλεξοπούλου

Σόλωνος 36, Κολωνάκι Αθήνα 106 73

Τηλ. & Fax: 36 36 969 & 57 26 760

Ο ΠΑΡΑΚΕΛΣΟΣ ΚΑΙ Η ΟΥΣΙΑ ΤΗΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΤΟΥ

FRANZ HARTMANN

Ο Παράκελσος υπήρξε μία από τις φωτεινότερες διάνοιες στην ιστορία του ανθρωπίνου πνεύματος, ασφαλώς δε, ο μεγαλύτερος Μύστης που ανέδειξε η Δύση τον Μεσαίωνα. Υπήρξε φιλόσοφος, θεόσοφος, αλχημιστής, βοτανολόγος, φαρμακοποιός, ομοιοπαθητικός γιατρός, αστρολόγος, θεουργός και τόσα πολλά άλλα και θαυμαστά, ώστε το 1993, όλα τα Πανεπιστήμια της Ευρώπης και ιδιαίτερα αυτά της Ελβετίας, εόρτασαν τα 500 χρόνια από την γέννησή του.

Συνοπτική παρουσίαση της ζωής του και εξαιρετικά γλαφυρή παρουσίαση της διδασκαλίας του κάνει ο Φραντς Χάρτμανν, ο οποίος με την σειρά του είχε σπουδάσει φυσική, χημεία και φαρμακολογία, συνεργάστηκε με την Μπλαβάτσκι, ίδρυσε την Θεοσοφική Εταιρία στην Γερμανία το 1896 και έγινε ιδρυτικό μέλος ορισμένων Τεκτονικών Στοών και Ροδοσταυρικών Ταγμάτων. Υπήρξε συγγραφέας πολλών Θεοσοφικών και Ροδοσταυρικών κειμένων και έλαβε από τους Διδασκάλους της Μεγάλης Λευκής Αδελφότητας, Μ. και Κ. Χ., τουλάχιστον 10 επιστολές, οι οποίες δημοσιεύτηκαν στο "Collecting Writings of H.P. Blavatsky".

Θεωρώντας ο Χάρτμανν τον Παράκελσο έναν από τους μεγαλύτερους Μύστες έδωσε μεγάλη προσοχή στα γραπτά του, και παρ' όλη την δυσκολία της γλώσσας και του ύφους του που προερχόταν από τον Αναγεννησιακό σχολαστικισμό, ο Χάρτμανν κατόρθωσε να το απλουστεύσει και να παρουσιάσει την ουσία της διδασκαλίας του Παράκελσου μέσα σε έναν τόμο, κάνοντας την προσιτή και ευκολολόγητη για τον μέσο αναγνώστη.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΤΕΤΡΑΚΤΥΣ

Ταχυδρομική Διεύθυνση: Τ.Θ. 51 134,145 10 Κηφισιά

Τηλέφωνο: (01) 86.63.591 Fax: (01) 62.50.513

<http://users.otenet.gr/~tetrakty> e-mail: tetrakty@otenet.gr

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΤΕΤΡΑΚΤΥΣ

ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΗ Ή ΤΗΛΕΦΩΝΙΚΗ ΠΑΡΑΓΓΕΛΙΑ ΜΕ ΑΝΤΙΚΑΤΑΒΟΛΗ
(χωρίς έξοδα αποστολής για παραγγελίες συνολικής αξίας άνω των 9.000 δρχ.)

☐ ΜΕΤΕΝΣΑΡΚΩΣΗ (Παπύς)	2.200
☐ Η ΖΩΗ ΜΕΤΑ ΤΟΝ ΘΑΝΑΤΟ (Άννυ Μπέζαντ)	1.700
☐ ΣΥΓΧΡΟΝΕΣ ΕΠΙΣΤΟΛΕΣ ΤΩΝ ΔΙΔΑΣΚΑΛΩΝ Α' (Ροζέρ ντε Πιέν)	2.400
☐ ΣΥΓΧΡΟΝΕΣ ΕΠΙΣΤΟΛΕΣ ΤΩΝ ΔΙΔΑΣΚΑΛΩΝ Β' (Ροζέρ ντε Πιέν)	2.700
☐ Η ΑΝΩΝΥΜΗ ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΑ (Στέργου Χρούση)	2.500
☐ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΕΣ ΔΡΥΙΔΩΝ (Υβ Μπερτού)	1.600
☐ Η ΜΥΣΤΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΤΕΚΤΟΝΙΣΜΟΥ (Λέντιμπετερ)	2.900
☐ ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ ΤΟΥ ΤΕΚΤΟΝΟΣ ΜΑΘΗΤΟΥ (Οσβαλντ Βίρτ)	3.600
☐ ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ ΤΟΥ ΤΕΚΤΟΝΟΣ ΕΤΑΙΡΟΥ (Οσβαλντ Βίρτ)	3.500
☐ ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ ΤΟΥ ΤΕΚΤΟΝΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΥ (Οσβαλντ Βίρτ)	4.700
☐ ΤΟ ΜΕΓΑ ΑΠΟΡΡΗΤΟ Α' (Η Βασιλική τέχνη) (Ελ.Λεβί)	1.600
☐ ΤΟ ΜΕΓΑ ΑΠΟΡΡΗΤΟ Β' (Τα Μυστήρια των Ιεροφαντών) (Ελ.Λεβί)	2.500
☐ ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ ΤΩΝ ΣΟΦΩΝ (Ελίας Λεβί)	1.800
☐ ΠΡΑΓΜΑΤΕΙΑ ΕΠΙ ΤΩΝ ΑΠΟΚΡΥΦΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ (Παπύς)	4.600
☐ ΠΩΣ ΘΑ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΟΥΜΕ ΤΗΝ ΒΑΣΚΑΝΙΑ ΚΑΙ ΤΙΣ ΑΡΝΗΤΙΚΕΣ ΔΥΝΑΜΕΙΣ (Παπύς)	1.100
☐ Ο ΠΑΡΑΚΕΛΣΟΣ ΚΑΙ Η ΟΥΣΙΑ ΤΗΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΤΟΥ (Φρ. Χάρτιμαν)	3.200
☐ ΜΥΣΤΗΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΤΑΞΗ ΜΕΛΧΙΣΕΔΕΚ (Στέργου Χρούση)	Μόλις εκδόθηκε 3.500
☐ ΑΝΑΖΗΤΩΝΤΑΣ ΤΟΥΣ ΡΟΔΟΣΤΑΥΡΟΥΣ (Φραντς Χάρτιμαν)	2.000
☐ ΑΥΤΟΚΥΡΙΑΡΧΙΑ ΚΑΙ ΠΕΠΡΩΜΕΝΟ ΜΕ ΤΟΥΣ ΚΥΚΛΟΥΣ ΤΗΣ ΖΩΗΣ (Χ.Σ. Λιούις)	2.500
☐ Η ΜΥΣΤΙΚΙΣΤΙΚΗ ΖΩΗ ΤΟΥ ΙΗΣΟΥ (Χ.Σ. Λιούις)	3.200
☐ ΠΡΟΣΕΥΧΕΣ ΑΠΟ ΟΛΟ ΤΟΝ ΚΟΣΜΟ (Μάνυ Τσίλαρ)	1.700
☐ ECCE HOMO (Λούι Κλώντ ντε Σαιν Μαρτέν)	1.000
☐ Ο ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΣ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑΣ ΤΩΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΩΝ (Ε.Π. Μπιαβάτσκι)	1.300
☐ Ο ΘΡΥΛΟΣ ΤΟΥ ΤΕΤΑΡΤΟΥ ΜΑΓΟΥ (Χένρυ Βαν Ντάικ)	900
☐ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΣ ΒΟΥΔΔΙΣΜΟΣ (Α. Σιννερ)	3.000
☐ ΜΕΓΑ ΕΛΛΗΝΟ-ΑΓΓΛΙΚΟ ΛΕΞΙΚΟ	15.000
☐ ΡΟΔΟΣΤΑΥΡΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ ΤΟΥ ΕΡΜΗΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΛΧΗΜΕΙΑΣ (Αφίσα 50 x 57 cm με συσκευασία)	2.650

Κόψτε (ή καλύτερα φωτοτυπήστε αυτή τη σελίδα) και ταχυδρομείστε την συμπληρωμένη με τα στοιχεία σας και τα βιβλία που επιθυμείτε. Μπορείτε επίσης να την στείλετε με fax ή απλά να μας τηλεφωνήσετε. (1239)

Ονοματεπώνυμο.....Τηλέφωνο.....
Οδός.....Άρ.....Πόλη.....Τ.Κ.....

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΤΕΤΡΑΚΤΥΣ

Ταχυδρομική Διεύθυνση : Τ.Θ. 51134, 145 10 Κηφισιά

Τηλ.: 01-86 63 591, Fax: 01-62 50 513